

МОЛОКО

№ 3 ⁽⁶⁾ | Вересень 2011

ФЕРМА

Аналітика

Ринок кормів. Прогнози
19

Управління

Дистанційний контроль,
аналіз та управління
47

Технології

Плодючість та молочна
продуктивність
58

Альтернатива
антибіотичним
стимуляторам росту
66

Міжнародний досвід

Вентиляція в корівниках
із безприв'язним
утриманням
70

Володимир
ХВОСТОВ

«Один крок від технології, три — від прибутку»

Асоціація виробників молока

Асоціація виробників молока —

неприбуткова добровільна організація.

Нині вона об'єднує 50 господарств, лідерів галузі молочного скотарства, з 15 областей України.

Основною ціллю Асоціації є консолідація національних ресурсів та зусиль задля підвищення ефективності та прибутковості молочного скотарства в Україні.

Консультаційний центр молочного скотарства

Основні напрямки роботи:

- повний технологічний супровід господарства;
- ветеринарний супровід;
- зоотехнічний супровід;
- розчистка ратиць;
- школа молочного скотарства;
- семінари для керівників та спеціалістів АВМ.

В регіонах України працюють 5 мобільних підрозділів консультантів з управління, ветеринарії, зоотехнії, агрономії, будівництва та реконструкції МТФ.

Перші кроки роботи консультантів на фермі:

- комплексний аналіз роботи МТФ;
- розробка плану розвитку МТФ;
- налагодження системи управління;
- оптимізація технології виробництва в основних блоках

Інформаційний супровід господарств

Основні напрямки роботи:

- регіональні навчальні семінари, які проводяться на базі кращих МТФ України;
- дистанційна підтримка через телефон гарячої лінії;
- щомісячний огляд ринків молока і кормів в Україні та світі;
- порівняльний аналіз виробничих показників господарств Асоціації.

Господарства АВМ об'єднані в національну мережу єдиною програмою управління.

За підтримки АВМ були створені провідні галузеві інформаційні ресурси: журнал «Молоко і ферма» та інтернет-портал www.milkua.info.

Співпраця з переробними підприємствами

Співпраця з органами влади

Співпраця з комерційними компаніями

Телефон гарячої лінії АВМ: **(096) 462-95-44**

Телефон/факс: **(04744) 4-05-33**

У номері:

НОВИНИ.....6

АНАЛІТИКА

Ринок молока в Україні.....14

Світовий ринок молока.....18

Ринок кормів. Прогнози.....19

Виробництво молочної продукції.....26

Експорт та імпорт молочної продукції.....28

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

Володимир Хвостов. Один крок від технології,
три – від прибутку.....32

ЗАХИСТИМО МОЛОКО

Тримай удар, корівко!.....38

УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОНОМІКА

Витрати на корми та ефективність годівлі
на молочних фермах світу.....44

Дистанційний контроль, аналіз та управління.....47

Служба безпеки в організаційній структурі підприємства.....51

ТЕХНОЛОГІЇ

Мастити.....54

Плодючість та молочна продуктивність корів58

Відновлення підстилки з гною.....62

Альтернатива антибіотичним стимуляторам росту.....66

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

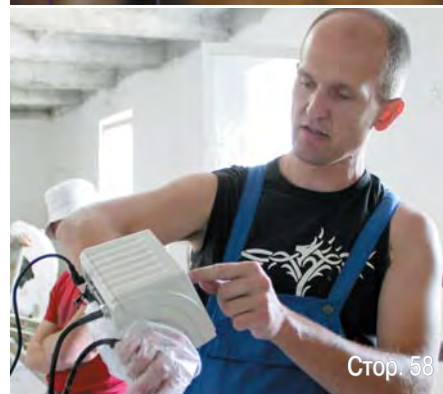
Вентиляція в корівниках із безприв'язним утриманням.....70

КЛАСИКА УПРАВЛІННЯ

Великий міф про мотивацію.....76

ФІЛОСОФІЯ ЖИТТЯ.....80

КОРПОРАТИВНИЙ ГУМОР.....82

Недавно повертаючись із Грузії і пролітаючи в літаку на висоті 10 тисяч метрів над Україною, дивився й чарувався безмежністю наших полів — такого краєвиду більше ніде не побачиш. Разом зі мною летіло майже три десятки керівників аграрних підприємств і кожен подумки був на своєму полі, на своїй землі. Як логічно і правильно звучить: НАША ЗЕМЛЯ, наша годувальниця! Ми споконвіку боронили її від монголо-татар, турків, більшовиків. Та чи зможемо тепер уберегти від самих себе, адже кожен день наближає нас до скасування мораторію, і впевненості в завтрашньому дні немає.

«Зависли», так би мовити, у режимі очікування.

Це очікування триває вже 20 років, і весь цей час ми живемо самими обіцянками. І лише аграрії, які самі себе зробили, сформували основу середнього класу і, без перебільшення, — українську демократію, залишаються послідовними і мають спільну позицію щодо землі. Україна завжди виживала за рахунок селян і за це їх ще й жорстоко карали. Не хотілося б, щоб скасування мораторію стало синонімом більшовицької продрозверстки та розкуркулення, що зрештою закінчилося голодомором 32-33 років.

За 20 років незалежності саме селяни засвітили зірку України на світовому аграрному олімпі та виборили для неї чільне місце в п'ятірці світових лідерів. Аграрний сектор — це основа нашої економіки, обличчя нашої країни та її продовольча безпека. Сьогодні селяни — це та сила, яка об'єднує Україну зі сходу на захід, із півночі на південь. Вони не красуються на телебаченні з красномовними промовами та обіцянками, а доводять свою відданість щоденною працею — не словом, а ділом. Вони, як ніхто інший, заслуговують на слова вдячності за свій труд у 20-ту річницю незалежності нашої держави.

Зі святом вас, дорогі земляки! Шана вам та уклін!
Слава Україні!

Андрій Дикун,
Президент Асоціації виробників молока України

Всеукраїнський
щоквартальний журнал

«Молоко і ферма»

№3 (06), вересень 2011 р.

Усе про молоко XXI століття

Редактори

Олена Мельник

Альона Піпенко

Людмила Ящук

Аналітичний відділ

Мирослава Хоменко

Євгеній Стеценко

Олександр Бурляй, канд. економ. н.

Аліна Бурляй, канд. економ. н.

Олександр Лаврик

Художній редактор

Олександр Рослов

Художник-ілюстратор

Роберт Чернієнко

Рекламний відділ

Діана Дикун

+38 067 470 19 39

Роман Добринський

+38 098 593 17 35

Дизайн і верстка

Ольга Ларіна

Додрукарська підготовка

Софія Славинська

Свідоцтво про реєстрацію

Серія KB 16660-5232P

від 28.05.2010

Передплатний індекс

49565

Тираж

2000 примірників

Адреса редакції

20300, Черкаська обл., м. Умань,

вул. Пролетарська, 6, офіс 2

E-пошта: milk.and.farm@gmail.com

www.milkandfarm.com

Телефони: +38 044 361 64 27

+38 067 236 01 67

Експертна рада журналу

Оруджов Ельман Гасанович,
незалежний експерт із молочного
скотарства

Чагаровський Вадим Петрович,
голова ради директорів Спілки
молочних підприємств України

Дикун Андрій Євгенович,
Президент Асоціації виробників
молока України

Ян Бакер,
директор тренінгової компанії
«TipCow» (Нідерланди)

Адам Пеффер,
консультант тренінгової компанії
«DairyInfo» (США)

Талама Андрій Васильович,
керівник юридичного відділу компанії
«J&L Consulting LTD»

Чекмишев Олександр Вікторович,
медіаексперт, кандидат філол. н.,
заступник директора Інституту
журналістики Київського
національного університету імені
Тараса Шевченка (2000-2008 рр.),
творчий куратор редакції

Квурт Костянтин Семенович,
медіаексперт, Президент
міжнародної журналістської
громадської організації
«Інтерньюз-Україна»

Петрів Тарас Іванович,
медіаексперт, кандидат філол. н.,
Президент фундації «Суспільність»

Нестеряк Юрій Васильович,
медіаексперт, кандидат філол. н.,
Президент Асоціації регіональних
видань України «Спільний простір»

Редакція не завжди поділяє точку зору авторів матеріалів.

Відповідальність за зміст, достовірність інформації, якість рекламованої продукції чи послуг, дотримання авторських прав, а також відповідних сертифікатів, дозволів на публікацію та ліцензій, несе рекламодавець. Рекламодавець передає редакції рекламні матеріали і право на виготовлення, тиражування та поширення реклами.

Редакція не несе відповідальності за зміст матеріалів, отриманих від інформаційних агентств, інших ЗМІ чи інших джерел інформації. Позаштатні автори гарантують достовірність наданої інформації, наявність у них особистих немайнових і виключних майнових авторських прав, а також самостійно несуть відповідальність за порушення прав третіх осіб.

Редакція самостійно приймає рішення про публікацію тих чи інших матеріалів, а також їх редагування до норм сучасних журналістських стандартів та якості мови і стилістики.

Ціни, наведені в надрукованих матеріалах, є дійсними на час надання публікації до редакції.

Назва, слоган, стиль, оформлення, дизайн та увесь зміст журналу є об'єктом авторського права засновника журналу.

Передрук наших матеріалів можливий лише з офіційного письмового дозволу редакції та з посиланням на цей журнал.

Рукописи, фотографії та інші матеріали, надані для публікації, редакція не повертає.

Аналітичний портал про рослинництво

www.ZernoUA.info

- щоденний огляд ринку;
- аналіз ринку зернових та олійних;
- закупівельні ціни від зернотрейдерів;
- ціни на шрот та макуху;
- ферми України;
- та багато іншого.

Кабмін виділив 3,7 млрд. грн. для підтримки розвитку АПК в 2011 р.

Міністр аграрної політики і продовольства Микола Присяжнюк озвучив суми, які держава виділила цього року на підтримання розвитку різних напрямків АПК. За його словами, станом на 5 липня виділено 3,7 млрд. грн. Із цієї суми на часткове відшкодування суб'єктам господарювання вартості будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів – 177,8 млн. грн., на здешевлення вартості кредитів – 163,2 млн. грн., на закупівлю племінних нетелей і корів, вітчизняної техніки та обладнання для агропромислового комплексу з наступною їх реалізацією сільськогосподарським підприємствам на умовах фінансового лізингу – 25 млн. грн., на формування та обслуговування державного інтервенційного фонду Аграрним фондом – 2382,1 млн. грн., на розвиток садівництва і виноградарства – 113,8 млн. грн.

ПроАгро

«Зелена долина» розпочала первинне розміщення облігацій

Агрокомплекс «Зелена долина», що входить до складу однієї з найбільших агропромислових груп «ТерраФуд», 14 липня розпочав первинне розміщення облігацій серії А на 300 млн. грн. на Українській біржі. У перспективі компанія розраховує на інтерес до облігацій з боку фізичних осіб після їх вторинного розміщення.

Групу «ТерраФуд» створено в 2006 р. Вона займається виробництвом молочних і м'ясних продуктів харчування. До складу компанії входять 10 переробних підприємств м'ясо-молочного напрямку в Україні, виробничий майданчик у Росії, агрокомплекс «Зелена долина». Річний оборот «ТерраФуд» в 2010 р. становив понад 250 млн. доларів. За даними компанії на кінець минулого року, виробничі потужності «ТерраФуд» дозволяють щороку виготовляти понад 77 тис. т масла і спреїв, понад 20 тис. т сиру, більше 55 тис. т продукції з незбираного молока.

biz.liga.net

За рік український «Данон» створив 20 молочних кооперативів

В рамках проекту компанії «Данон» в Україні створено 20 молочних кооперативів. Частка молочної сировини, що поставляється ними на завод «Данон-Дніпро» разом із власними молокоприймальними пунктами, вже перевищує 40%.

Компанія «Данон» і міжнародна благодійна організація «Добробут громад» (раніше МБФ «Хайферпроект інтернешнл») підбили піврічні підсумки проекту зі створення молочних кооперативів у 2011 р. Станом на липень створено 20 кооперативів, які об'єднали понад 1200 власників особистих селянських господарств. Вісім кооперативів у Херсонській, Дніпропетровській областях та АР Крим вже активно збирають і охолоджують молоко – за перші 6 місяців ц. р. вони поставили на завод «Данон-Дніпро» (Херсон) майже 600 т молока загальною вартістю понад 1,5 млн. грн.

Кожен кооператив, який працює в рамках проекту, отримує інституційну підтримку і є неприбутковою організацією. Нове обладнання, встановлене у всіх кооперативах, включаючи великогабаритні ванни-охолоджувачі та аналізатори якості, дозволяє забезпечити необхідні умови зберігання молока. Головне завдання проекту – сприяти підвищенню якості та нарощуванню виробництва молока сільським населенням.

Членство в кооперативі передбачає низку переваг для сільгоспвиробників – у тому числі отримання ветеринарних послуг, а також послуг із заготівлі кормів та приготування комбікорму, допомога в розвитку пасовищ.

delo.ua

Прем'єр-міністр доручив розблокувати виплату дотацій на молоко

Прем'єр-міністр України Микола Азаров доручив Міністерству й Мінагрополітики максимально прискорити надання виробникам державних дотацій за молоко, м'ясо і зерно.

Незважаючи на те, що, за його словами, в цьому році майже вдвічі, порівняно з минулим, збільшено державну підтримку аграрного сектора, хлібороби, наприклад, Полтавської області скаржаться, що господарства досі не отримали субсидій і дотацій, обіцяних державою. «Я, чесно кажучи, обурений. Якби в бюджеті не було грошей на це, то з цим нічого не поробиш. Але гроші виділено, а на їхньому шляху до виробника знову стоїть неповоротка чиновницька рать», – зазначив прем'єр.

У зв'язку з цим Микола Азаров доручив міністерствам фінансів та аграрної політики і продовольства «розблокувати ситуацію, щоб усі державні доплати на зерно, молоко, м'ясо негайно пішли в господарства».

biz.liga.net

АГРО-2011

У Києві з 2 по 5 червня 2011 р. пройшла XXIII Міжнародна виставка «АГРО-2011», яку вважають одним з найбільших та найпрестижніших заходів в агропромисловому комплексі України. Її проводять з метою презентувати унікальні можливості українського аграрного ринку, прискорити науково-технічне оновлення агропромислового виробництва, а також посприяти просуванню української продукції на внутрішні та зовнішні ринки.

В роботі виставки взяли участь більше 500 підприємств і компаній із 25 регіонів України і більше 100 іноземних компаній з 18 країн світу. Експозиції учасників зайняли 27 тис. м² закритої площі у павільйонах та близько 25 тис. м² відкритої виставкової площі.

П'ятсот тисяч відвідувачів упродовж чотирьох виставкових днів змогли познайомитися із найновішими продуктами та досягненнями усіх галузей агропромислового комплексу.

Під час виставки відбулися спеціалізовані конференції, семінари, майстер-класи, круглі столи, а також демонстрація техніки та обладнання і племінних тварин і птиці.

4,2 млн. грн. на підтримку тваринництва в Харківській області

В семи районах Харківської області почалося будівництво нових тваринницьких комплексів. Про це 1 червня повідомив заступник голови Харківської облдержадміністрації Віталій Алексейчук, передає прес-служба адміністрації регіону.

«Не буде тваринництва – не буде й рослинництва. Тому держава продовжує активно допомагати тваринникам. У цьому році вперше з обласного бюджету виділено 4,2 млн. грн. на таку підтримку. Нині в Харківській області вже укладено форвардні контракти на суму 5,8 млрд. грн. Виділено кошти сільгосп підприємствам на компенсацію кредитних ставок», – зазначив В. Алексейчук.

АПК-Інформ

На Буковині будуються три молочні комплекси

Аналогічних їм у краї ще не було. Про це повідомили в головному управлінні агропромислового розвитку Чернівецької облдержадміністрації.

«Комплекси на 400 голів будуються в селах Заставницького, Кіцманського та Новоселицького районів. Корівники буде оснащено сучасним обладнанням і доїльними установками, що дозволить створити належні санітарні умови для заготівлі сировини високої якості», – відзначили в ОДА.

Крім цього, в Сторожинецькому районі Чернівецької області будують молокопереробне підприємство, де планують переробляти до 12 т молока на добу і випускати весь спектр молочної продукції.

unn.com.ua

Приватний бізнес у молокомати не вірить

Київська облдержадміністрація вирішила встановити в Києві та Київській області близько 50 молочних автоматів. Перший уже встановили у смт Терезине Білоцерківського району. Впровадити проект вирішили за допомогою приватних інвесторів. Поки що таких не знайшлося. Не дивно: схоже, що з математикою київські фахівці трохи не в ладах. Заявлена вартість одного автомата з продажу молока, закупленого в Чехії, становить 15 тис. євро. При цьому подібна техніка в інших країнах коштує практично вдвічі дешевше. Приміром, вартість одного автомата на 100 літрів молока німецької компанії Ristoy – 7,7 тис. євро. Український посередник, у свою чергу, вимагає за таку ж модель на порядок дорожче – 11,8 тис. євро. Крім того, така машина окуповуватиметься дуже довго – близько чотирьох, а інколи й семи років.

investgazeta.net

Другий квартал молочна компанія «Галичина» закінчила з прибутком в 1,1 млн. гривень

Квітень-червень молочна компанія «Галичина» (Львів) завершила з чистим прибутком 1105 тис. гривень. Про це йдеться в повідомленні компанії.

Чистий дохід компанії в другому кварталі становив 163160 тис. гривень, що на 11,87%, або на 21977 тис. гривень, менше, ніж торік. Перше півріччя компанія закінчила з прибутком 3112 тис. гривень, збільшивши чистий дохід на 4,79%, або на 17037 тис. гривень (до 372 674 тис. гривень), порівняно з аналогічним періодом 2010 р.

ЗАТ «Галичина» працює на українському молочному ринку з 1998 р. Основним напрямком діяльності є виробництво та реалізація молочної продукції, а також сухого молока і масла. Основними торговельними марками компанії є «Галичина», «Мої корівки», «Молочна родина».

bin.ua

Китай цікавиться українським АПК

Українсько-китайське співробітництво в сільськогосподарській галузі поживалося. Про це повідомив міністр аграрної політики та продовольства України Микола Присяжнюк. Про збільшення інтересу Китаю до нашого АПК свідчать декілька спільних проектів, остаточні деталі яких сторони нині узгоджують.

Микола Присяжнюк розповів, що представники обох країн уже розробили і тепер остаточно узгоджують тексти меморандумів про співробітництво в галузі ветеринарної медицини та про співпрацю між Міністерством аграрної політики України та Урядом провінції Ляонін КНР у галузі сільського господарства. Вже підписано меморандум про взаєморозуміння між Міністерством аграрної політики і продовольства України та Міністерством сільського господарства Китайської Народної Республіки з питань спільного будівництва агротехнопарку. Нині Мінагрополітики визначає виконавців з українського боку.

Окрім того, фахівці проектують молочну товарну ферму на 3300 голів дійного стада в Чернігівській області (для фінансування якого вирішили залучити кредитні кошти Промислово-торговельного банку Китаю), а також свинокомплекс із замкнутим циклом виробництва потужністю 24 тис. голів свиней на рік у Київській області (за участю ВАТ «Китайська корпорація інжинірингу CAMC»).

minagro.kiev.ua

Молочна столиця Європи

У Вінницькій області до 2020 р. планують удвічі збільшити виробництва молока – на 1 млн. т (до 2 млн. т на рік). Про це повідомив перший заступник голови Вінницької обласної державної адміністрації Іван Мовчан.

Він зазначив, що до 2015 р. в області планують збудувати 30 ферм на 36 тис. голів, а з 2015-го по 2020-й роки – ще понад 100 ферм меншого формату.

«За результатами реалізації інвестиційних проектів ми очікуємо, що виробництво молока сягне 2 млн. т щорічно. За цей період буде створено близько 1800 нових робочих місць. Загальний обсяг інвестицій буде в межах 810 млн. дол. США», – наголосив Іван Мовчан.

Нагадаємо, цього року в області почали будувати сім сучасних великотоварних тваринницьких комплексів.

vinnitsa.info

Українці розлюбили білоруське масло

Зовсім недавно білоруське масло було порятунком для дефіцитного ринку України. Нині вітчизняні підприємства спроможні самі наповнити внутрішній ринок. Однак, як відзначають аналітики, зростання вартості українського масла може спровокувати другу хвилю імпорту з братньої республіки.

За даними інформаційно-консалтингового агентства «Інфоагро», цього року в Україну білоруського масла завозили не більше 50 т на місяць. Тоді як ще торік ми імпортували 6 тис. т, зокрема третину з Республіки Білорусь. А ось 2009-го поставки сягали 16 тис. т, із яких 80% – з тієї ж таки Білорусі. Зростання внутрішнього виробництва призвело до скорочення імпорту. Експорт теж зростає. За даними асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» (УКАБ), в квітні 2011 р. вперше з травня минулого року обсяг експорту масла з України перевищив імпорт. Зокрема експорт масла за місяць зріс більш ніж у сім разів: з 48 т у лютому до 324 т в березні цього року, і майже на 50% перевищив максимальний показник 2010 р. Як пояснюють аналітики, з початку 2011 р. вершкове масло на внутрішньому ринку в Україні почало дешевшати. Тож переробні

компанії почали намагатися реалізувати додатково вироблені обсяги за кордон.

Уряд же говорить про продбезпеку. І тому в лютому перший заступник міністра економічного розвитку і торгівлі Вадим Копилов для збереження стабільної цінової ситуації на ринку пообіцяв ввезти 15 тис. т вершкового масла з Білорусі. Наприкінці 2010 р. Міністерство аграрної політики і продовольства також розглядало можливість імпортувати масло і сухе молоко з Білорусі чи Польщі. Проте українські виробники молочних продуктів виступили проти цього заходу і заявили, що нині Україна не потребує чужого масла, оскільки має достатні запаси товару на внутрішньому ринку. Вони запевняють: якщо в Україну завезуть білоруське масло, яке дорожче від українського, вітчизняні підприємства припинять виробництво. Нині ж, за даними «Інфоагро», оптова ціна українського масла зросла до 41-44 грн./кг, тоді як у лютому вона була на рівні 40 грн./кг. Але навіть за таких умов білоруське масло дорожче – понад 45 грн./кг. Однак якщо й надалі вітчизняний продукт дорожчатиме, то у другому півріччі цього року Україні знову доведеться відновити імпорт із Білорусі. Тим часом уряд України вже виділив 1 млрд. грн. на закупівлю сухого молока та вершкового масла: «Щоб не допустити можливого зростання цін на ці продукти», – пояснив міністр аграрної політики Микола Присяжнюк.

ubr.ua

Світова торгівля соєвим шротом зросте на 2%, до рекордних 60,1 млн. т

Фахівці Міжнародної ради із зерна (IGC) прогнозують, що в 2011/12 МР (жовтень-вересень) світове виробництво сої зменшиться, порівняно з попереднім сезоном, на 1% – до 263,4 млн. т, що пов'язано зі скороченням посівних площ у США та Китаї.

Виробництво в США скоротиться на 3,1%, до 87,8 млн. т. Країна зменшить експорт соєвого шроту на 7%, до 7,8 млн. т. Урожай в Китаї зменшиться на 7,9%, до 14 млн. т, в Індії – на 8,7%, до 11,5 млн. т. Імпорт сої в Китай зростає на 6%, до рекордних 57 млн. т. Євросоюз збільшить імпорт соєвого шроту на 400 тис. т, до 23,6 млн. т, через зменшення пропозиції ріпаку.

У зв'язку зі зростанням фуражного попиту, в 2011/12 МР світова торгівля соєю може сягнути рекордних 97,3 млн. т, що перевищує показники попереднього сезону на 3,1%, а світова торгівля соєвим шротом зростає на 2%, до рекордних 60,1 млн. т.

investgazeta.net

Перешкоди перешкодами, а розвиватися треба

У добу великих змін, нестабільності та фінансових негараздів більшість власників агропідприємств вважають недоцільним вкладати гроші у розвиток. Аргументів безліч: влада до кінця ще не вирішила, що буде з землею, у підприємств недостатньо грошей тощо. Проте голландський фермер Кейс Хусінга до такої більшості не належить.

У селі Добра Маньківського району, що на Черкащині, поруч зі старим реконструйованим корівником будується новий молочний комплекс. До кінця жовтня будівельники обіцяють спорудити «коробку», а в січні-лютому 2012 р. сюди завезуть першу партію корів. Нині чисельність стада 438 голів, із яких 182 – дійні. Після укрупнення молочний комплекс нараховуватиме 1500 голів великої рогатої худоби.

«Ставимо мету створити найкращу в Україні молочно-товарну ферму. Корів плануємо завозити з Голландії чи з Німеччини. На жаль, в Україні ми не знайшли якісної селекції», – коментує ситуацію менеджер ферми Андрій Краснов.

milkua.info

Віктор Янукович підписав закон «Про Державний земельний кадастр»

2 серпня Президент Віктор Янукович підписав закон про земельний кадастр.

Відповідний закон Верховна Рада ухвалила 7 липня. Він передбачає, що з 2013 р. державні акти про право власності на земельні ділянки буде скасовано.

Документ встановлює правові, економічні та організаційні основи діяльності у сфері Державного земкадастру.

Державний земельний кадастр буде містити номер ділянки, місце її розташування, опис меж, інформацію про площу, якісний стан земель, цільове призначення, наявність чи відсутність обмежень у використанні земель, нормативно-грошову оцінку тощо.

Тримачем та адміністратором кадастру є центральний орган виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Раніше голова Державного агентства земельних ресурсів Сергій Тимченко повідомив, що автоматизовану систему земкадастру заплановано «запустити» до кінця осені ц. р. Вона зосередить інформацію про власників і кордони всіх ділянок.

Після цього база поповнюватиметься іншою інформацією про ділянки, зокрема про цільове призначення, якість земель тощо.

За оцінками Тимченка, для повного наповнення бази знадобиться два-три роки.

Як відомо, нині в Україні діє заборона на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення. Однією з умов її скасування було ухвалення закону про державний земельний кадастр.

Іншою умовою є ухвалення закону про ринок землі. 19 липня Кабмін передав на розгляд Верховної Ради проєкт закону №9001-1 «Про ринок земель».

Економічна правда

Міжнародні експерти прогнозують зростання виробництва молока

Зростання виробництва молока в 2011-2012 рр. може сягти нового рекордного рівня – 20 млн. т на рік, повідомляють в IFCN. 2010-го року виробництво молока у світі зросло на 11,8 млн. т (враховано коров'яче і буйволяче молоко, 4% жиру, 3,3% білка). Інформація IFCN свідчить про те, що в кризовий 2009 рік виробництво молока зросло лише на 4,1 млн. т.

У період із 2005-го по 2010-й світове виробництво молока щороку зростало в середньому на 11,7 млн. т. Фахівці відзначають, що у 2011-2012 рр. істотним чинником зростання виробництва молока стануть високі закупівельні ціни на нього, що в свою чергу може призвести до зростання виробництва до 20 млн. т на рік.

IA DairyNews

Як протидіяти тепловому стресу корів

Цьогорічну спеку у СТОВ «Агрофірма «Маяк» (Золотоніський район, Черкаська область) зустріли у всеозброєнні. У трьох корпусах, де утримують дійних корів, та в накопичувачі встановили 45 великих вентиляторів. Ще одна новація – система зрошення. Біля кожного вентилятора розташували по дві форсунки високого тиску, завдяки чому можна знизити температуру повітря на 5-6 градусів. Вентилятори починають працювати, коли температура повітря піднімається вище 22-23°C, а якщо вище 26-27°, то вмикається зрошення. При зовнішній температурі 32° у корівнику вона не перевищує 24°.

Навіть ці технічні новації не убезпечать від зниження продуктивності корів під час спеки, але завдяки їм вдасться мінімізувати втрати. Наприклад, цього року в спеку в господарстві щодоби втрачали не більше 1 л молока на корову, тоді як минулорічні втрати сягали 3-4 л.

milkua.info

Швидке доїння з комфортом

Зал з паралельними стійлами
P2100 компанії ДеЛаваль

Щоденне втілення Ваших рішень

Доїння корів є найбільш трудомісткою та цікавою технологічною операцією на фермі. Саме тут підводяться підсумки всіх процесів у господарстві і визначається його майбутній розвиток. При збільшенні поголів'я Вам потрібен сучасний доїльний зал. Саме тому компанія ДеЛаваль пропонує новинку - зал з паралельними стійлами P2100. Цей зал забезпечує високу пропускну здатність, швидку зміну груп тварин та низькі витрати на капітальне будівництво.

Ви можете довіряти ДеЛаваль – ми завжди швидко реагуємо на Ваші потреби та пропонуємо оптимальні комплексні рішення, спрямовані на подальше зростання та вдосконалення Вашого молочного виробництва.

Майстер-клас із заготівлі грубих кормів

4 червня в с. Москаленки (Чорнобаївський р-н, Черкаська обл.) на базі ТОВ ім. Т.Г. Шевченка відбувся семінар із заготівлі грубих кормів для великої рогатої худоби за участі консультанта з Австрії.

Основна ідея семінару – обмін досвідом із кормовиробництва і можливостей його покращення. Гостем семінару став Рейнхард Реш – провідний австрійський консультант, дослідник, фахівець із кормовиробництва. Майже двадцять років він працює в цій сфері, співробітничав із більш як 800 фермами своєї країни, що займаються молочним скотарством, у 2009-2010 роках проводив майстер-класи з заготівлі силосу, сінажу та сіна.

Присутні відвідали поля, де обговорили практичні аспекти технології сіви, використання добрив і правила закладання силосу та сінажу. Також учасники обговорили особливості вирощування культур та заготівлі грубих кормів із урахуванням ґрунтових та кліматичних умов.

Довідка. ТОВ ім. Т. Г. Шевченка: загальне поголів'я великої рогатої худоби – 2880, дійне стадо – 1340 корів, порода – українська червоно-ряба, добовий надій на корову – 18 кг, вміст жиру – 4,0%, вміст білка – 3,2%, утримання – прив'язне, доїльне обладнання – молокопровод, кількість доїнь на день – 3.

Євгеній Кришталь

Асоціація виробників молока України на порозі підписання меморандумів про співпрацю з комерційними компаніями

Одна з послуг, яку надає Асоціація виробників молока України (АВМ) своїм членам, – сприяння у придбанні засобів виробництва: молочарі мають змогу купувати продукцію у певних компаній зі знижкою, яка передбачена тільки для них. Це стало ґрунтом для підписання меморандуму про співпрацю між АВМ та низкою компаній-виробників кормів, доїльного обладнання та техніки.

Нині підписано меморандум про співпрацю між асоціацією та ТОВ «Представництво «Ростсільмаш». У ньому обумовлена знижка 5% на будь-яку техніку компанії «Ростсільмаш», придбану господарствами – членами АВМ.

Прес-служба Асоціації виробників молока України

Більше молока від кожної корови

У господарстві ЗАТ «Нива-2008» (Носівський р-н, Чернігівська обл.) наприкінці червня почав працювати новий міксер Triolet із програмним забезпеченням DigiStar.

Досі працівникам ферми не доводилось мати справу з таким обладнанням, тому спочатку потрібно було навчитися роботі з програмним забезпеченням. Однак перші враження від міксера та програми управління годівлею позитивні.

«Нива-2008» – досить перспективне господарство. Вже нині надой сягають 21-22 літрів на дійну корову. Тут переконані, що використання нового обладнання дасть змогу отримати більше молока від кожної корови.

До речі, господарство не стоїть на місці і в будівництві. В грудні 2010 р. почав працювати комплекс із безприв'язним утриманням, функціонує доїльна зала «паралель» 2х12.

Довідка. ЗАТ «Нива-2008»: загальне поголів'я великої рогатої худоби – 770, дійне стадо – 210 корів, порода – українська чорно-ряба і симентальська, добовий надій на фуражну корову (серпень 2011 р.) – 20 кг, утримання – безприв'язне, доїльне обладнання – «паралель» 2х12.

Сергій Филь, консультант АВМ

Відтворення ВРХ: сучасні технологічні прийоми та рішення

15 серпня Асоціація виробників молока України (АВМ) провела семінар з питань відтворення великої рогатої худоби на базі ФГ «Ніна» (Обухівський р-н, Київська обл.). Окрім обговорення теоретичних питань, учасникам продемонстрували технологію штучного запліднювання і профілактики прихованих ендометритів, а також використання апаратів УЗД.

ВИРОБНИЦТВО МОЛОКА В УКРАЇНІ

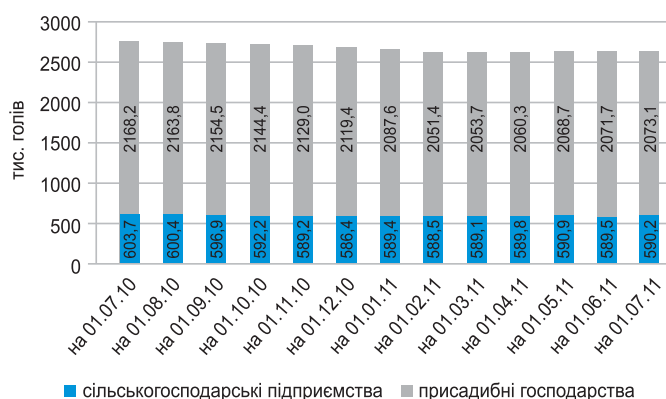

Рис. 1. Поголів'я дійного стада станом на перший день місяця (липень 2010-липень 2011 р.) за категоріями господарств (інформація Держкомстату)

В Україні продовжує зменшуватися молочне поголів'я. За останні 6 місяців 2010 р. і січень-лютий 2011 р. корів ставало менше в середньому на 11 тис. голів щомісяця (рис. 1). Станом на 1 лютого ц. р. зафіксовано нийнижчу чисельність поголів'я за 2010-2011 рр. – 2639,9 тис. На 1 липня ц. р. в Україні було 2663,3 тис. корів. Це на 23,4 тис. більше порівняно з лютим, однак на 108,6 тис. менше, ніж у липні торік.

На сільськогосподарських підприємствах станом на 1 липня 2011 р. утримували 590,2 тис. корів, це 22,2% від усього поголів'я. У присадибних господарствах – 2073,1 тис., або 77,8%.

Найбільше корів усіх категорій господарств утримують у Вінницькій (6,7% від загальної чисельності), Львівській (6,2%) та Хмельницькій (5,9%) областях. Найменше – відповідно в Запорізькій (2,3%), Луганській (2,4%), Донецькій (2,7%) та Кіровоградській (2,7%) областях (рис. 2).

Чисельність корів в Україні впродовж року (липень 2010-липень 2011) скоротилася на 3,9%, зокрема у сільськогосподарських підприємствах – на 2,2%, у присадибних господарствах – на 4,4%. Експерти ринку вважають, що це наслідок непослідовної державної політики підтримки галузі, зокрема виплати дотацій виробникам молока. А також результат скорочення кількості переробних підприємств та їх монополізації, зростання вартості мате-

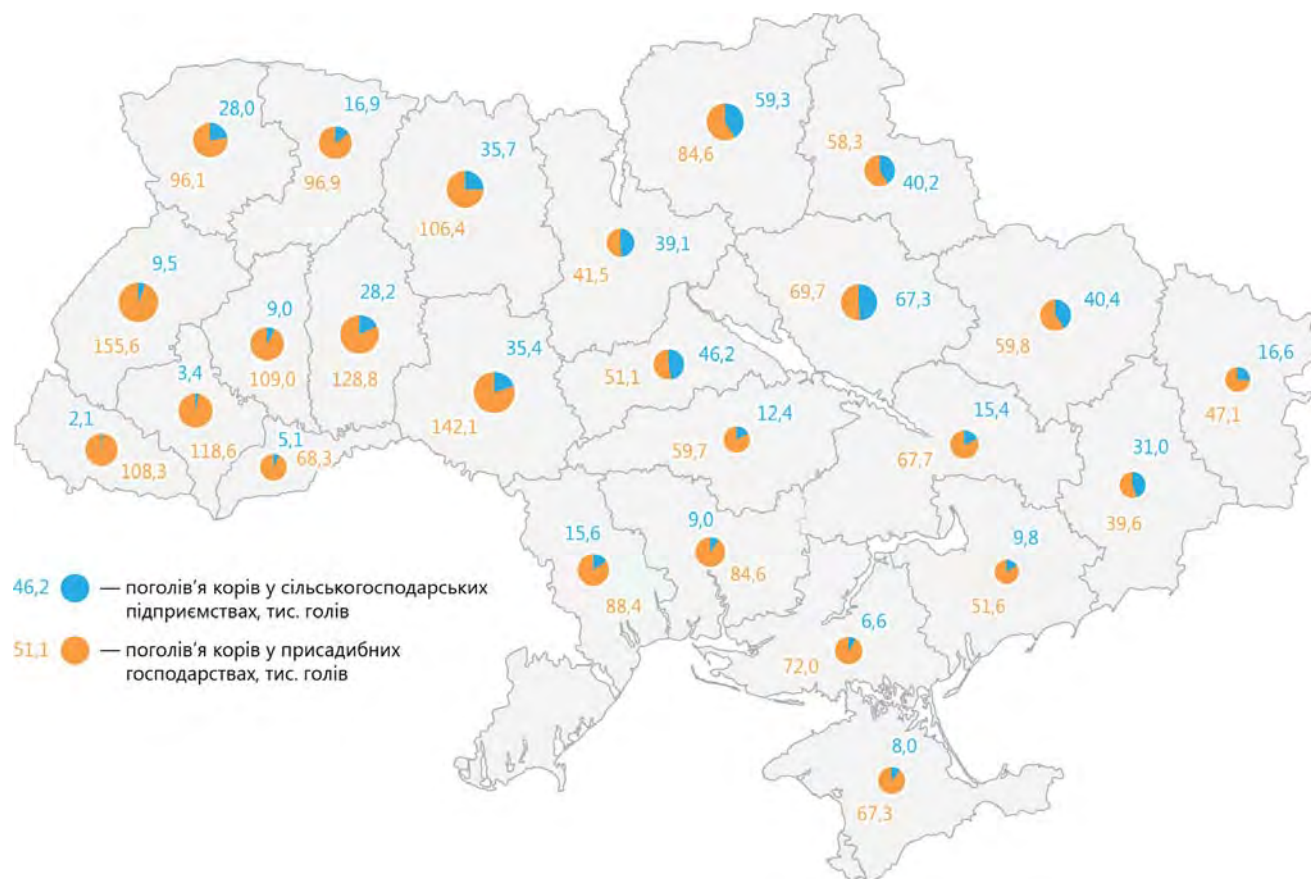

Рис. 2. Кількість корів у всіх категоріях господарств станом на 1 липня 2011 р., тис. голів (інформація Держкомстату)

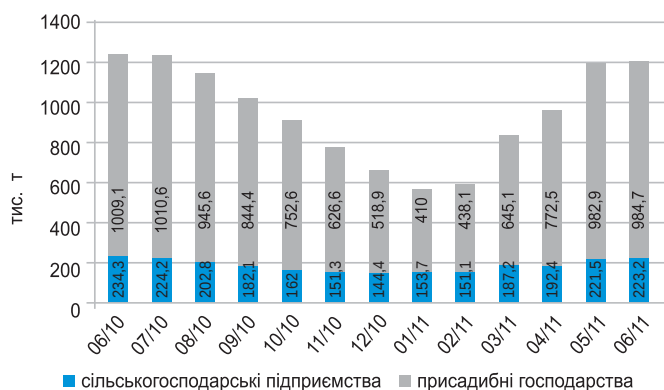

Рис. 3. Обсяги виробництва молока господарствами усіх категорій за червень 2010 – червень 2011, тис. т (інформація Держкомстату)

ріальних витрат, зменшення інвестиційної привабливості галузі через невирішеність земельного питання.

У червні 2011-го господарства всіх категорій виробили 1207,9 тис. т молока, що на 3,5 тис. т (+ 0,3%) більше порівняно з попереднім місяцем (рис. 3). Однак це на 35,5 тис. т (-2,9%) менше порівняно з відповідним періодом минулого року. При цьому сільськогосподарські підприємства зменшили виробництво молока, порівняно з відповідним періодом минулого року, на 11,1 тис. т (- 4,7%), а присадибні господарства – на 24,4 тис. т (- 2,4%). Це пояснюють тим, що корів у країні стало менше. Всього за перше півріччя цього року в господарствах усіх категорій виробили 5362,4 тис. т молока – це на 2,3% менше порівняно з першим півріччям торік. При цьому частка сільськогосподарських підприємств становила 21,1% загального обсягу, а присадибних господарств – 78,9%. У нинішньому червні було отримано на 114,3% продукції більше, ніж у січні, а в 2010-му за цей же період зростання було на рівні 116,2%.

Найбільше молока за січень-червень цього року виробили ті ж регіони, які є лідерами за чисельністю молочного поголів'я: Вінницька (177,5 тис. т, або 7,4%), Львівська (165,1 тис. т, або 5,8%) та Хмельницька (157 тис. т, або 5,5%) області. Аналогічна ситуація спостерігається і щодо аутсайдерів виробництва (рис. 4).

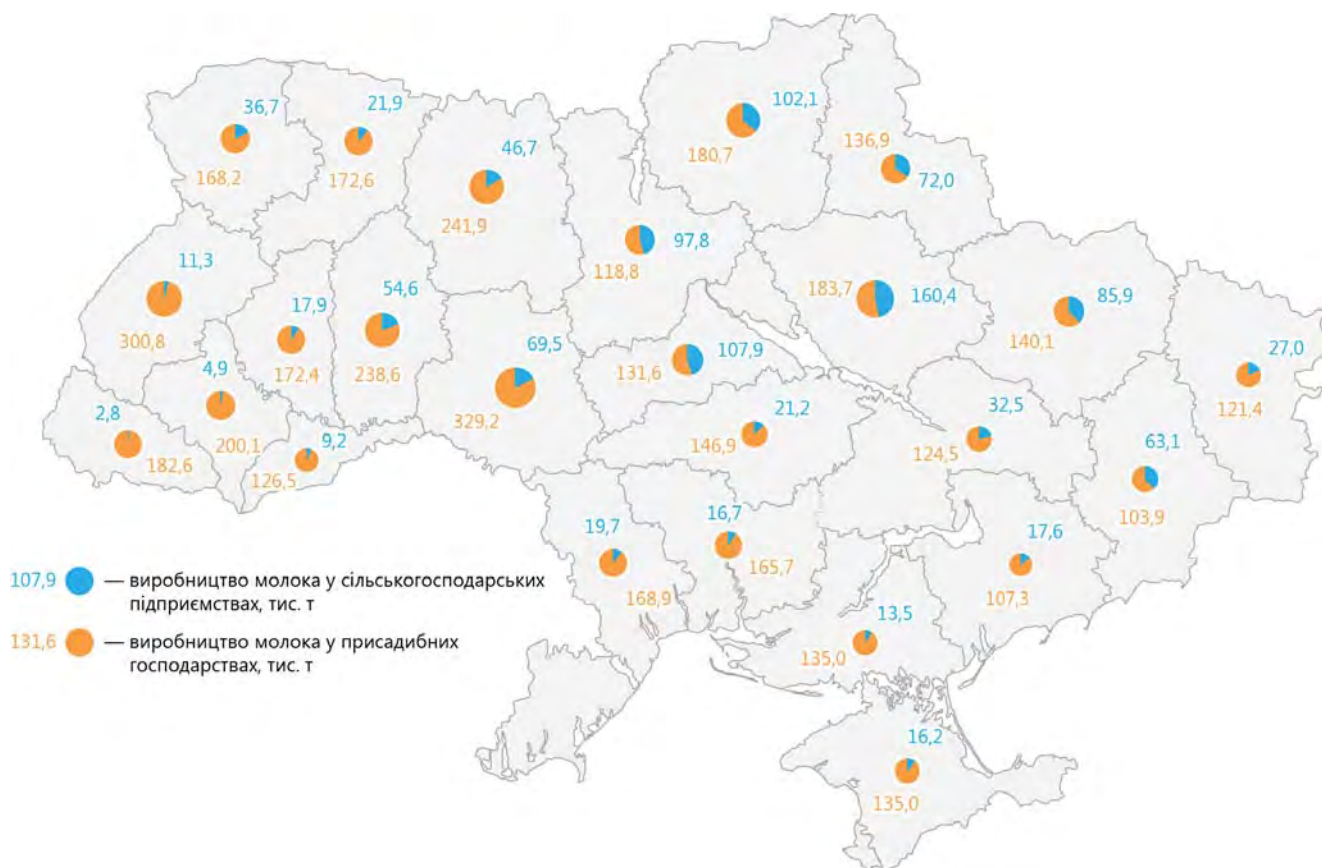

Рис. 4. Виробництво молока господарствами усіх категорій за січень-червень 2011 р., тис. т (інформація Держкомстату)

РЕАЛІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПЕРЕРОБНІ ПІДПРИЄМСТВА

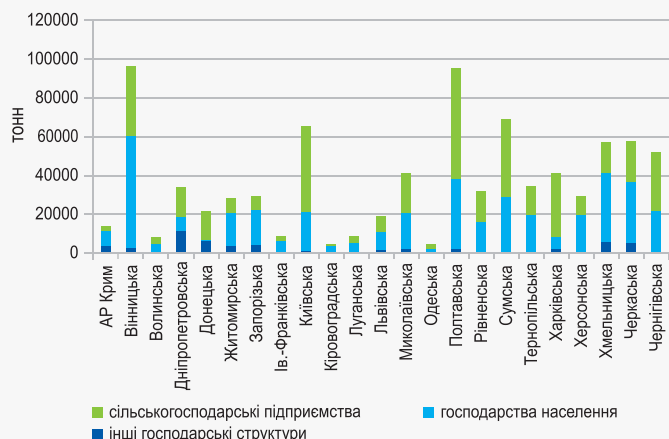

Рис. 5. Надходження молока та молочних продуктів на переробні підприємства у I півріччі 2011 р. (інформація Держкомстату)

МОЛОКО ТА МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ

Зменшення чисельності корів та сезонний характер виробництва молока в Україні безпосередньо впливають на обсяги його реалізації. За перше півріччя нинішнього року переробні підприємства закупили 2 204 111 т молока та молочних продуктів, що на 5,6% менше, ніж у аналогічний період торік. Зокрема, від сільськогосподарських підприємств надійшло 991 159 т молока та молочних продуктів (45,0% загального обсягу), від присадибних господарств – 1 058 607 т (48,0%), а від інших господарських структур – 154 345 т, або 7,0% від усієї реалізованої продукції.

Серед регіонів лідерами за обсягами поставок молока та молочних продуктів на переробні підприємства від господарств усіх категорій у першому півріччі були Полтавська (245 113 т), Вінницька (218 152 т), Сумська (171 157 т), Київська (150 229 т) та Черкаська (142 840 т) області, які поставили 48,9% усього молока та молочних продуктів (рис. 5).

Найбільше молока та молочних продуктів у січні-червні ц. р. здали на переробку сільськогосподарські підприємства в Полтавській (129 927 т), Київській (95 272 т) та Сумській (95 220 т) областях. Найменше – у Чернівецькій (181 т). А от на Закарпатті сільськогосподарські підприємства взагалі не поставляли молоко та молочні продукти переробникам.

Що стосується присадибних господарств, то найбільше молока і молочних продуктів було реалізовано у Вінницькій області (135 012 т), а найменше – у Закарпатській (3 т). Від інших господарських структур найбільше молока та молочних продуктів здали на переробку в Дніпропетровській (26 803 т) та Полтавській (26 072 т) областях, а найменше – у Рівненській (11 т) та Волинській (86 т) областях.

У другому кварталі року обсяги реалізації молока на переробку зросли, однак його якість, порівняно з першим кварталом, різко погіршилася. У квітні-червні господарства всіх категорій реалізували молока ґатунку екстра лише 60320 т, або 2,9% проти 7,4% у січні-березні (рис. 6). Частка молока вищого ґатунку за відповідний період зменшилася з 35,1% до 16,4%, І ґатунку – з 53,8% до 41,0%. Разом із тим питома вага несортного молока, проданого всіма категоріями господарств, зросла за цей період із 0,3% до 1,6%, молока II ґатунку – з 3,4% до 38,1%.

Якість молока, реалізованого сільськогосподарськими підприємствами на переробку, в першому півріччі була кращою, ніж від присадибних господарств. Найбільше молока від сільськогосподарських підприємств було саме I ґатунку (56,6%), тоді як власники присадибних господарств продавали в основному молоко II ґатунку (70,5%) і зовсім не реалізували продукцію ґатунку екстра.

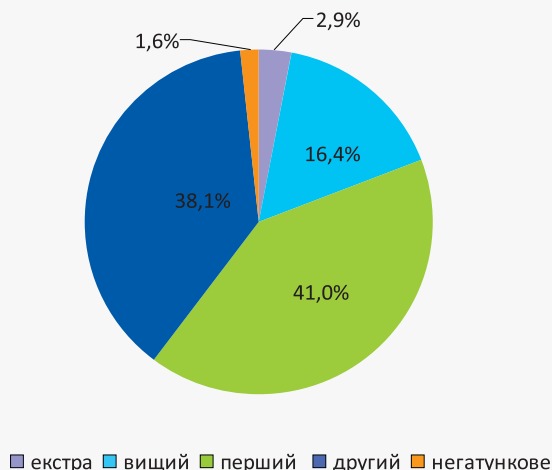

Рис. 6. Частка молока різних ґатунків, реалізованого на переробку господарствами усіх категорій у I півріччі 2011 р. (інформація Держкомстату)

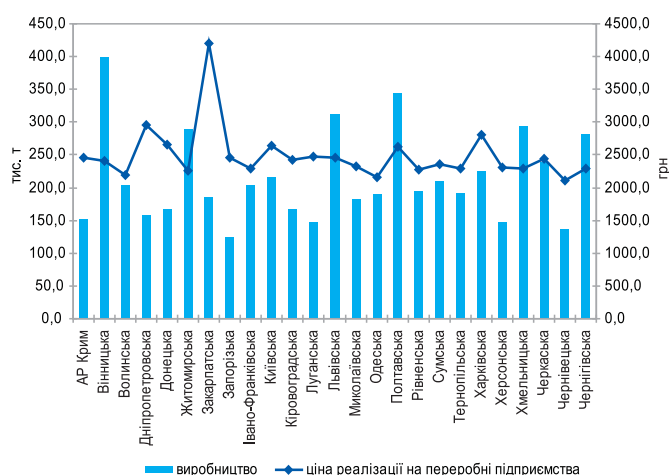

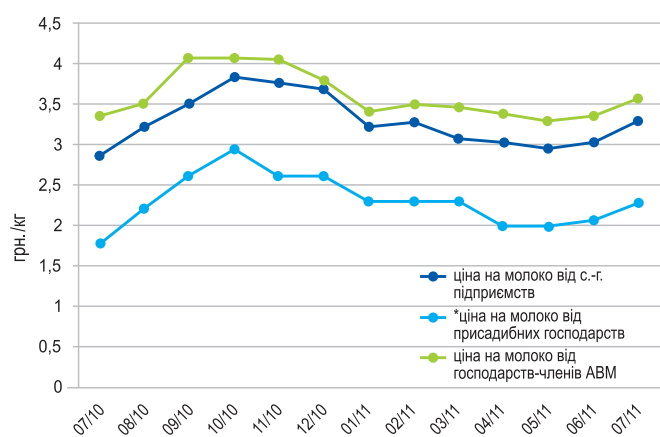
Рис. 7. Ціни та обсяги реалізації молока і молочних продуктів на переробні підприємства України у I півріччі 2011 р. (інформація Держкомстату)

ЦІНИ НА МОЛОКО ТА МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ, ЗДАНІ НА ПЕРЕРОБКУ

Середня закупівельна ціна молока та молочних продуктів, реалізованих для переробних підприємств у I півріччі ц. р. господарствами всіх категорій, упала на 172,4 грн./т (-6,5%) і становила 2463,5 грн./т. Слід відзначити, що найвищою була закупівельна ціна для категорії «інші господарські структури» – 2967,3 грн./т, тоді як для сільськогосподарських підприємств вона була 2812,2 грн./т, а для присадибних господарств – 2063,5 грн./т. Різниця в ціні пов'язана з якістю молока, обсягами партій та стабільністю поставок сировини на переробні підприємства.

Найвищі закупівельні ціни на молоко та молочні продукти для категорії «інші господарські структури» у січні–червні сформувались у Львівській (3399,0 грн./т) та Сумській (3356,3 грн./т) областях, а найнижчі – в Луганській: 2156,7 грн./т (рис. 7). Сільськогосподарські підприємства Дніпропетровської, Луганської та Кіровоградської областей реалізували молоко і молочну продукцію відповідно по 3238,7 грн., 3195,8 грн. та 3189,4 грн. за тонну, а підприємства Полтавської – лише по 2364,5 грн. Зазначимо, що Полтавська область є лідером України з обсягів реалізації молока.

Найвищі закупівельні ціни на молоко та молочну продукцію від присадибних господарств у I півріччі було зафіксовано в Закарпатській області – 4200 грн./т, а найнижчі в Чернівецькій – 1854,1 грн./т.

* Ціна на молоко від населення зазначена у грн./л.

Рис. 8. Динаміка цін на молоко в Україні, липень 2010 – липень 2011 (за даними переробних підприємств)

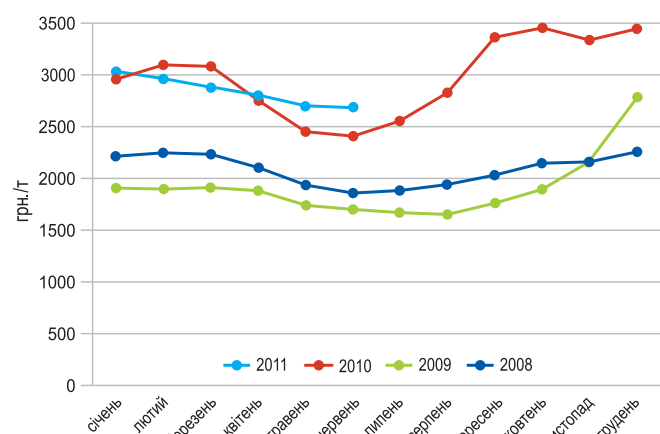

Рис. 9. Динаміка цін (місячних середньовіважених) на молоко та молочні продукти, продані сільськогосподарськими підприємствами по всіх каналах реалізації у 2008-2011 рр., грн./т, включно з дотаціями з ПДВ (за даними Держкомстату)

ЗАКУПІВЕЛЬНІ ЦІНИ НА МОЛОКО В УКРАЇНІ

У липні 2011 року тривало зростання закупівельних цін на молоко як від сільськогосподарських підприємств, так і від присадибних господарств (рис. 8). Боротьба переробних підприємств за постачальника сировини створила сприятливі умови для виробників. Ціна на молоко від присадибних господарств за липень зросла на 10,7% (+0,2 грн./л) – до 2,25 грн./л, а молоко від сільськогосподарських підприємств подорожало на 8,9% (+0,15 грн./кг), до 3,3 грн./кг. Не стала винятком і ціна на молоко від господарств-членів Асоціації виробників молока України (АВМ): вона піднялась на 6,3% (+0,2 грн./кг) – до 3,55 грн./кг.

Слід відзначити, що з червня по липень 2010 року закупівельні ціни на молоко також зростали. Однак тоді це було спричинене різким скороченням виробництва сирого молока через спеку. Тоді ціна на молоко від присадибних господарств зросла на 10,6% – до 1,78 грн./л, а молоко від сільськогосподарських підприємств подорожало майже на 6% – до 2,85 грн./кг.

Загалом цього літа спостерігалася не притаманна для сезону «великого молока» ситуація – ціни зростали. Оскільки був високим попит на продукт довготривалого зберігання – масло, молокопереробні підприємства нарощували обсяги закупівлі молока. На ринку молока пропозиція сировини була на досить високому сезонному рівні, однак відносно попереднього року його виробництво скоротилося майже на 3%. Тож, як наслідок, на сировинному ринку виник дефіцит.

Середньовіважені закупівельні ціни на молоко та молочні продукти, продані сільськогосподарськими підприємствами всіма каналами реалізації включно з дотаціями ПДВ у червні становили 2641 грн./т. Це на 363 грн. менше (-12,1%) порівняно з початком року та на 24 грн. менше (-0,9%) порівняно з травнем (рис. 9).

Станом на 1 липня цього року закупівельні ціни на молоко та молочні продукти становили 2793 грн./т, що на 48 грн. більше (+1,8%), ніж торік.

СВІТОВИЙ РИНОК МОЛОКА

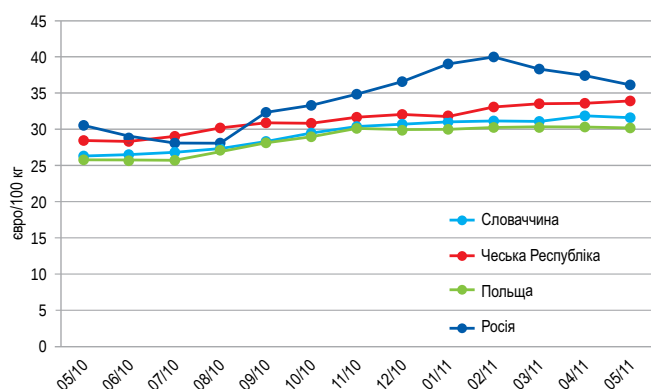

Рис. 10. Динаміка закупівельних цін на молоко у Східній Європі, Євро/100 кг

Таблиця 1. Закупівельні ціни на молоко в Східній Європі, Євро/100 кг

Місяць, рік	Словаччина	Чеська Республіка	Польща	Росія
травень 2010	26,33	28,45	25,77	30,45
червень 2010	26,50	28,47	25,62	28,72
липень 2010	26,90	29,10	25,86	27,96
серпень 2010	27,41	30,07	27,20	28,03
вересень 2010	28,34	30,97	28,21	32,29
жовтень 2010	29,62	30,91	28,95	33,32
листопад 2010	30,29	31,67	30,08	34,91
грудень 2010	30,80	32,03	29,82	36,57
січень 2011	31,17	31,85	30,07	39,03
лютий 2011	31,16	33,05	30,25	40,01
березень 2011	31,01	33,57	30,3	38,37
квітень 2011	31,86	33,62	30,25	37,45
травень 2011	31,62	33,92	30,24	36,06

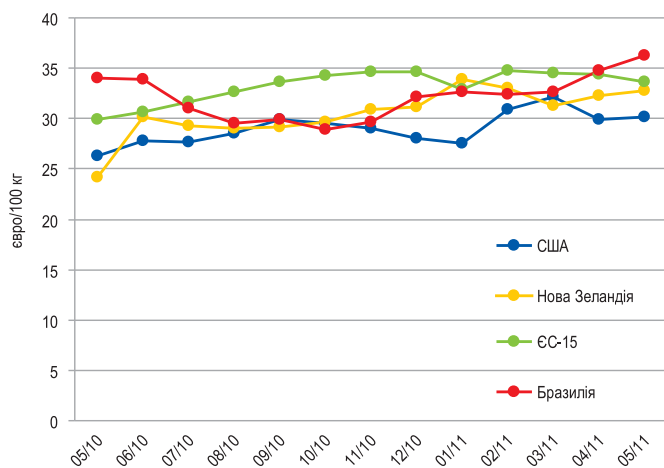

Рис. 11. Динаміка закупівельних цін на молоко у деяких країнах світу, Євро/100 кг

Таблиця 2. Закупівельні ціни на молоко у світі, Євро/100 кг

Місяць, рік	США	Нова Зеландія	ЄС-15	Бразилія
травень 2010	26,49	26,83	29,73	34,04
червень 2010	27,99	30,14	30,23	33,94
липень 2010	27,62	29,32	31,39	31,08
серпень 2010	28,55	29,09	32,36	29,57
вересень 2010	29,86	29,21	33,28	29,88
жовтень 2010	29,35	29,71	32,98	28,93
листопад 2010	28,89	30,92	33,23	29,61
грудень 2010	27,86	31,12	32,29	32,16
січень 2011	27,56	33,89	32,85	32,6
лютий 2011	30,85	32,97	33,59	32,38
березень 2011	32,14	31,3	34,47	32,68
квітень 2011	29,92	32,26	34,34	34,76
травень 2011	30,11	32,80	34,57	36,31

Упродовж року (травень 2010–травень 2011) у країнах Східної Європи спостерігалось зростання закупівельних цін на молоко. Найбільше зростання було в Словаччині – на 20,1%, або на 5,29 €/100 кг щомісяця, а найменше – в Росії (на 18,4%, або на 5,61 €/100 кг в середньому за місяць). У Чеській Республіці з травня 2010-го по травень 2011 року вони зросли на 19,2%, або на 5,47 €/100 кг, а в Польщі задекларовано зростання на 17,3%, або на 1,29 €/100 кг.

Найвищі закупівельні ціни на молоко (36,06 €/100 кг) у червні 2011 року зафіксовано в Росії, а найнижчі (30,24 €/100 кг) в Польщі (рис. 10). Разом із тим лише в Росії спостерігався спад травневих закупівельних цін порівняно з початком року на 2,97 €/100 кг (-7,6%). У Словаччині, Чеській Республіці та Польщі за цей самий час закупівельні ціни зросли на 1,4%, 6,5% та 0,6%, або на 0,45 €/100 кг, 2,07 €/100 кг та 0,17 €/100 кг відповідно. Таку ситуацію можна пояснити більшими сезонними коливаннями виробництва молока в Росії і значно меншими – в інших країнах Східної Європи, які більш інтегровані у світовий ринок молока. У зв'язку з загостренням світової продовольчої кризи, а також із тим, що на ринку цієї продукції активізуються Китай та Індія, можна передбачити подальше зростання закупівельних цін на неї.

Загальні світові тенденції свідчать про стабільне зростання закупівельних цін упродовж останніх років. При цьому найбільший середньомісячний приріст з травня 2010-го по травень 2011 року спостерігався в Новій Зеландії (0,51 €/100 кг), а найнижчий – у Бразилії: 0,23 €/100 кг. У країнах ЄС-15 цей показник становить 0,31 €/100 кг, а в США – 0,29 €/100 кг (рис. 11).

Найвищий рівень закупівельних цін на молоко впродовж останнього року спостерігався в країнах ЄС-15. Але 1 червня ц. р. в лідери вирвалася Бразилія з показником 36,31 €/100 кг. При цьому лише у країнах Європейського Союзу травневі закупівельні ціни впали, порівняно з квітнем, на 2,21%, або 0,76 €/100 кг. У Бразилії за цей час закупівельні ціни зросли на 4,5%, або на 1,55 €/100 кг. У Новій Зеландії зростання було на рівні 1,7%, або 0,54 €/100 кг, а в США – відповідно 0,6% (0,07 €/100 кг).

Така ж висхідна тенденція спостерігається у січні–травні 2011 року в Бразилії, США та ЄС-15 – відповідно на 11,4%, 9,3% та 2,3%. Лише в Новій Зеландії, яка є лідером у формуванні світової ціни, за цей час спостерігається спад закупівельної ціни на 3,2%, або 1,09 €/100 кг.

Прогнозуємо до кінця нинішнього року сталі зростання закупівельних цін на молоко в світі як чинник загострення світової фінансової кризи на тлі стабільного зростання чисельності населення планети та поступового підвищення якості життя.

РИНОК КОРМІВ

У червні нинішнього року ціни на концентровані корми усіх категорій продовжували зростати (рис. 12). Передовсім це пов'язано зі скороченням запасів сировини для виготовлення кормів. Постійне подорожчання сої та соняшнику призвело до того, що подорожчали також макуха і шрот.

Через брак сировини більшість олієекстракційних заводів призупинили виробництво продукції, а відтак, і продаж концентрованих кормів. Запаси соняшникового шроту досить незначні. Тож цілком імовірно, що ціни на шрот соняшниковий та макуху можуть упасти тільки після нового врожаю.

Однак слід урахувати той факт, що світовий попит на соняшникове насіння невіддільно зростає, а український товар є доволі привабливим для іноземних споживачів. Тому вітчизняні трейдери для більшого прибутку намагатимуться експортувати максимум насіння. Отож сподіватися, що ціни на макуху та соняшниковий шрот упадуть нижче минулорічних, не варто. Проте потрібно врахувати і те, що цього року в Причорноморському регіоні соняшнику прогноують зібрати більше, ніж торік, а це може дещо охолодити попит.

Упродовж місяця соняшниковий шрот подорожчав на 2,4% (+50 грн./т) – 2180 грн./т. Соняшникова макуха – на 4,2% (+90 грн./т), до 2250 грн./т. Що стосується соєвого шроту, то він подорожчав майже на 2% (100 грн./т), до 5275 грн./т. Соєва макуха подорожчала на 2,2% (+94 грн./т), до 4394 грн./т.

Упродовж року (червень 2010-червень 2011) на ринку концентрованих кормів відбувалися помітні коливання цін. Високий світовий попит на олійні спричинив їх масовий експорт, що зумовило скорочення внутрішніх запасів і стрибок цін. Найвідчутніше зростання продемонструвала соняшникова макуха. З червня минулого по червень нинішнього року вона подорожчала на 63,6%. На другому місці у цих «перегонах» – соняшниковий шрот, який подорожчав на 41,6%. За ними «вишикувалися» соєвий шрот та соєва макуха. Ці корми подорожчали, відповідно, на 32,7% та 28,1%.

Доказом того, що запаси концентрованих кормів малі, є офіційні дані Держкомстату. За його інформацією, станом на 1 липня цього року запаси концентрованих кормів були меншими, ніж торік, на 7% і становили 3473,3 тис. ц (рис. 13). Цей показник є найнижчим за останні кілька років.

У 2010-2011-му маркетинговому році на українському ринку зерна утворилася доволі складна ситуація. Невро-

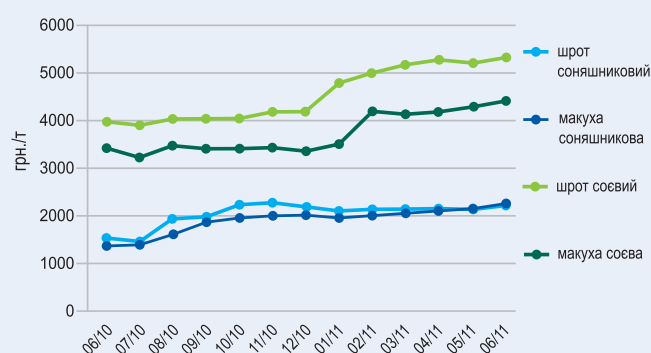

Рис. 12. Динаміка цін на концентровані корми, червень 2010 – червень 2011

жай зернових улітку 2010 року спричинив подорожчання зерна. Держава намагалася втримати ціни за допомогою запровадження експортних квот, однак це не дало бажаного ефекту.

Якщо порівняти ціни 2010-го та 2011 року з червня по червень, зерно подорожчало майже вдвічі (рис. 14). Зокрема, пшениця (на умовах СРТ) подорожчала на 68%, пшениця (на умовах EXW) – у 2,3 рази, а кукурудза (на умовах EXW) – майже на 80%.

У червні 2011-го на світових біржах відбувся великий стрибок цін на фуражне зерно. Головними причинами стало загальне сповільнення темпів зростання світової економіки та стрибки цін на нафту, оскільки вартість зернових (з яких виготовляють біопаливо) напряму залежить від її ціни. Ще однією важливою причиною стали новини про сприятливі погодні умови у США та країнах Чорноморського регіону. Середньовиважена ціна на пшеницю (на умовах СРТ) у червні впала на 2% (-29 грн./т) до рівня 1746 грн./т. Ціни на пшеницю (на умовах EXW) та кукурудзу (на умовах EXW) зменшилися на 4% (-77 грн./т) та 7% (-144 грн./т) відповідно до 2048 грн./т і 2149 грн./т.

Що стосується прогнозів, то малоймовірно, що ціни на зернові впадуть до минулорічних, адже попит на світовому ринку, який щороку зростає, цього не допустить. Також не варто забувати, що з 1 липня набув чинності Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та про ставки вивізного (експортного) мита на деякі види зернових культур», згідно з яким це мито встановлюється у межах від 9% до 14%.

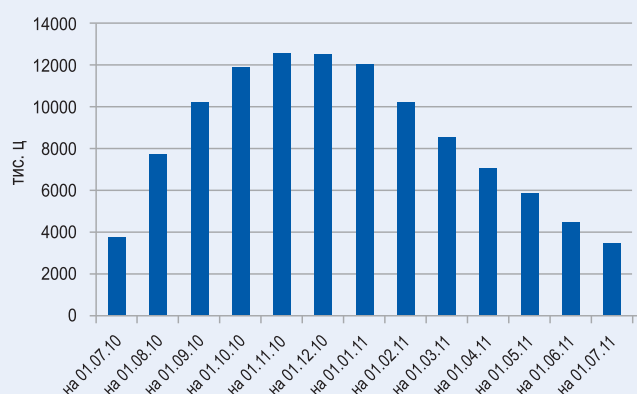

Рис. 13. Наявність концентрованих кормів в Україні, усього тис. ц кормових одиниць, липень 2010-липень 2011 (за даними Держкомстату)

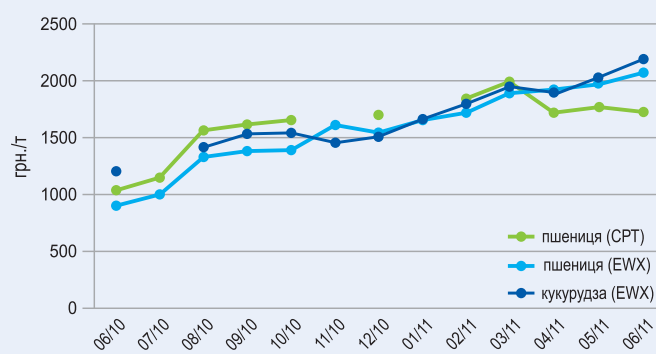

Рис. 14. Динаміка цін на фуражне зерно, червень 2010-червень 2011 (за даними зернотрейдерів)

РИНОК КОРМІВ. ПРОГНОЗИ

ПШЕНИЦЯ. УКРАЇНА

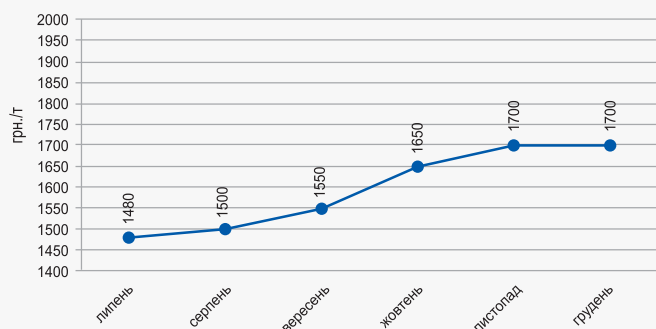

Рис. 15. Ціна попиту на пшеницю 5-го класу, грн./т

Враховуючи економічну нестабільність в країнах ЄС та боргові проблеми США, трейдери очікують, що в цих країнах запровадять економічні регуляційні програми, аби не посилити кризове становище. Криза може спричинити коливання цін: восени вони знизяться, але ближче до зими почнуть різко зростати. Причина в тому, що восени будуть спроби позбутися валют і відбудеться виведення коштів із фондових бірж (в очікуванні зниження ділової активності). Це призведе до падіння нафтового ринку, а золото продовжить зростати в ціні. Однак після стрімкого виведення коштів із бірж розпочнеться вкладення активів у сировинні біржі (окрім нафти та газу). Кошти витратимуться на продовольство, що спричинить інфляцію та призведе до зростання агрономічних бірж (багато спекулянтів перейдуть на сировинні біржі) ближче до зими.

Серпень. У серпні відбулось незначне підвищення ціни за рахунок збільшення попиту від мусульманських країн (Рамадан), які є основними імпортерами українського зерна (рис. 15). Це призвело до збільшення активності на вітчизняному ринку. Однак ціни стримували такі чинники: хороший урожай в Україні, тактика трейдерів змусити аграріїв збувати збіжжя за нижчою ціною для отримання обігових коштів на посівну та завершення збору врожаю, стрімка реалізація пшениці Росією, а також стабільність на європейському ринку – відкриття експорту з України й Росії, очікування хорошого врожаю.

Вересень. Трейдери, враховуючи ріст попиту з боку переробників та експортерів і скрутне становище з пшеницею у світі, почнуть накопичувати об'єми. Оскільки ЄС також буде нарощувати імпорт через низькі запаси і об'єми виробництва, відмову від мита та квот на ввіз пшениці та ячменю, він може втратити свою позицію одного з лідерів з експорту. Експортери та переробники розуміють, що у вересні аграрії потребують грошових активів і будуть збувати невеликі партії зерна. З урахуванням того, що мусульманські країни нарощували об'єми у серпні, то зростання ціни в Україні у вересні буде не суттєвим.

Жовтень. Буде спостерігатися зростання ціни, оскільки експортери та переробники почнуть «змагатися» за пшеницю, але аграріям не потрібні будуть значні грошові вкладення у діяльність. Свій вплив матиме і зростання котирувань на європейському ринку через незадовільний баланс пшениці у світі – ЄС та Північна Америка очікують

зниження виробництва та скорочення перехідних запасів. Знаючи про таку тенденцію, аграрії будуть продавати зерно невеликими партіями в надії на подальше зростання попиту й ціни.

Листопад. У попередні місяці експортери нарощували партії закупівель і цим самим «підштовхували» ріст цін. У листопаді на українському ринку посиляться внутрішній вплив переробників, які почнуть накопичувати запаси, оскільки до цього вони були змушені витратити кошти на посівні та збиральні кампанії, якщо мають власні землі. Це може спричинити зростання ціни, але не таке стрімке, як у жовтні – не буде потужного впливу з боку експортерів. Все ж існує ймовірність різкого зростання ціни через низькі світові запаси і виробництво, а також збільшення попиту на імпорт пшениці в ЄС.

Грудень. На ринку пануватиме стабільність через накопичення запасів експортерами та переробниками, а також через недостатню кількість потужностей для зберігання. З огляду на високі ціни експортери та переробники зменшать активність закупівель на українському ринку. Деякі аграрії почнуть збувати пшеницю, оскільки вважатимуть, що пік максимальної ціни залишився в минулому, а попереду на них чекають витрати на зберігання. Отже експортери та переробники зможуть наростити об'єми без збільшення ціни.

ЯЧМІНЬ. MATIF (ФРАНЦІЯ)

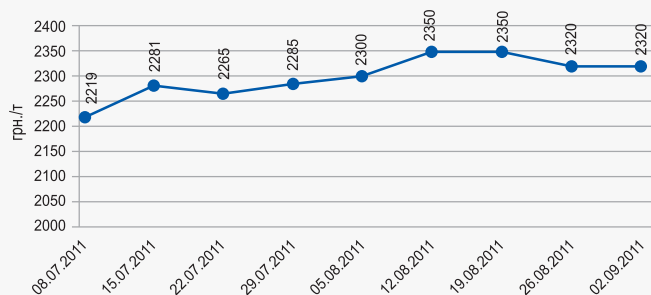

Рис. 16. Ціна ячменю на MATIF (EURONext), Франція, грн./т

Враховуючи тенденцію до зростання пари EUR/USD, яка підіграє попит та активність на європейському ринку ячменю, існує більша ймовірність росту ціни. Трейдери очікують значного скорочення виробництва в ЄС, що неодмінно призведе до значного зростання котирувань на MATIF.

На початок серпня прогнозувався ріст ціни, оскільки несприятлива погода заважала збирати врожай (рис. 16). Ще одним фактором підвищення ціни були низькі запаси в ЄС. Зменшити напругу зможе зняття квот та мита на ввіз ячменю до ЄС. Навіть після стрімкого зростання цін у 2010/11 МР не відбулося суттєвого зниження перед початком нового МР (на відміну від попередніх МР). Це свідчить про те, що переробники й експортери боротимуться за сировину, і підвищуватимуть на неї ціну.

На початку вересня відбудеться стабілізація ціни у зв'язку з очікуваннями нового врожаю ярого ячменю та послабленням напруги на європейському ринку.

ЯЧМІНЬ. УКРАЇНА

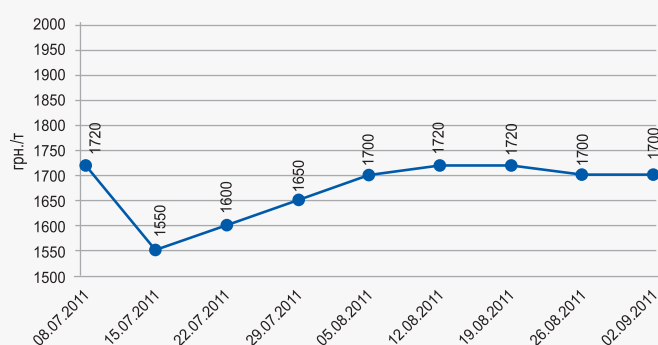

Рис. 17. Ціна пропозиції ячменю в Україні, грн./т

Зазвичай у період із січня по березень спостерігається збільшення попиту з боку переробників, що пояснюється необхідністю поповнення запасів до нового врожаю. Коли переробникам не вистачає запасів, то для покриття дефіциту наприкінці МР вони починають збільшувати ціну. В новому МР, який вже почався, спостерігається інша ситуація (рис. 17). Враховуючи введення заборони на вивіз та квотування, що негативно позначилось на активності експортерів, переробники залишилися без конкурентів, це дозволило їм за стабільною ціною покривати потреби. Відповідно відпала потреба у накопиченні запасів на початку нового МР. На даний момент ціну формують експортери, у яких є можливість наростити прибутки через обмеженість світової пропозиції та низький рівень запасів, а також відкриття експорту до ЄС. Розуміючи це, експортери починають першими накопичувати запаси, що вже призвело до зростання ціни.

На початок серпня різниця між українською ціною та ціною на MATIF складала більше 600 грн./т. У середньому різниця була 350 грн./т. Тому в експортерів є потенціал нарощення запасів за рахунок збільшення ціни.

На початку вересня ціна буде стабільною або дещо знизиться, так як проходитиме збір урожаю ярого ячменю. Пропозиція від аграріїв буде достатня через дефіцит грошових коштів на проведення посівної. Також експортери будуть стабілізувати ціни, щоб накопичити партії ячменю без зростання цін.

КУКУРУДЗА. СВІТ (США)

Українські експортери залежні від ціни на американському ринку через конкуренцію країн американського континенту з Україною за світовий експорт кукурудзи

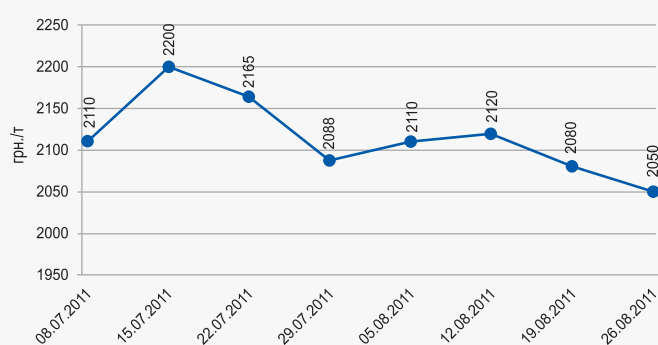

Рис. 18. Ціна на кукурудзу на СВІТ, США, грн./т

(рис. 18). На Чиказькій торговій біржі (СВІТ) відбувається ситуація подібна до тієї, що склалася у 2007/08 МР: стрімке зростання ціни у червні–липні (хоча традиційно в цей період в очікуванні нового врожаю спостерігається зниження активності на світовому ринку). За рахунок цього знижують стартову ціну на кукурудзу нового врожаю. У 2006/07 МР відбувся ріст ціни через низький рівень врожаю в ЄС. Це тримало ринок у напрузі до кінця МР. Уже у 2007/08 МР очікувався рекордний збір, який призвів до суттєвого зниження котирувань.

На серпень ц. р. трейдери прогнозували ріст попиту без активності на біржі. Оскільки світові запаси низькі, а учасники ринку перебували в очікуванні нового врожаю, зростання ціни не відбулося. Крім того спостерігалась тенденція до зниження цін у серпні.

КУКУРУДЗА. УКРАЇНА

На початку нового МР та під час збору врожаїв активність переробників невисока, оскільки більшість з них проводять власні збиральні кампанії. Це унеможливує закупівлю та накопичення додаткових запасів через дефіцит коштів. До того ж у них будуть власні запаси кукурудзи. У серпні за попередні МР спостерігалось збільшення попиту переробників через потребу поповнення запасів. Багато аграріїв через дефіцит грошових коштів (збиральна та посівна кампанії) змушені продавати невеликі партії кукурудзи. Разом з тим, одним з головних чинників впливу на попит кукурудзи з боку українських експортерів є тенденції на американському ринку. Там спостерігається зниження цін у липні–вересні, саме тоді закінчується МР у США. Знаючи таку ситуацію, експортери не намагатимуться стрімко збільшувати об'єми закупівель, щоб не спровокувати ріст ціни. Стабільність ціни буде зумовлена низькою активністю на початку МР та незнанням тренду на американському ринку. На українському ринку експортери почнуть активні дії у жовтні–листопаді, коли зросте активність на американському.

На початку серпня не існувало різниці між ціною української кукурудзи (пропозиція) та ціною на СВІТ. Враховуючи той факт, що накопичення переробниками та експортерами об'ємів кукурудзи, на відміну від минулих МР, відбувалося пізніше, це зменшує потребу у поповненні запасів у серпні.

Отож, у серпні ціна пропозиції кукурудзи на українському ринку була стабільною. Через побоювання скорочення світових запасів світовий попит на кукурудзу збільшиться (рис. 19). Це призведе до активізації закупівель експор-

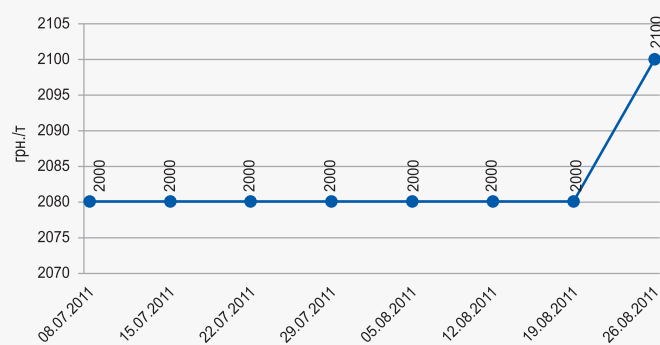

Рис. 19. Ціна пропозиції кукурудзи в Україні, грн./т

терами й, відповідно, до зростання ціни української пропозиції.

СОЯ. СВІТ (США)

Зниження виробництва сої у 2011/12 МР головними країнами-експортерами (США, Бразилія, Аргентина) призведе до зростання ціни. Наприкінці 2010/11 МР ціна не знижується, що спостерігалось в попередні МР (окрім 2009/10 МР – коли відбувалося загальне зростання цін на всіх сировинних біржах). Враховуючи реагування ринку сої на коливання цін нафтопродуктів, які наразі істотно знизилися, можна прогнозувати зростання цін у 2011/12 МР. Але таким стрімким, як у 2010/11 МР воно не буде. Отож до кінця 2011-го не варто очікувати суттєвого зниження світових цін на сою. Корикування можуть відбутися на початку нового МР.

Тенденція до зростання споживання сої світовими лідерами також є підтвердженням думки про можливе зменшення об'ємів експорту та загострення боротьби між переробниками та трейдерами.

Збільшення попиту у головних країнах-імпортерах потягне за собою загострення боротьби, що ймовірно призведе до значного зменшення запасів. Тому у травні-червні 2012 р. варто очікувати зростання світової ціни, яке буде наслідком спроб учасників ринку (переробників і трейдерів) накопичувати запаси по мірі того, як вони будуть знижуватися.

На відміну від щорічних тенденцій, під кінець 2010/11 МР ситуація стабілізувалась. Причиною було значне зростання споживання сої у США, Бразилії та Аргентині (близько 87% загального світового експорту), що навіть зменшило експорт із цих країн.

У 2011/12 МР очікується зменшення виробництва сої, значне зростання її споживання країнами американського континенту, – це потягне за собою скорочення світових запасів. Відповідно, можна очікувати зростання ціни на сою на СВІТ до кінця 2012 р. Ймовірно, що зростання проходитиме не такими швидкими темпами, як у 2010/11 МР, оскільки вже зараз ціна є високою. Це може призвести до того, що деякі учасники ринку (переробники, країни-імпортери) шукатимуть альтернативу сої. Однак у жовтні 2011 р. слід очікувати стрімкого зростання ціни на сою.

У вересні спостерігатиметься зростання цін на сою через загострення боротьби між учасниками ринку на СВІТ (рис. 20). Або ж значне зростання цін буде спричинене затримкою збиральної кампанії та зниженням врожаю у США через погіршення погодних умов.

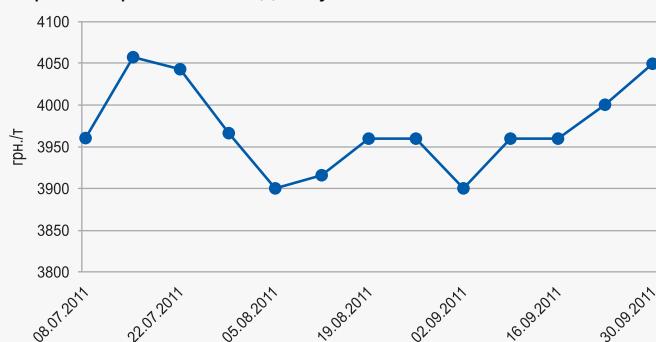

Рис. 20. Ціна на сою на СВІТ, США, грн./т

СОЯ. УКРАЇНА

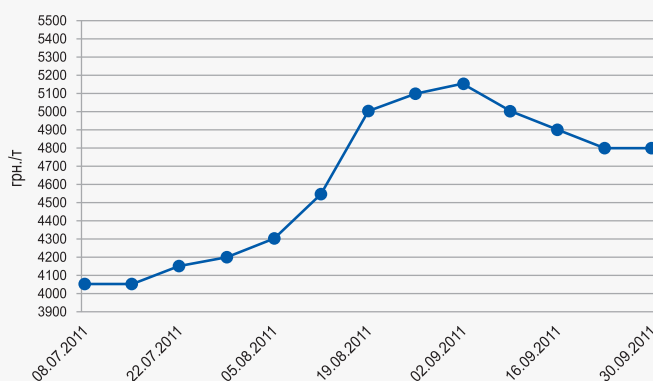

Рис. 21. Ціна попиту сої в Україні (на умовах EXW), грн./т

За даними Держкомстату, валовий збір сої в Україні у 2007/08 МР становив 700 тис. т; 2008/09 МР – 788 тис. т; 2009/10 МР – 1012 тис. т; 2010/11 МР – 1630 тис. т. Урожай 2011/12 МР очікується на рівні 2087 тис. т. Але через несприятливі погодні умови в Україні існує ймовірність зниження врожаю у 2011/12 МР та все ж сої буде зібрано більше, ніж у 2010/11 МР.

Внутрішнє споживання сої в Україні у 2007/08 МР було на рівні 500 тис. т; у 2008/09 МР – 525 тис. т; у 2009/10 МР – 750 тис. т; у 2010/11 МР – 700 тис. т. У 2011/12 МР внутрішнє споживання очікують на рівні 750 тис. т.

Експорт сої з України у 2007/08 МР становив 190 тис. т; у 2008/09 МР – 270 тис. т; 2009/10 МР – 263 тис. т; 2010/11 МР – 900 тис. т. У 2011/12 МР експорт очікується на рівні – 1300 тис. т.

На українському ринку сої кожного МР коливання ціни відбувається в різні періоди. Така ситуація спричинена тим, що на внутрішньому ринку працює декілька великих компаній, які або стрімко скуповують великі партії, або є великими виробниками сої, що дозволяє їм диктувати ціни.

Спостерігається тенденція до різкого збільшення ціни на сою в липні-серпні через незначну пропозицію на ринку (рис. 21). Після зростання відбувається зниження у зв'язку із настанням збору нового врожаю. Якщо збір урожаю сої розпочнеться на початку вересня, це призведе до зниження ціни. Додатковими факторами для зниження ціни у вересні будуть:

- відсутність її (ціни) зниження упродовж всього 2010/11 МР – відповідно експортери й переробники будуть намагатися встановити найнижчу ціну;
- велика ймовірність продовження зниження ціни на нафтопродукти у світі, що призведе до тиску на світовий ринок сої, тому експортери змушені будуть знижувати ціну попиту на сою;
- волатильність ринку сої на СВІТ.

Однак, вже наприкінці вересня можна очікувати стабілізації ціни. Оскільки експортери та переробники будуть намагатися нарощувати партії закупівель одразу після зниження ціни, щоб придбати потрібні об'єми за мінімальною вартістю, то в жовтні можна очікувати зростання попиту та ціни на сою.

СОЄВИЙ ШРОТ. УКРАЇНА

Спостерігається синхронність між коливаннями цін на сою та соєвий шрот. Однак ціна на соєвий шрот змінюється повільніше, ніж на сою. Оскільки на українському ринку постійно відчувається брак шроту, то напруга не спадає. Через брак українського соєвого шроту доводиться імпортувати продукт. Якщо взяти до уваги те, що внутрішнє споживання у 2011/12 МР очікується на рівні попереднього 2010/11 МР, то імпортований соєвий шрот однозначно буде присутнім на українському ринку. Більші об'єми імпортованого шроту з'являються у січні-лютому, що пояснюється потребою у поповненні сировинних запасів як переробниками, так і фермерами. Також у цей період активізується експорт, як спроба наростити закупівлі через тенденцію зростання цін на сою на світовому ринку.

Збільшення попиту на початку 2011/12 МР призведе до зростання ціни на продукт у 2011/12 МР.

Спостерігається тенденція до зростання ціни приблизно на 500 грн./т на початку кожного МР у порівнянні з початком попереднього МР. Тому існує велика ймовірність зростання ціни наприкінці 2011/12 МР до 6000 грн./т.

Активність експортерів сої на українському ринку має великий вплив на ціноутворення. Як тільки почнуть піднімати ціни на сою, неодмінно почнеться зростання ціни пропозиції на соєвий шрот.

Враховуючи той факт, що експортери стрімко нарощуватимуть експорт з України через зручне розташування до

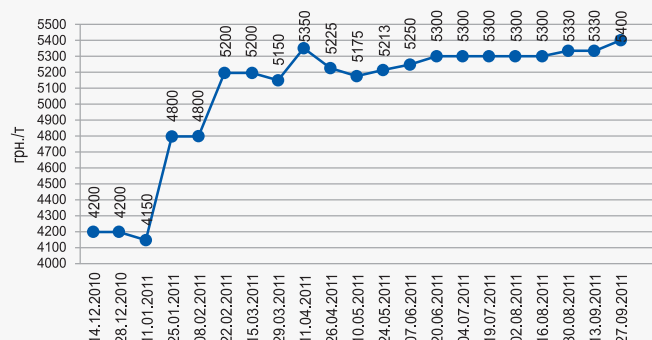

Рис. 22. Ціна на соєвий шрот в Україні, грн./т

ЄС, очікування зниження виробництва і підвищення внутрішнього споживання в країнах американського континенту, які займають близько 87% світового експорту можна стверджувати, що в 2011/12 МР збільшиться вплив українських експортерів на ринок соєвого шроту.

Наприкінці вересня відбудеться зростання цін (рис. 22) через необхідність накопичення запасів, обмеженість пропозиції шроту та входження на ринок експортерів. Експортери сої наприкінці вересня не будуть стрімко нарощувати об'єми закупівель через не чітко виражений тренд на СВОТ. Однак вони розуміють, що в новому МР попит на імпорт зростатиме (відповідно зростатимуть світові ціни), а також відбуватиметься нарощування сектору тваринництва в Україні і зростатиме потреба на продукт на внутрішньому ринку, що загострить боротьбу між переробниками та експортерами.

ВСЕ ГОВОРЯТ О КАЧЕСТВЕ, А МЫ ЕГО ДЕЛАЕМ!

tonutti[®]group – ВСЕГДА НАДЕЖНЫЙ ПАРТНЁР В БИЗНЕСЕ

Innovative farming since 1864

Колёсно-пальцевые грабли
Millenium V20

Пресс-подборщик
Columbia R 12/2000

tonutti[®]
SINCE 1864

WOLAGRI[®]
SPECIALIST IN QUALITY

STURTI[®]

Официальный представитель Tonutti Group
на территории Украины:

ООО «Аграрная индустриальная компания»

(044) 536-14-14
531-14-74

Marmix миксер-кормороздатчик
прицепной

Dobermann миксер-кормороздатчик
самоходный

СОНЯШНИКОВИЙ ШРОТ. УКРАЇНА

Враховуючи тенденцію до зростання внутрішнього споживання шроту та значний рівень експорту у співвідношенні з виробництвом (99% експорту від виробництва), можна очікувати загострення боротьби між експортерами та внутрішніми споживачами (фермерськими господарствами України). Це призведе до зростання ціни на шрот соняшниковий в Україні.

Виробництво олії розпочинається в жовтні після збору врожаю, що позначається на зростанні попиту, і відповідно, ціни на олію. Отож, у жовтні-листопаді відновлюється попит на соняшниковий шрот. Враховуючи зростання попиту на олію з боку головних імпортерів (ЄС, Індія та Туреччина), можна очікувати зростання ціни на шрот не тільки в Україні, але й у світі. Також додатковим фактором послужить зниження світового виробництва сої і збільшення її споживання.

Українські переробні потужності дозволяють отримувати до 3 млн. т соняшникової олії. Переробники планують виробити у 2011/12 МР 2,8 млн. т олії, тож існує можливість нарощувати власні потужності. Також присутність світових виробників олії в Україні та переваги українського шроту над російським (вміст протеїну в українському складає 39-40,5%, у російському – 37%) є додатковим поштовхом для збільшення виробництва. Це підсилить бажання основних імпортерів працювати з українськими переробниками.

Сукупність переваг дозволяє прогнозувати подальше нарощення виробництва та посилення впливу України на світовому ринку. Імпортери, розуміючи переваги і маючи збільшену потребу у імпорті соняшника, олії та шроту, все більше будуть «прив'язуватись» до України, а значить експортери підвищуватимуть попит та ціни.

У ЄС очікується збільшення споживання та імпорту соняшникового шроту. Враховуючи той факт, що основним експортером шроту є Україна (до 30% від світового експорту), то можна говорити про загострення боротьби на українському ринку між експортерами та внутрішніми

споживачами: очікується збільшення внутрішнього споживання шроту соняшникового та ріст цін шрот в ЄС та Україні.

Інформація Держкомстату свідчить про тенденцію до збільшення експорту шроту у січні-лютому, тому й ціна на шрот зростає наприкінці січня – на початку лютого.

Слід вважати доцільним купувати соняшниковий шрот вже у жовтні, оскільки в листопаді–грудні почнеться ріст цін. Причиною підвищення ціни буде збільшення попиту з боку експортерів, які почнуть закупівлі раніше, ніж у попередні МР. Причиною тому є збільшення попиту з боку країн-імпортерів, особливо з ЄС. Разом з тим буде спостерігатися тенденція до збільшення внутрішнього споживання, що також загострить боротьбу за шрот в Україні з боку господарств. Додатковим фактором буде зростання ціни на олію в Україні та на CIF (Роттердам).

На початку вересня варто очікувати стабільної ціни на шрот соняшниковий через стабільність ціни на українському ринку соняшникової олії і відсутність активності на ринку шроту (рис. 23). Завершення збиральної кампанії та врожайність культури вплинуть на формування подальшої ціни на шрот.

Наприкінці вересня варто очікувати зниження ціни через зниження цін на українському ринку соняшникової олії, занадто високі ціни у порівнянні з цінами на шрот у світі і початок формування стартових цін на соняшниковий шрот. Також зниження ціни можна очікувати через рекордне виробництво в Україні соняшникового шроту та відсутність зниження ціни на шрот протягом попереднього 2010/11 МР (на відміну від інших маркетингових років).

Існує ймовірність зниження тренду на зростання ціни через несприятливу погоду в Україні та Росії, що може призвести до зниження врожаю соняшнику. Важливим фактором може бути зростання цін на фуражні культури, особливо на зернові, причиною якого буде зняття митних квот. Якщо взяти до уваги низький рівень експорту зернових з України на початку 2011/12 МР, в разі зняття митних квот значно зросте попит від експортерів, що в свою чергу спричинить більшу активність переробників.

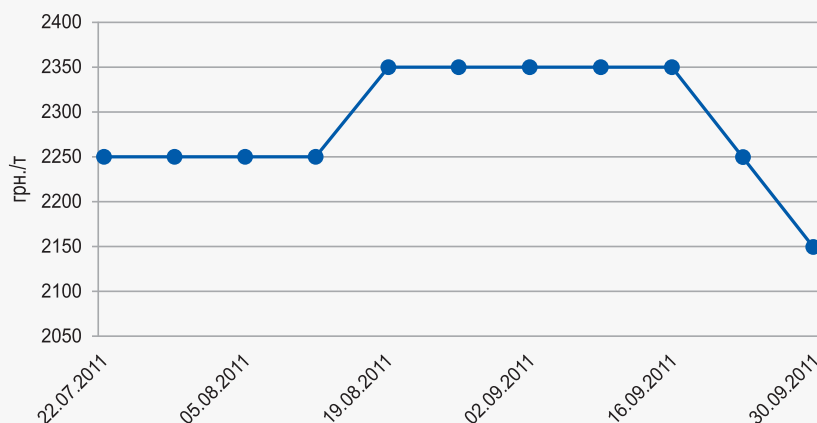

Рис. 23. Ціна пропозиції соняшникового шроту в Україні, грн./т

III МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС Зерновий Олімп

ДП «Український Дім», вул. Хрещатик, 2, м. Київ

22 листопада 2011р.

Постійні зміни на аграрному ринку та бажання досягти кращих світових результатів у рослинництві спонукають справжніх професіоналів галузі третій рік поспіль збиратись разом для обговорення «гарячих» тем сьогодення.

ЕКСКЛЮЗИВНИЙ СПОНСОР

syngenta

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СПОНСОР

VÅDERSTAD

ОРГАНІЗАТОР КОНГРЕСУ

Д Y K U N

СПОНСОРИ КОНГРЕСУ

POTTINGER

KUHN

ЮРИДИЧНИЙ ПАРТНЕР

ПРАВНИЧА ФІРМА
ОФІЯ

За додатковою інформацією
звертайтеся до компанії-організатора:

Т/ф: 04744 3 69 85
Ф: 04744 3 06 61
Моб: 067 470 1939

Ел. пошта: info@dykun.com.ua
Сайт: www.cropcongress.org

ВИРОБНИЦТВО МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

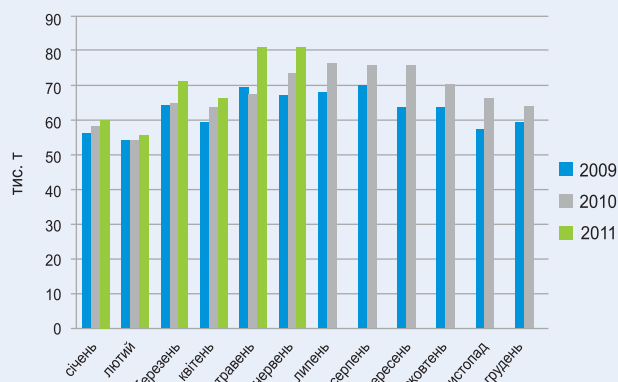

Рис. 24. Обсяги виробництва молока обробленого рідкого, 2009-2011 рр. (за інформацією Держкомстату)

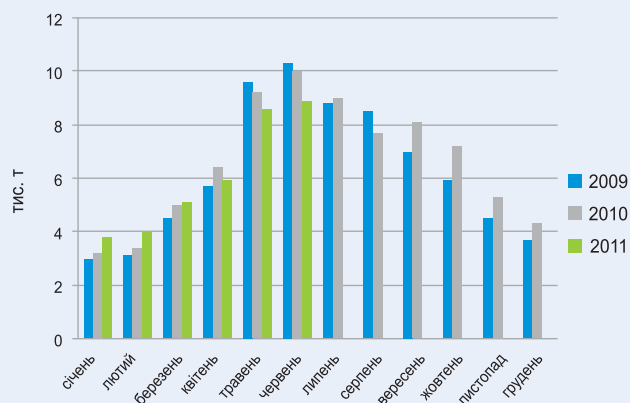

Рис. 25. Обсяги виробництва масла вершкового, 2009-2011 рр. (за інформацією Держкомстату)

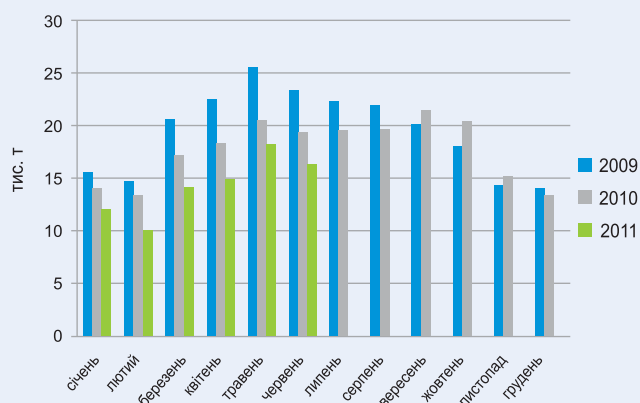

Рис. 26. Обсяги виробництва сирів жирних, 2009-2011 рр. (за інформацією Держкомстату)

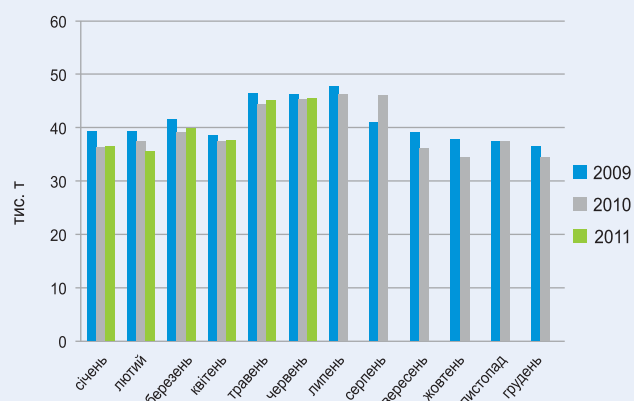

Рис. 27. Обсяги виробництва кисломолочних продуктів, 2009-2011 рр. (за інформацією Держкомстату)

МОЛОКО ОБРОБЛЕНЕ РІДКЕ

За I півріччя цього року, порівняно з аналогічним періодом торік, в Україні зросло виробництва обробленого рідкого молока. Так, рідкого молока було вироблено на 8,7% (33,3 тис. т) більше. Зокрема, за період із січня по червень було виготовлено 415,9 тис. т молока, тоді як за аналогічний період торік ці обсяги становили 382,6 тис. т. Як видно з рис. 24, сезонність молочного скотарства позначається на обсягах виробництва будь-якої молочної продукції.

Слід відзначити певне скорочення обсягів виробництва рідкого обробленого незбираного молока у червні – на 0,2%, або 0,2 тис. т, порівняно з травнем. Це пов'язано з постійним скороченням молочного поголів'я в Україні, на яке, зокрема, вплинуло те, що цього року змінили дотаційний механізм. Унаслідок чого виробники втратили мотивацію до розвитку молочного скотарства.

МАСЛО ВЕРШКОВЕ

Виробництво вершкового масла, сягнувши мінімуму в січні 2011 року (3,8 тис. т), поступово почало зростати і в червні становило 8,9 тис. т, або 134,2% (+5,1 тис. т), порівняно з початком року (рис. 25). Проте, незважаючи на це зростання, за останні півроку 2010-го та січень нинішнього року в Україні спостерігався спад виробництва вершкового масла на 0,18 тис. т щомісяця. Це пояснюється, насамперед, сезонністю виробництва сирого молока, скороченням поголів'я (і, як наслідок, проблемами з поставками сировини для виробництва цієї продукції), а також зменшенням купівельної спроможності населення, що зумовило ріст споживання товарів-субститутів – спрейдів.

СИРИ ЖИРНІ

Виробництво жирних сирів в Україні, незважаючи на істотне скорочення виробництва молока та збільшення виробничих витрат, залишається високоприбутковим. Проте й тут мають місце негативні тенденції, що цього року, порівняно з минулорічним періодом, скоротили виробництво таких сирів у середньому на 0,5 тис. т щомісяця (рис. 26). Зокрема у червні виробництво жирних сирів, порівняно з травнем, скоротилося на 10,9% (-2 тис. т).

Якщо проаналізувати показники виробництва за перше півріччя 2009-го, 2010-го та 2011-го, то можна відзначити значний спад виробництва за останній рік. Так, у червні жирних сирів виробили на 16% менше (-3,1 тис. т), ніж у відповідний період 2010 року, та на 30,3% менше (-7,1 тис. т) порівняно з 2009-м.

За прогнозами, спад триватиме до кінця поточного року – з огляду на проблеми з експортом молочної продукції до Росії. Зауважимо, що жирні сири – це основний експортний продукт молокопереробних підприємств України, частка якого в експорті молочних продуктів коливається в межах 65-70%.

КИСЛОМОЛОЧНІ ПРОДУКТИ

За перше півріччя ц. р. в Україні виробили 240,9 тис. т кисломолочної продукції. Традиційно, як і у випадку з іншими молочними товарами, її кількість різна, залежно від пори року. Можна сказати, що порівняно з першим півріччям 2010-го обсяги виробництва майже не змінилися. Так, за 6 місяців поточного року вироблено 240,9 тис. т продукції, що на 0,1% (+0,3 тис. т) більше, ніж торік.

За перше півріччя виробництво кисломолочних продуктів в Україні зросло на 24,6% (+9 тис. т). Разом із тим це не змінило загальної тенденції – спаду їх виробництва, який спостерігається впродовж року (червень 2010 – червень 2011) (рис. 27).

Продаєш корми?
Купуєш худобу?
Орендуєш приміщення?

Розмісти свою об'яву
на <http://milkua.info/bboard/>
та почни отримувати вигоду вже сьогодні!

<http://milkua.info/bboard/>

<http://milkua.info/bboard/>

<http://milkua.info/bboard/>

<http://milkua.info/bboard/>

<http://milkua.info/bboard/>

<http://milkua.info/bboard/>

ЕКСПОРТ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ З УКРАЇНИ

У першому півріччі ц. р. Україна продала за кордон 83,33 тис. т молочної продукції на загальну суму 294,95 млн. дол. Порівняно з аналогічним періодом 2010-го, експорт товарів 401-406¹ груп у натуральному еквіваленті зріс майже на 3% (2,4 тис. т), а у грошовому вираженні – на 9,4% (25,95 млн. дол.).

Найбільше експорт зріс у 405 групі (масло вершкове). За 6 місяців його експортували 1,6 тис. т на 7,18 млн. дол., що перевищує минулорічні показники у 2,15 рази (рис. 28). Основним покупцем масла залишається Росія, куди вивезено 1,07 тис. т на 5,02 млн. дол. Середня вартість контрактів становила 4702 дол./т. Що стосується Молдови, то їй продали 0,19 тис. т продукції на 0,75 млн. дол. Вартість контрактів становила 3 926 дол./т.

Обсяг експорту в 403 групі (кисломолочна продукція) зріс на 46,2% (1,15 тис. т) і становив 3,65 тис. т. Загальна вартість експортованих товарів цієї групи – 2,66 млн. дол. Найбільшим покупцем була Молдова, куди продали 1,4 тис. т на 1,467 млн. дол. Дещо менше поставили до Казахстану (1,1 тис. т на 1,72 млн. дол.). Окремої уваги заслуговує Росія, куди такого товару вивезли 0,99 тис. т. Проте завдяки вищій його ціні виторг виявився більший, ніж від поставок у Молдову: 1,85 млн. дол.

У 402 групі товарів (згущені молоко та вершки) також мало місце зростання експорту. Загалом він зріс на 5,43 тис. т і становив 23,46 тис. т на 63,92 млн. дол. Найбільше цих товарів закупила Росія – 4,33 тис. за перше півріччя на 15,9 млн. дол. Середня вартість контрактів була в межах 3 671 дол./т.

Однак не всі товари молочної групи продемонстрували зростання. Зокрема, помітно менше продали товарів 401

групи (молоко та вершки незгущені). Загальне скорочення становило 10,4%, що дорівнює 0,96 тис. т та, відповідно, 0,37 млн. дол. Загалом у першому півріччі поточного року продали 8,3 тис. т продукції на 6,54 млн. дол. Найбільшим покупцем незгущеного молока та вершків був Казахстан, якому продали 5,5 тис. т на 4,58 млн. дол. Середня ціна контракту була 833 дол./т.

У 406 групі (сири) також відбулося скорочення експорту. Загалом на 8,1% – тобто на 3,22 тис. т, або 4,13 млн. дол. Загалом же за цей період продали 36,57 тис. т сиру на 202,94 млн. дол. Найбільшим споживачем українського сиру традиційно залишалася Росія, куди експортовано 31,5 тис. т сиру на 179,23 млн. дол. Середня вартість контракту становила 5 689 дол./т.

Що стосується 404 групи (молочна сироватка), то скорочення обсягів експорту тут становило 7,9% (0,84 тис. т на суму 0,66 млн. дол.). Найбільшим покупцем за підсумками першого півріччя виявилась Індія, яка закупила молочної сироватки 1,1 тис. т на 0,98 млн. дол. Середня вартість контракту становила 887 дол./т.

¹Класифікація за Українським класифікатором товарів ЗЕД

401 – молоко та вершки, незгущені і без додавання цукру чи інших підсолоджувальних речовин; **402** – молоко та вершки, згущені або з додаванням цукру чи інших підсолоджувальних речовин; **403** – маслянка, коагульовані молоко та вершки, йогурт, кефір та інші ферментовані або сквашені молоко та вершки (бактеріальними заквасками), згущені або незгущені, або з додаванням цукру чи інших підсолоджувальних речовин, або ароматизовані чи не ароматизовані; **404** – молочна сироватка, згущена або незгущена, з додаванням чи без додавання цукру чи інших підсолоджувальних речовин; продукти, які складаються з натуральних компонентів частин молока, з додаванням чи без додавання цукру чи інших підсолоджувальних речовин; **405** – масло вершкове та інші жири, вироблені з молока; молочні пасти; **406** – сири всіх видів та кисломолочний сир.

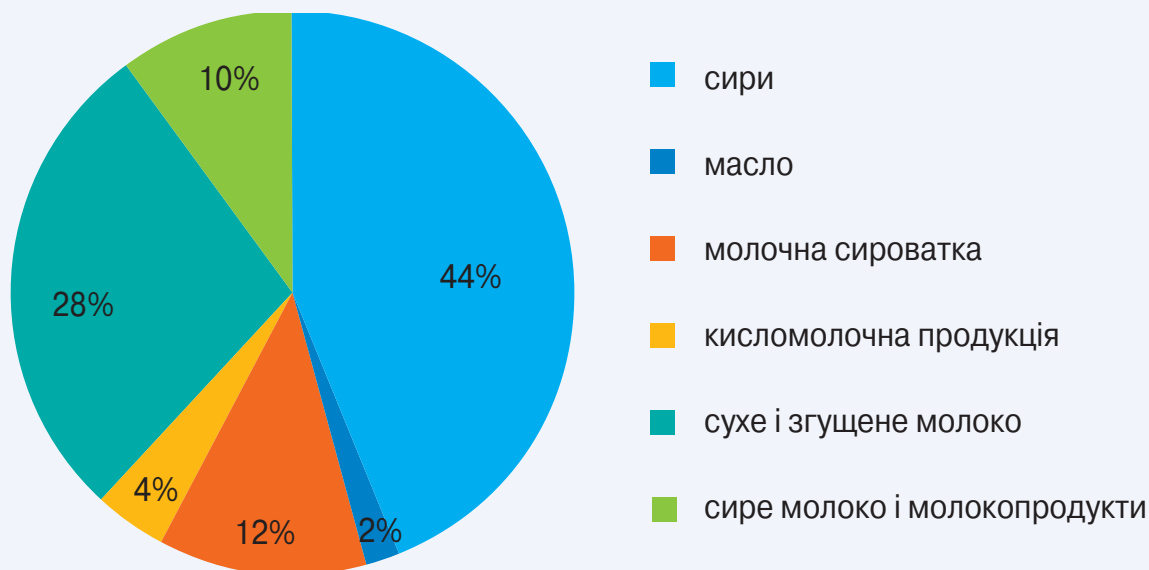

Рис. 28. Структура експорту молочної продукції з України, I півріччя 2011 р. (за інформацією Державної митної служби України)

ІМПОРТ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНУ

За період із січня по червень 2011 року, порівняно з аналогічним періодом торік, імпорт молочної продукції до України зріс як у натуральному, так і в грошовому вираженні.

Найбільшого зростання зазнала 401 група (сире молоко) – оборот зріс у 2,2 разу із 0,47 до 0,86 тис. т (рис. 29). Найбільшим імпортером сирого молока була Білорусія – 0,38 тис. т на 0,2 млн. дол. Середня ціна білоруської продукції була в межах 515 дол./т. Дещо менше молока ввезли Литва й Німеччина (по 0,15 тис. т із кожної).

Відчутне зростання відбулось і в 406 групі (сири). Зокрема, обсяги імпорту зросли на 20% (0,9 тис. т), а загальна вартість продукції становила 27,3 млн. дол. Найбільшим постачальником сиру була Росія, яка за перші шість місяців року експортувала в Україну 2,79 тис. т сиру на 11,71 млн. дол. При цьому середня вартість контракту становила 4 205 дол./т. На другому місці опинилася Польща, поставивши нам 1 тис. т продукції на 5,2 млн. дол.

Майже на 20% зросли обсяги імпорту сухого молока (402 група). Так, за півроку було імпортовано на 0,27 тис. т товару більше, ніж за аналогічний період торік. Загалом це

1,64 тис. т на 4,56 млн. дол. Основним постачальником сухого молока була Білорусія, яка ввезла його 1,11 тис. т на 2,67 млн. дол.

Майже не змінилися обсяги імпорту кисломолочної продукції (403 група). В межах цієї групи ввезено лише 3,68 тис. т на 6,71 млн. дол. Лідером поставок є Росія, яка реалізувала її нам 2,95 тис. т на 5,36 млн. дол. Середня вартість контракту становила 1818 дол./т.

Однак не в усіх товарних групах відбулося зростання обсягів імпорту. Зокрема, на 10% (0,17 тис. т) зменшився імпорт масла (405 група). За вказаний період його куплено 1,43 тис. т на 8,17 млн. дол. Основним постачальником у першому півріччі була Франція – 0,41 тис. т на 1,99 млн. дол. За нею йдуть США, Бельгія та Білорусія – 0,31 тис., 0,24 тис. та 0,13 тис. т відповідно.

Найбільше скоротився імпорт молочної сироватки (404 група) – порівняно з минулим роком на 28,2% (–0,29 тис. т), до 0,73 тис. т. Загальна вартість товару становила 1,93 млн. дол. Основним постачальником була Чеська Республіка, яка імпортувала 0,34 тис. т на загальну суму 0,42 млн. дол.

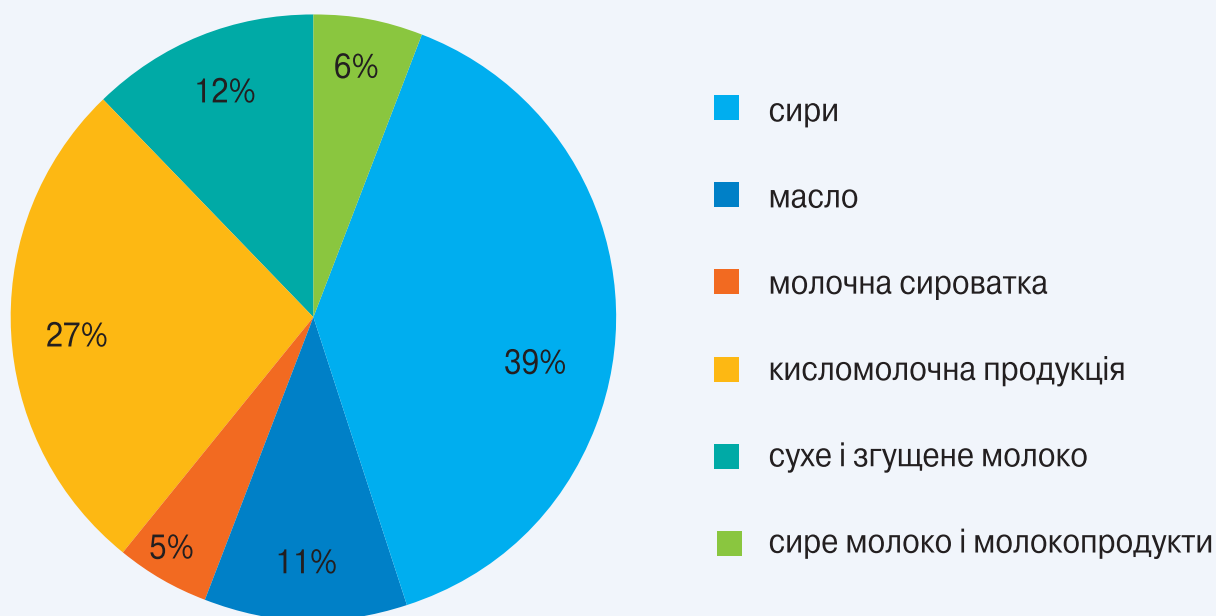

Рис. 29. Структура імпорту молочної продукції до України, I півріччя 2011 р. (за інформацією Державної митної служби України)

ОПТОВІ РИНКИ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ

У липні ц. р. на світовому ринку масла спостерігалось зниження цін. Масло вершкове подешевшало на 100 дол./т до 4500 дол./т, однак цей показник на 12,5% вищий, ніж за аналогічний період минулого року. На ринку ЄС ціна на голландське масло знизилась на 1,4% до 4180 євро/т, а французьке масло подешевшало на 1,2% до 4100 євро/т (табл. 3 та рис. 30).

Таблиця 3. Ціни на масло, євро/т і дол./т

Показник	Липень 2011 р.	Червень 2011 р.	Різниця липень – червень, %	Липень 2010 р.	Різниця липень 2010 р. – липень 2011 р., %
Світова ціна на масло	€3145 \$4500	€3198 \$4600	-1,7 -2,2	€3135 \$4000	+0,3 +12,5
Європейська ціна на масло:					
голландське	€4180	€4240	-1,4	€3780	+10,6
французьке	€4100	€4150	-1,2	€3630	+12,9
Інтервенційна ціна ЄС	€2218	€2218	0	€2218	0

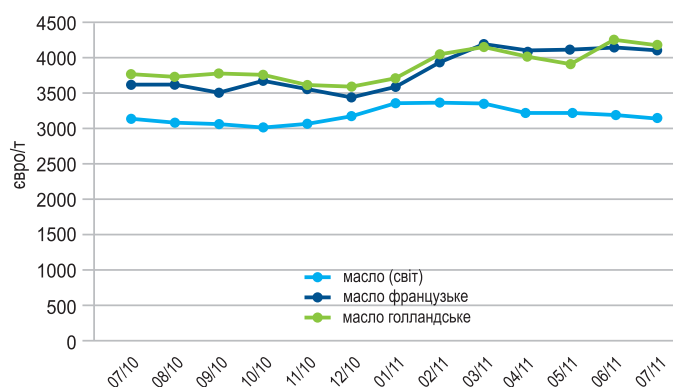

Рис. 30. Динаміка цін на масло, євро/т

Ринок сухого молока в липні помітно «просів». Світові ціни на сухе незбиране молоко (СНМ) знизились на 250 дол./т (6,3%) до 3700 дол./т. Сухе знежирене молоко подешевшало (СЗМ) на 2,9% (100 дол./т) до 3350 дол./т. Однак у порівнянні з тим же періодом минулого року ціни зросли на 17,5% (табл. 4 та рис. 31).

Останні торги на аукціоні Фонтерра 2 серпня 2011 р. показали загальне зниження цін на 1,3% на всі продукти та контракти.

Таблиця 4. Ціни на сухе молоко та сироватку, євро/т і дол./т

Показник	Липень 2011 р.	Червень 2011 р.	Різниця липень – червень, %	Липень 2010 р.	Різниця липень 2010 р. – липень 2011 р., %
Світова ціна на СНМ	€2586 \$3700	€2747 \$3950	-5,9 -6,3	€2822 \$3600	-8,4 +2,8
Світова ціна на СЗМ	€2341 \$3350	€2399 \$3450	-2,4 -2,9	€2234 \$2850	-4,9 +17,5
Європейська ціна на СЗМ (харчове)	€2250	€2350	-4,3	€2200	+2,3
Європейська ціна на СЗМ (кормове)	€2090	€2250	-7,1	€1980	+5,6
Європейська ціна на суху сироватку	€770	€840	-8,3	€580	+38,8

У липні європейські ціни на харчове та кормове СЗМ знизились на 100 євро/т (4,3%) та 160 євро/т (7,1%) відповідно. Європейська ціна на суху сироватку також знизилась. Не зважаючи на те, що продукт подешевшав на 8,3% (70 євро/т) до 770 євро/т, у порівнянні з липнем минулого року ціна зросла на 38,8%.

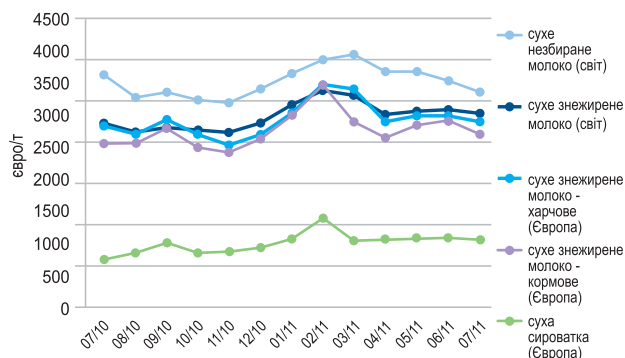

Рис. 31. Динаміка цін на сухе молоко та сироватку, євро/т

Ціна на сир «Чеддер» у липні поточного року зросла на 2,4% до 4350 дол./т. У порівнянні з липнем 2010 р. ціна продукту зросла на 14,5 % (+550 дол.), тоді він коштував 3800 дол./т. Ціна на німецький «Емменталь» у липні ц. р. залишилась незмінною у порівнянні із червнем і становила 3800 євро/т (табл. 5 та рис. 32). Порівняно з липнем 2010 р. він подорожчав на 11,8% (+400 євро/т). Слід зазначити, що протягом року (липень 2010 – липень 2011) через коливання курсу валют ціна німецького «Емменталь» в доларовому еквіваленті зросла на 32,1%.

Таблиця 5. Ціни на сир, євро/т і дол./т

Показник	Липень 2011 р.	Червень 2011 р.	Різниця липень – червень, %	Липень 2010 р.	Різниця липень 2010 р. – липень 2011 р., %
Світовий ринок, «Чеддер»	\$4350	\$4250	+2,4	\$3800	+14,5
Європейський ринок, німецький «Емменталь»	\$5434 €3800	\$5472 €3800	+0,8 0	\$4114 €3400	+32,1 +11,8

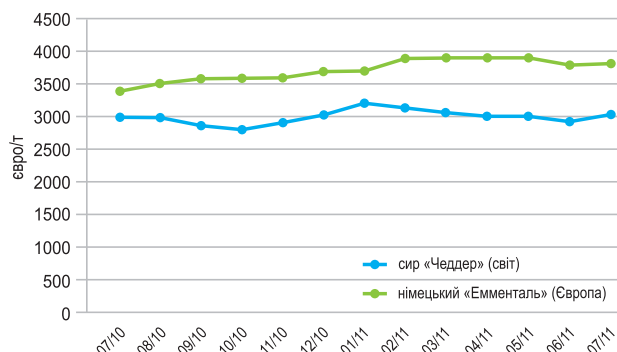

Рис. 32. Динаміка цін на сир, євро/т

Аналітичний відділ Інтернет порталу
www.MilkUa.info

✓ Новини галузі

найсвіжіші новини молочного скотарства
України та світу

✓ Ціни та аналітика

закупівельні ціни на молоко та м'ясо, ціни
на корми, аналіз ринку молока, зернових
та олійних

✓ Технології

статті вітчизняних та зарубіжних фахівців
з питань годівлі, утримання, репродукції
тварин, вирощування молодняку, здоров'я та
управління стадом

✓ Гаряча тема

обговорення актуальних подій галузі, думки
експертів

✓ Інтерв'ю

спілкування з провідними спеціалістами
у молочному скотарстві

✓ Торговий майданчик

оголошення про купівлю/продаж

За підтримки:

Один крок від технології, три – від прибутку

Володимир Хвостов, директор ТОВ «Торговий дім «Долінське», про особливості ведення молочного бізнесу на півдні України

ДОСЬЄ-ПЕРСОНАЛІЇ

Хвостов Володимир Вікторович,
директор ТОВ «Торговий дім «Долінське»

Володимир Хвостов народився в Херсоні 1971 року. Мріяв про кар'єру військового, але волею долі опинився в Херсонському державному педагогічному інституті ім. Н. К. Крупської, де здобув спеціальність учителя праці та профорієнтації.

У 1991-му почав займатися комерцією.
3 лютого 2003-го обіймає посаду директора ТОВ «Торговий дім «Долінське».

Разом із дружиною виховують двох доньок та сина.

Життєве кредо – досягати мети, незважаючи на всі негаразди.

Його шлях у бізнес, і молочний зокрема, дуже схожий на шлях багатьох дітей перебудови. Змінювалися часи та моральні підвалини, молоді люди вже зі студентської лави починали займатися підприємництвом. Згодом у його бізнесі з'явилося молоко, хоча спершу це було не виробництво і навіть не переробка. Просто сире молоко скуповували або обмінювали на нафтопродукти. Здавали його на переробку як давальницьку сировину, за це отримували сир, масло або інше, що користувалося попитом, продавали. Вже потім почав розуміти, що купівля-продаж без власного виробництва не має майбутнього і що, власне, виробництво і є обов'язковою умовою розвитку і процвітання. Брак спеціальної освіти не завадив розбудові власного сільськогосподарського бізнесу – вирощування зернових та виробництва молока. Завзятість, харизма, організаторські здібності, до певної міри авантюризм і велике прагнення досягнути мети зробили свою справу. «Ми оточили себе спеціалістами: агрономами, технологами, які розумілися на виробництві. Ми росли разом із ними і вони також змінювалися – ми всі відходили від совдепії, вибирали для себе найбільш перспективні напрями розвитку виробництва. Ми розуміли, що то має бути бізнес, який дає найкращі результати і максимальний прибуток. Звичайно, передовсім ми дотримувалися технології і сівозміни», – наголосив Володимир Вікторович.

Що було на місці сучасної молочнотоварної ферми вісім років тому, коли ви тільки організували «Долінське»?

Ми створили ТОВ «Торговий дім «Долінське» на базі СВК «Долінський», який, серед іншого, спеціалізувався на тваринництві. У спадок нам дісталися 300 корів червоної степової породи з річною продуктивністю 2200-2300 кг молока. Стадо вважалося неблагополучним, корови хворіли на лейкоз та інші болячки. За перший рік роботи нам довелося скоротити поголів'я – залишилось тільки 150 корів, однак менше доїти ми не стали. Навпаки, надої зросли майже вдвічі й сягнули 4000 кг. Перші три роки, доки ми оговтувалися і намагались розібратися зі специфікою сільськогосподарського виробництва, молочна ферма, так би мовити, «виживала». Великих інвестицій у ферму чи обладнання ми не робили, усе зводилося до дрібних ремонтів. Однак виробництво приносило прибуток. 2005-го почали докуповувати корів, чия продуктивність була 5000 кг молока на рік. А вже потім зрозуміли, що далі так працювати немає сенсу: у тварин високий потенціал, але, щоб його реалізувати, потрібно серйозно підійти до заготівлі грубих кормів, створити для корів комфортні умови утримання. До того ж доїння тоді не витримувало жодної критики. Потрібно було щось змінювати. На будівництво нового корівника й уста-

новку доїльної зали нас надихнув наш сусід-молочник Сергій Іванович Максименко, директор ТОВ «Світанок» (Новотроїцький р-н, Херсонська обл.).

У 2007-му ми побудували перший новий корівник на 420 голів (6-рядний, ширина — 33,4 м, довжина — 103,5 м, висота — 12 м, із коньком і шторами на бокових стінах). До нього добудували доїльну залу «ялинка» 2х12. У 2010-му звели ще один корівник на 295 голів з другого боку від доїльної зали (4-рядний, ширина — 29,4 м, довжина — 106 м). Нині наша доїльна зала обслуговує 610 корів, але плануємо збільшити навантаження до 650-ти.

Поступово переходимо на голштинську породу. До кінця року хочемо збільшити стадо до 830 голів, а вже потім — до 1160-1200. Але тоді доведеться добудувати новий корівник для 295 голів і доїльну залу. Думаємо, що це буде «паралель» або «ялинка» зі швидким виходом 2х12 чи 2х10. Наразі усіх високопродуктивних корів утримуємо в нових корівниках, сухостійних та новотільних — в реконструйованих.

За який час окупаються новозбудовані корівники і чи розраховуєте на державну підтримку?

Як на мене, краще не спокушатися на державну підтримку, а покладатися на власні сили й намагатися ефективно організувати виробництво. Головне, щоб ніхто не заважав і щоб «нагорі» приймали виважені рішення. От, наприклад, якби повернули попередній механізм виплати дотацій, це було б відчутним стимулом розвитку.

Нині виробництво молока, з дотаціями чи без них, рентабельне. Ми розраховували, що новобудови окупляться за сім-вісім років. Однак з огляду на високі закупівельні ціни та дефіцит сировини, проект може окупитись навіть за п'ять.

Краще не спокушатися на державну підтримку, а покладатися на власні сили й намагатися ефективно організувати виробництво.

Головна проблема в іншому: ми не можемо домовитися з переробниками про стабільну ціну сировини. Якби нам вдалося досягти згоди, ми могли б спокійно планувати своє майбутнє, розширювати виробництво і більше здавати на переробку якісного молока. Хіба комусь від цього буде гірше? Усі залежимо одне від одного — ми виробляємо сировину, а вони її переробляють. Тому, здавалося б, ми повинні рухатися в одному напрямку. Однак поки що наші стосунки схожі на перетягування каната.

Якими б хотіли бачити відносини між виробниками і переробниками? Чого ви очікуєте від переробників?

Хотілося б розуміння і підтримки у таких основних аспектах, як ціноутворення та фінансова допомога як передоплата за здану сировину.

Нині наше підприємство співпрацює з Баштанським сирзаводом (група компаній «Молочний альянс»). Вони приймають на переробку лише якісну сировину,

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ТОВ «Торговий дім «Долінське»

с. Долінське, Чаплинський р-н, Херсонська обл.

Площа с.-г. угідь, га	7495
Основні напрямки діяльності	виробництво зерна і кормів, молочне скотарство
Молочне скотарство	
Чисельність стада, голів	1350
Дійне стадо, голів	610
Порода	українська чорно-ряба молочна, червоно-ряба молочна, червона степова, голштинська
Молоко і доїння	
Річний надій на фуражну корову за 2010 р., кг	6492
Середній добовий надій на фуражну корову за перше півріччя 2011 р., кг	22
Вміст жиру, %	4,1-4,2
Вміст білка, %	3,2
Кількість соматичних клітин, тис./см ³	<190
Бактеріальна забрудненість, тис./см ³	<100
Кількість доїнь на день	3
Доїльна зала	«ялинка» 2х12 (WestfaliaSurge)
Кількість обертів зали за годину	4,4
Відтворення	
Відсоток тільних корів у стаді	58
Здоров'я	
Довговічність корови, кількість лактацій	4
Рівень вибраковки, %	25
Розчистка ратиць	двічі на рік
Вирощування молодняку	
Випоювання телят, вид рідкого корму	незбиране молоко
Вік при відлученні, тижні	8,5
Вік телиць при першому запліднюванні, місяці	15
Вік первісток, місяці	24
Раціон дійної корови	
Силос кукурудзяний, кг	16,7
Зелена маса люцерни, кг	
(червень - вересень)	18,0
Сіно люцерни, кг	2,0
Шрот соняшниковий, кг	3,0
Шрот соєвий, кг	0,55
Комбікорм, кг	8,0
Зерново-спиртова барда, кг	0,65

випускають високоякісну молочну продукцію, працюють масштабно, експортують продукцію в Росію. Нам важко даються перемовини про достойну ціну молока, але все-таки знаходимо спільну мову. Що ж стосується фінансової допомоги, домовитися не вдається.

На півдні України особливо гострим є дефіцит якісної сировини. Основна причина в тому, що в умовах посухи не те що якісні, а будь-які грубі корми отримати дуже важко. При температурі 35-40 градусів усе моментально вигорає. Інвестиції у зрошення – це лише один із багатьох виробничих моментів, де фінансова допомога від переробника була б як знахідка.

Погляньмо на закордонний досвід. Американські та європейські фермери об'єднують свої зусилля і не лише виробляють, а й самі переробляють сировину. І це правильно. Завдяки більшій рентабельності переробних підприємств їм вдається отримувати більший прибуток навіть при мінімальній ціні на сире молоко. Тому ідея створення власної переробки – завжди актуальна.

Вважаєте, що варто самим переробляти молоко?

Ми постійно кооперуємося з сусідом-молочником, якого я вже згадував. Якщо ми й надалі будемо успішно розвиватися, досягнемо добового виробництва 50-60 тонн якісного молока, тоді є сенс створювати власне переробне підприємство. Місце на ринку знайдеться – треба тільки добре подумати, яку саме нішу зайняти. Звичайно, випускати продукцію з незбираного молока не варто. Вона швидко псується, її треба негайно продавати, маркетинг означає взаємодію з великою кількістю контрагентів, до того ж можуть бути проблеми з логістикою. Сир – це інша справа. Його можна зберігати довго, на ринку для нього ще є вільна ніша. Тому саме у виробництві сиру ми бачимо перспективу. Але то мають бути не просто сири, а особливі якісні сорти!

Ви говорили про специфіку молочного скотарства на півдні країни. Розкажіть про це детальніше.

Почну з того, що у нашому регіоні більше, ніж деінде, відчувається дефіцит молока. Та й закупівельні ціни зазвичай на 5-10% вищі, ніж в інших областях України. Це свідчення того, що виробляти молоко на Херсонщині – справа непросте. Передовсім слід подбати про кормову базу.

Усі грубі корми (силос, сіно, сінаж) виробляємо самі. Також вирощуємо пшеницю, ячмінь і кукурудзу. Заку-

пуємо лише соняшниковий та соєвий шрот і суху зерново-спиртову барду. Усі культури для заготівлі грубих кормів зрошуємо – 4-6 поливів на сезон. Кожне поливання це приблизно 300-350 грн. додаткових витрат на один гектар. Тому лише за рахунок зрошення витрати збільшуються в середньому на 1400-1500 грн./га.

Минулого року собівартість кукурудзяного силосу була 109 грн./т, а люцернового сінажу – 218 грн./т. Цього року ці корми будуть ще дорожчими, бо подорожчали енергоносії. Однак ми розуміємо, що високоякісні грубі корми – основа виробництва молока і здоров'я корів, тому цього року придбали кормозаготівельний комбайн, косарку-плющилку, перегрібачі, валкоутворювач.

Ще однією особливістю виробництва молока в нашому регіоні є літня спека. Торік температура повітря піднімалася вище 40°C в корівнику, через що добовий надій зменшувався майже на третину. Тому цього року ми ґрунтовніше підготувалися до спеку. У накопичувачі доїльного блоку та в корівниках встановили вентилятори і систему зрошення над кормовим столом, а в корівнику на 295 голів ще й над стійлами.

Скажу відверто, ми не одразу зважилися ставити таку систему охолодження (маю на увазі вентилятори у поєднанні зі зрошенням). Довго сперечалися, варто це робити чи ні, як відреагують тварини і т.д. Однак до цього підштовхнули самі обставини. Кінець серпня минулого року став справжньою катастрофою: там, де були вентилятори, ще хоч якось можна було жити. Та коли температура повітря в корівнику піднімалася вище 30°C, вентилятори вже не допомагали: вони лише переганяли повітря, але не охолоджували його, тому корови не витримували.

Цього літа завдяки новій системі охолодження (зрошення і обдув) тварини почувались набагато комфортніше і споживали достатньо сухої речовини. Нам вдалось уникнути значних втрат молока через спеку, вони не перевищували 2 л на корову на добу.

Високоякісні грубі корми – основа виробництва молока і здоров'я корів.

Чи не можуть згадані причини зростання собівартості стати загрозою для самого існування бізнесу?

Безумовно, підвищення собівартості дуже загрозливий фактор. Однак не настільки, щоб узагалі припини-

ВИБІР – БЕЗ СТЕРЕОТИПІВ. ТЕХНІКА – БЕЗ КОМПРОМІСІВ

JUMBO combiline

- Оптимальна структура сінажу
- Зниження витрат на паливе
- Зменшення потреб у персоналі
- Новий механізм індивідуального захисту ножів
- Навантажує 20 т маси
- Необхідна потужність до 320 к.с.

NOVACAT 3507 T CRW

- Причіпна косарка - відмінна якість скошування без заторів
- Чистота зрізу
- Легкість руху скорочує потребу пального та енергії
- Зміна ширини валка

HIT 312 NZ

- Накроща якість розподілення маси
- Шарніри не потребуючі змащення
- Збільшений строк служби граблин завдяки особливостям кріплення
- Висока надійність та невелика маса конструкції

TOP 1252 C

- збільшення продуктивності комбайнів і причепів
- від 50 га в день
- сіно, сінаж, солома
- чистий корм

ти займатися молочним скотарством. Навіть в умовах посухи і спеки півдня країни молоко — справа прибуткова. Наприклад, минулого року собівартість виробництва кілограма молока була 2,5-2,7 грн., однак і закупівельна ціна сягала 5,20 грн./кг. Цього року рентабельність, напевне, буде нижчою, бо собівартість зросла до 2,7-2,9 грн./кг. Але навіть у червні в перерахунку на базову жирність наше молоко коштувало майже 4 грн., а це зовсім непогано.

Скільки потрібно землі, щоб забезпечити потреби молочної ферми?

Нині утримуємо 1200 голів великої рогатої худоби, з яких 600 голів — дійне стадо. Для них вирощуємо 600 га люцерни (3-4 укуси), 330-350 га кукурудзи на силос і 50 га зеленої суміші. Лише для виробництва кормів (з прицілом на те, що пайовикам теж потрібні корми для власної худоби) щонайменше треба мати 1200 га землі.

Якщо ж розраховувати з огляду на вдвічі більше поголів'я (чого ми прагнемо), треба мінімум 2000-2500 га землі. А оптимальний варіант — 2500-3000 га, причому половину треба зрошувати.

Наскільки я розумію, в усьому світі основним фактором, що визначає, скільки потрібно землі, є кількість тварин, чий гній потрібно утилізувати. В Україні ж земля потрібна насамперед для виробництва кормів, бо поклатися на високу якість купованих не доводиться — такий у нас менталітет. Може, це й погано — адже ми не можемо зосередитися лише на виробництві молока. Ось і виходить, що мусимо виконувати весь комплекс робіт, починаючи з заготівлі кормів і закінчуючи самим виробництвом молока, тому що якісні корми — це 50% успіху.

Статистика свідчить, що в Україні поголів'я великої рогатої худоби і виробництво молока з року в рік скорочуються. Чи є в цієї галузі майбутнє?

Звичайно, є. Кожен, хто вміє рахувати гроші, розуміє, що виробництво молока — прибуткова справа. На

українському ринку бракує якісного молока. За найоптимістичнішими даними, з усього молока, яке надходить на переробку, його частка становить лише 40%. Нині всі розуміють, що якісна сировина — це якісний кінцевий продукт, який можна експортувати не тільки в країни СНД, а й на інші ринки.

Отож молочні ферми будуватимуть. Звісно, для спорудження великого комплексу потрібні великі гроші. Думаю, що цим займатимуться потужні структури.

Якісна сировина — це якісний кінцевий продукт, який можна експортувати не тільки в країни СНД, а й на інші ринки.

Таке виробництво, як у нас, коли воно розвивається поступово, крок за кроком, також має право на існування. Для нас дуже важливо, крім інвестицій у будівництво і розширення виробництва, застосовувати сучасні технології заготівлі грубих кормів, відтворення стада, вирощування молодняка, доїння, моделі менеджменту. Ми маємо зробити наше виробництво ефективним, досягти щорічних надоїв у 7-8 тис. кг молока на корову — тільки тоді у нас буде майбутнє. Так, сьогодні і 5 тис. кг молока від корови — це рентабельно. Хтось скаже: для чого прагнути більшого. А що буде завтра, позавтра, чи буде цього достатньо? Нам без зволікань треба навчитися отримувати восьмитисячні надої з мінімальними затратами. Самі бачите, що енергоносії дорожчають. Буде дорожчати і наймана праця. Тому вже зараз потрібно дбати про ефективність, досягати таких виробничих показників, як на кращих фермах США — і щодо продуктивності тварин, і щодо виробленого молока на одного робітника ферми.

Що заважає розвитку галузі?

Багато що. Так, гальмом є те, що в Україні взагалі немає селекції. Тому придбати високопродуктивних тварин важко. Ще проблематичніше створити для них

належні умови. Я вже згадував, що невпинне здорожчання енергоносіїв підвищує собівартість виробництва, зменшує його рентабельність і привабливість.

Але головна проблема для розвитку галузі — земельне питання, яке досі не вирішене, і невідомо, що чекає нас 2012 року. Усе, що ми зараз маємо, «прив'язане» до землі. Без неї ми ні вправо, ні вліво кроку не зробимо. Вона — основний об'єкт нашого виробництва. Якою буде її вартість? Якщо завтра ми не зможемо купити оті 2500–3000 га, щоб забезпечити потреби молочної ферми, я навіть уявити не можу, скільки коштуватиме наше молоко. Тому головне наше завдання — вийти на ринок землі та придбати хоча б той мінімальний наділ, який нам потрібний для забезпечення молочного комплексу.

Отож, ринок землі — це нині найважливіше питання.

Головна проблема для розвитку галузі — земельне питання, яке досі не вирішене.

Ви є членом Асоціації виробників молока України (АВМ). Що це вам дає і чого ви чекаєте від цієї організації?

Ми були біля самих витоків АВМ. Її створення має велике значення для України. Досягати мети значно легше, коли виробники згуртовані й об'єднані. Два роки тому, коли асоціація тільки зароджувалася, нам бракувало технологічних знань. Тому першочергове завдання АВМ ми вбачали у розвитку технологій. Адже раніше ми купували у комерційних компаній лише обладнання, яке нічого не вартє без відповідної технології і філософії. Разом із консультантами АВМ ми зуміли зробити технологічний прорив — хтось сягнув шеститисячної планки в надоях, хтось семитисячної, а деякі восьмитисячної.

Потім ми почали ставити інші цілі — наприклад, спільно купувати засоби виробництва, обладнання, корми. І це теж спрацювало та дало економію часу й коштів. Наприклад, зовсім недавно при асоціації було створено структуру, яка постачає концентровані корми. Зараз нам достатньо зробити замовлення і потрібний корм вчасно та за найнижчими цінами буде доставлено. Нам уже не потрібно перейматися логістикою.

Чого ще не вдалося? Організувати спільний продаж молока. Вважаю, що саме в цьому напрямку треба рухатися. Треба домовитися з переробниками про стабільну ціну молока впродовж усього року, щоб ми не метушилися від заводу до заводу, а спокійно працювали і планували свою діяльність. Нашим російським колегам із Липецької, Воронежської й Орловської областей, з якими ми постійно тримаємо зв'язок і ділимося досвідом, це вдалось. Ми ж почали переговори з переробними підприємствами, але вони нас не чують і намагаються розвести в різні боки. До того ж між самими виробниками нині немає єдності.

Наприклад, у нас на Херсонщині є кілька великих молочних підприємств, але спільно продають молоко лише два — наше і сусіднє. Ми намагаємося триматись разом, інші то приєднуються до нас, то від'єднуються.

Найкраща порада в моєму житті

Маю одного знайомого, якого по праву можна назвати метром сільськогосподарського бізнесу. Це Микола Миколайович Коноваленко, директор Великопетиського елеватора (Херсонська обл.). Він справжній професіонал, за ним постійно спостерігаю, у нього вчуся. Ця людина дуже прискіпливо ставиться до свого виробництва. На незрошуваних землях нашого регіону він отримує майже таку врожайність (50–60 ц/га пшениці!), як на зрошуваних. А все тому, що дотримується технології вирощування культур і правильно з'єднує усі ланки виробництва. Я постійно пам'ятаю його слова: **«Крок від технології, три — від прибутку»**. Влучніше, мабуть, і не скажеш.

Тому вважаю, що передовсім порозуміння і єдність мають запанувати між виробниками. Цього ще немає — мабуть, потрібен час. Тому хай краще асоціація буде не такою чисельною, як хотілося б, але з єдиною позицією.

Незважаючи на всі негаразди і перепони, внутрішні й зовнішні, ви наполегливо рухаєтесь до мети. Які ваші найближчі плани?

Знаєте, ми дуже швидко досягли річного надою 6500 кг молока на фуражну корову. Як уже казав, шукаємо, що не дозволило здолати семитисячний рубіж. Із досвіду наших колег із Чернігівщини, Черкащини, Миколаївщини, які нині надоюють понад 8 тис. кг, знаємо, наскільки важливі якість кормів, контроль за їх споживанням, управління стадом, організація і мотивація праці. На цьому наразі і зосереджуємося.

Крім того, слід враховувати те, що постійно з'являється нова техніка, обладнання, програмне забезпечення, які щоразу заповнюють якусь проблемну ділянку у виробництві. Чим більше ми дізнаємося, тим більше розуміємо, скільки ще всього потрібно навчитися. Це дуже цікавий процес і стан, коли є бажання використовувати все найновіше та найсучасніше як у технології виробництва, так і в контролі технологічних процесів.

ТРИМАЙ УДАР, КОРІВКО!

«А було це, мій маленький, у прадавні часи,
коли на землі ще доїли корів...»
Казки народів світу, XXIII ст.

Тетяна Антоненко, *International Dairy Magazine*

Одразу обумовимо: започаткування рубрики «Захистимо молоко» в журналі «Молоко і ферма» зовсім не означає, що редакція намагатиметься в будь-який спосіб захищати молоко та наполягати на його корисності, не зважаючи на його якість чи перестороги, що їх отримують окремі споживачі від лікарів або дієтологів. Нам хотілося б донести до читачів журналу неупереджену картину того, які зміни останнім часом спостерігаються у сприйнятті цього продукту споживачами (причому, не тільки українськими), що відбувається довкола молока у світі та якими можуть бути прогнози.

Оскільки читачі журналу — не просто споживачі молока, а люди, так чи інакше пов'язані з його виробництвом, сподіваємося, що публікації на цю тему будуть для них цікавими. Можливо, зіткнення цілковито різних думок навіть допоможе їм по-новому поглянути на продукт, з яким вони працюють професійно, і згадати про речі, які у щоденній рутині забуваються.

Тож цього разу трохи заглибимось у фізіологію, проаналізуємо, що тривожить споживачів молока за межами нашої країни і спробуємо пофантазувати на тему розвитку галузі. Втім, без «перебору», пам'ятаючи, що «Молоко і ферма» — спеціалізоване видання, а значить, слід спиратися саме на аргументи фахівців.

Трохи термінології, історії та медицини

У попередньому номері журналу вже йшлося про те, що у світі, схоже, розгорнуто широку «антимолочну» кампанію, за допомогою якої у різний спосіб намагаються довести шкідливість молока. Ті, хто вважає молоко шкідливим, здебільшого оперують поняттям «лактозної непереносності» (особлива негативна реакція людського організму на молоко). Цей термін дуже часто використовують в антимолочних кампаніях. Спробуймо простими словами, уникаючи складної термінології, пояснити, що це таке. При цьому пам'ятаймо, що саме по собі це явище дуже складне. Але в загальних рисах виглядає так.

У медичних виданнях пишуть, що загалом здатність людського організму засвоювати молочний цукор (лактозу) зникає у віці 3-10 років. Інші джерела називають граничним віком 1 рік. Зміни в засвоєнні лактози зумовлені тим, що кишечник перестає продукувати фермент лактази, який відповідає за розщеплення лактози на глюкозу і галактазу, які може засвоїти організм. У той же час у частини людей (це стосується передовсім європейських народів) вироблення лактази триває і в дорослому віці. Ця риса зумовлена генетично, вона успадковується і значною мірою залежить від етнічної приналежності.

Зниження або припинення вироблення лактази називається лактазна недостатність. До речі, крім генетично зумовлених, є також і набуті причини проблем із цим ферментом — наприклад, розвиток хвороб шлунково-кишкового тракту.

Чим людина з лактазною недостатністю відрізняється від тієї, яка на неї не страждає?

Практично, у того, в кого недостатньо ферменту лактази, після споживання певної кількості молока або молочних продуктів можуть з'являтися неприємні відчуття — печія, здуття живота, іноді пронос. Реакція на продукти різна, тому що різні молочні продукти містять різну кількість лактози. Найбільше її у згущеному молоці. У кисломолочних, продуктах, сирі та маслі — значно менше (табл.1). Крім того, лактоза є й у інших продуктах — кондитерських, м'ясних та багатьох інших.

Таблиця 1. Вміст лактози у молоці й молочних продуктах (на 100 г)

Продукти	Лактоза, г
Молоко згущене з цукром	12,5
Морозиво вершкове	5,8
Кумис із кобилячого молока	5
Молоко пастеризоване або стерилізоване різної жирості і знежирене	4,7
Кефір жирний, ряжанка, кисляк	4,1
Ацидофілін	3,8
Вершки 10-20-процентної жирності	3,7-4,0
Йогурти різної жирності	3,5
Сироватка кисломолочна	3,5
Сир кисломолочний жирний	2,8
Сметана 10-25-процентної жирності	2,7-2,9
Сир кисломолочний напівжирний	2
Сир кисломолочний нежирний	1,8
Сирки і сиркові маси	1,5
Масло вершкове	0,8
Масло топлене	-
Сири тверді	-

Хто має більший шанс потрапити до групи «лактазонедастатних»? Передовсім, як уже зазначалося, це залежить від етнічної приналежності. З табл. 2, що ґрунтується на інформації наукових статей про споживання молока та молочних продуктів у популяціях із високим показником непереносності лактози, бачимо, що частка людей з лактазною недостатністю може варіюватися у дуже широкому діапазоні — від 10 до 100 відсотків.*

Російські науковці наводять відповідні показники у межах 10–37% для росіян, а, наприклад, для осіб мордовської національності, що проживають у Росії, — 80%. У наукових статтях українських та російських учених містяться дані про те, що серед українців приблизно 15% страждають лактазною непереносністю.

Взагалі питання лактазної недостатності та її зв'язок із національністю постало не так давно. Деякі джерела свідчать, що намагання місії ООН нагодувати населення голодного африканського континенту, в тому числі й молочними продуктами, посприяло тому, що різницю у сприйнятті молока різними народами взагалі помітили. Перші місії зіткнулися з масовими проносами та іншими неприємними симптомами, що супроводжували включення молочних продуктів до раціону африканців. У перших звітах місії намагалися проаналізувати причини — наприклад, пояснювали несподівану реакцію невмінням місцевого населення готувати страви на молоці. Лише пізніше за вивчення проблеми взялися науковці. Нині є величезна кількість досліджень, результати яких регулярно оприлюднюються в серйозних виданнях, наприклад, в *American Journal of Clinical Nutrition*, публікаціях *National Institutes of Health (NIH)* та багатьох інших. Самі дослідження є дуже складними і дорогими, вони потребують симбіозу кількох наук, включаючи не тільки медицину, але й археологію, фізичну антропологію, наук про міграції населення, змішування рас та багато іншого. Такі дослідження проводяться нечасто.

Усі ці публікації свідчать, що сприйняття молочних страв людиною визначається не тільки генетикою та продукуванням організмом лактази як такої, а й кількістю лактози, що потрапляє в організм. Безпечною добою дозою лактози вважається 40 г (крім дітей, для них інші правила). Будь-хто може пройти тест і визначити свою чутливість до засвоєння лактози.

Ідея лактозотолерантного тесту дуже проста: людина, яку обстежують, випиває натщесерце рідину з певною кількістю лактози. Перед цим упродовж двох годин пацієнтові роблять аналізи рівня глюкози в крові (її рівень визначає здатність організму засвоювати лактозу). Коли все в нормі, лактоза, потрапивши у шлунково-кишковий тракт, розщеплюється ферментом лактази на глюкозу і галактозу. Остання теж перетворюється печінкою на глюкозу, яка вже потрапляє в кров і впливає на показник глюкози в крові. Якщо засвоєння лактози порушено, рівень глюкози в крові не досягає контрольних показників і діагноз лактазної недостатності вважається підтвердженим. Це одна з методик. Є й інші.

Молоко і світ

Погляньмо на проблему з іншого боку. Виходить, що є багато етнічних груп із дуже високим відсотком людей з лактазною недостатністю — наприклад, в Азії. То що, в Азії взагалі не п'ють молоко? А чи не Індія є найбільшим його виробником? Чи не в азійських країнах останніми роками найбільше зростає попит на молочні продукти — приміром, на сир? Чи, може, там уперто п'ють молоко і мучаться з животами? Пан Шрі-

Таблиця 2. Лактозна непереносність у різних етнічних групах

Етнічна група / Географічний район	Відсоток популяції з лактозною непереносністю
Східна Азія	90-100
Аборигени Північної Америки	80-100
Центральна Азія	80
Чорношкірі американці (Північна Америка)	75
Африканці	70-90
Індійці Південної Індії	70
Французи Південної Франції	65
Євреї-ашкеназі (Північна Америка)	60-80
Балканський регіон	55
Латиноспанці (Північна Америка)	51
Індійці Північної Індії	30
Англіїці Північної Америки	21
Італійці	20-70
Французи Північної Франції	17
Фіни	17
Австрійці	15-20
Німці	15
Британці	5-15

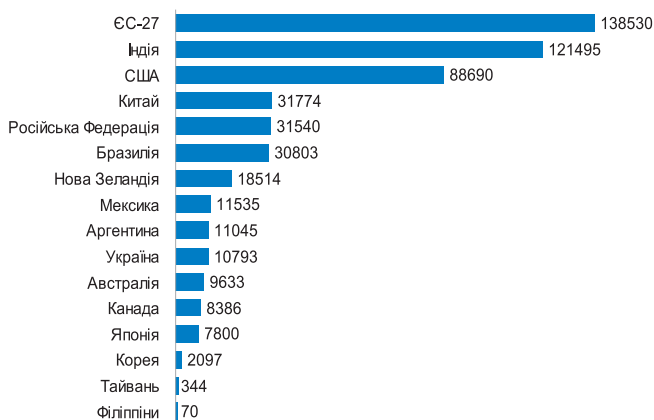
* За науковим медичним виданням *American Journal of Clinical Nutrition*.

вастава, директор Індійського інституту з досліджень молока (NDRI), недавно з гордістю повідомив, що Індія, нарешті, досягла поставленої мети — щоденного споживання 250 г молока на душу населення (до речі, у 1975 році цей показник в Індії був 114 г, а в 2005-2006 — 241 г). Нагадаємо також, що частка Індії, як найбільшого виробника молока у світі, становить 15% світового виробництва. А частка індійців з лактозною непереносністю при цьому не надто низька — у межах 30-70%. Можна було б припустити, що населення штучно «підсаджують» на молоко — наприклад, виробники молочних продуктів. Але виявляється, що цільові щоденні 250 г молока на індійця було визначено не корисливою молочною промисловістю, а Медичною радою Індії.

На рис. 1 наведено споживання молочних продуктів (у перерахунку на молоко) у різних країнах, зокрема в країнах — «лактазонедефіцитних страждальцях».

Коротше кажучи, практично всюди у світі молоко п'ють і молочне їдять. Десять більше, десять менше, десять зовсім мало (наочно це проілюстровано за посиланням: <http://statinfo.biz/Geomap.aspx?act=6243&lang=2>). Причому економісти, які аналізують глобальні потоки молочних продуктів, відзначають, що зростання споживання молочних продуктів відбувається практично синхронно зі зростанням доходів. Щорічно Rabobank оприлюднює *World Dairy Map*, карту, яка дуже добре ілюструє, де, скільки і яких молочних продуктів з'їдає світ.

Молоко є настільки унікальним природним харчовим продуктом, що мало хто наважиться заперечувати

Джерело – Indexmundi, 2011

Рис. 1. Споживання молочних продуктів (у перерахунку на молоко, у 1000 МТ) у різних країнах

його корисність. На тему корисності молока є безліч досліджень і доказів. Навіть у разі доведеної тестом непереносності лактози лікарі шукають засобів налагодити вживання пацієнтом молочних продуктів, для чого встановлюють індивідуальну безпечну норму вживання, розумні обмеження щодо видів молочних продуктів з огляду на вміст у них лактози (див. табл. 1) та особливостей пацієнта. У США випускають безлактозне молоко (на фото). Якщо причина – хвороба шлунково-кишкового тракту, то передовсім вирішують цю проблему, і людина повертається до повноцінного харчування. Дієтологи вважають, що цілковита відмова від молочного може спровокувати серйозні негативні наслідки для здоров'я.

Крім здорового глузду, є безліч наукових досліджень, які підтверджують корисність молока і молочних продуктів у боротьбі з найсерйознішими хворобами – наприклад, туберкульозом.

То звідки ж беруться інформаційні кампанії, які настільки твердять, що молоко – шкідливе? Проведемо експеримент, використовуючи простий і доступний Інтернет. Незважаючи на скептичне ставлення до цього джерела інформації, погодьтеся: не можна недооцінювати його популярність та вплив. А саме вплив на споживача нас зараз і цікавить.

Спробуйте набрати в Google «молоко». Першим у списку буде матеріал під назвою «Молоко и здоровье: о пользе и вреде молока», четвертим «Молоко – вред или польза?», у першу ж десятку входить також «Чем полезно и вредно молоко». Тобто, вже у першій десятці «вред» супроводжує «молоко».

Тепер наберімо «milk». Першим у списку буде фільм «Milk» з Шоном Пенном у головній ролі, причому Milk не має відношення до молока, це просто прізвище головного героя, Харві Мілка, борця за права геїв. Четвертим буде сайт www.gotmilk.com, який було створено у рамках спеціальної кампанії для пропаганди рідкого молока як відповіді на скорочення його споживання. У рамках цієї кампанії 1993 року в Каліфорнії об'єдналися 11 виробників рідкого молока. Вони домовилися відраховувати по три центи з кожного проданого галона молока (1 галон = 3,79 л) на підтримку реклами та піар-заходів, які б допомогли молоку тримати свої позиції. До розробки та реалізації кампанії було запрошено відому компанію Goodbye Silverstein & Partners та фахівців із Голлівуду. Перші ролики були настільки вдалим, що потім стали використовуватися як приклади у більшості курсів із маркетингу. Анджеліна Джолі та інші зірки Голлівуду, навіть Бетмен, із молочними «вусами» місяцями дивилися на американців із білбордів. Споживання рідкого молока в Каліфорнії зросло в рази.

Але не все так просто. Вже восьмим у списку Google буде сайт www.notmilk.com – сайт, створений Джорджем Плімптоном (помер у віці 76 років), «антимолочником», як він сам себе називав, колишнім редактором літературного журналу «The Paris Review». Саме Джордж Плімpton став найпомітнішим організатором боротьби з молоком. Він, безперечно, мав талант яскраво висловлювати думки, а крім того, вмів удамо використовувати маркетингові та піар-методи (хоча й ніколи цьому не вчився). Очевидно, він мав і певні зв'язки у високих колах. Погодьтеся, важко собі уявити людину, яка б зібрала у найзірковішому готелі Києва урядовців, найвідоміших акторів та спортсменів і фактично оголосила війну молочній промисловості. Практично неможливо, щоб це дійство транслювалося на всю Україну ключовими телеканалами, а потім про це ще й писали всі помітні періодичні видання. А Плімpton влаштував саме такий початок своєї антимолочної кампанії. У Нью-Йорку! До речі, у пана Плімптона досі є послідовники, які продовжують його справу, поширюючи ідею, що коров'яче молоко – для телят, мишаче – для мишенят, а котяче – для кошенят. А людське дитинча материнське молоко отримує в ніжному віці, і цього досить. Є на сайті й багато інших міркувань, але цитувати їх не будемо, бо ж домовилися: спиратимемося на думку професіоналів.

Звідки вітер дме?

Проаналізувавши найпомітніші види антимолочних кампаній, можна умовно поділити їх на три основні:

- ті, що захищають людину від молока;
- ті, що захищають корів від людини — споживача молока;
- ті, що захищають навколишнє середовище від корів.

Усі ці кампанії так чи інакше впливають на споживача. Перші роблять наголос на тому, яку шкоду можна завдати здоров'ю, вживаючи молоко. Тут усе більш-менш зрозуміло: висмикуються окремі випадки і робляться узагальнення. Метод не новий, але дієвий, особливо якщо за справу беруться професіонали. Цим методом можна довести шкідливість будь-чого — молока, овочів, меду і т.д. Наприклад, знайомий педіатр якось розповідав про реальний випадок, коли фанатично любляча бабуся, начитавшись статей про корисність моркви, щоденно поїла кохану п'ятимісячну онуку морквяним фрешем. Бабуся забила на сполох, коли в дитини стали жовтогарячими долоні та її загальний стан почав викликати тривогу. На жаль, було вже пізно. Дівчинка померла. Під час розтину розгублені лікарі побачили легені яскраво-помаранчевого кольору. Організм дитини було, фактично, отруєно. Можна собі уявити, який піар-сюжет проти моркви можна розгорнути з огляду на цей випадок, якщо комусь знадобиться підкласти свиню виробникам цієї симпатичної городини.

Окремий випадок — коли заклики не вживати молоко обґрунтовуються низькою якістю молока і молочних продуктів. Це вже справа серйозна. Тут непрофесіоналізм та нехлюйство окремих виробників одразу ж і надовго зводять нанівець старання інших, тих, що намагаються завжди виробляти тільки якісне. На проблеми з якістю споживач реагує відповідно. Фахівці з проблем харчування також. Наприклад, популярний серед сучасних матерів лікар Комаровський у своєму блозі пише: «На жаль, коров'яче молоко у нашій з вами країні (країнах) річ вельми загадкова. Тобто, ми майже ніколи не можемо бути впевнені в його якості: чим годували корову, чим мили тару, де пасли і т.д. — якщо це, зрозуміло, це наша особиста корова». Таке пише лікар, який має справу, серед іншого, з наслідками споживання дітьми неякісних молочних продуктів. Мабуть, він знає, що каже. Не забудьте про той вплив, який справляє цей хороший і заслужений лікар на свою аудиторію.

Претензії до молока і молочних продуктів публічно висловлюються, як правило, узагальнено (а якщо й конкретно, то споживач може просто не запам'ятати деталі). Та й звідки знати? Сьогодні один завод спромігся укласти на лікарняні ліжка десятки людей, завтра — інший. Після чергової «молочної страшилки» споживач дивиться на магазинні полиці з острахом, не знаючи вже, кому вірити. І йде на базар купувати «справжнє» молоко з беушною пластикової пляшки. Бачив би він фото її несимпатичних мешканців, яких не видно неозброєним оком. Але ж вони там є!

Тема шкідливості деяких харчових продуктів (в тому числі молочних) успішно використовується і в

маркетингових війнах. Загалом дещо гіперболізовано можна представити основну ідею, яка експлуатується у кампаніях, так: «Заради свого ж здоров'я доросла людина повинна пити менше молока, в ідеалі не пити його зовсім».

Є й інші засоби впливу на ставлення споживачів до молока. Захисники тварин об'єднуються у товариства, які спрямовують свою діяльність на скорочення споживання молока, маючи на меті захистити корів від надмірної експлуатації їхніх фізіологічних можливостей. У рамках цього руху набуває поширення, наприклад, боротьба з мега-фермами певного типу, які розглядаються не як джерело постачання сировини для молочної промисловості, а як місце, де тварини зазнають утиску своїх прав. У борців із мега-фермами є певні успіхи: у червні цього року, після кількох місяців заходів, що проводилися організацією «Співчуття в молочному фермерстві» (Compassion in Dairy Farming), британська компанія Nocton була змушена відмовитися від плану створення мега-ферми на 3700 корів, де їх передбачалося утримувати тільки у стійлах, без вільного випасу.

Такі кампанії кілька років тому прокотилися Голландією, коли уряд країни запропонував відмінити традиційний для Голландії весняний день випуску корів на пасовиська, мотивуючи це тим, що ґрунт надто вогкий після зими і корови його легко пошкодять. У протестах узяли участь не тільки борці за права тварин, а й уся країна. Голландці заявили, що день випуску корів зі стійл на пасовиська є національною традицією, яку треба зберегти, а тому треба шукати інших шляхів збереження пасовищ.

У калейдоскопі всіх пристрастей, що вирують довкола молочного фермерства, можна також згадати крайній випадок — заклики залишити коровам тільки природну функцію виховування власних телят і взагалі не використовувати їх для отримання молока, яке б споживала людина. Такі ідеї теж є.

Усі згадані «моделі», так само як і безліч подібних, є прикладами того, що суспільству не байдуже, як почувують себе годувальниці. Активісти різних рухів, перedomсім, непокояться про корів. Споживачі ж, з їхньою звичкою вживати молочне, стають заручниками подібних кампаній.

Не можна обійти увагою і третій тип кампаній: «молоко не можна пити, бо треба захищати довкілля». До винуватців у погіршенні екології останнім часом додали ще й молочне скотарство. Пораховано, який відсоток воно додає до глобального потепління, складено карти залежності товщини озонового шару від кількості корів під ним, і т. п.

Як впливають ці кампанії на споживання молока? Важко, звичайно, поділити вплив різних факторів. Не останнє місце займає поширення так званих освіжаючих напоїв (включаючи енергетичні, бутильовані чаї, воду і т.п.). Але цифри досить красномовні. У США, наприклад, порівняно з 1980 роком, споживання молока на душу населення зменшилося на 22 відсотки (у той же час споживання освіжаючих напоїв потроїлося). Ця диспропорція не пройшла непоміченою. 2004-го року Американська академія педіатрії опри-

люднила обов'язкові до виконання всіма американськими школами директиви, де назвала «заміщення споживання молока» іншими напоями одним із найсерйозніших ризиків для американської молоді.

Можна по-різному оцінювати вплив медіа та піар-активності на перспективи розвитку молочного фермерства й молокопереробки. Однак те, що Міжнародна молочна федерація, Європейська молочна федерація, Світова молочна асоціація та низка інших впливових професійних і громадських об'єднань ще кілька років тому заявили про їх реальний вплив на молочний ринок, це факт. Упродовж останніх років у світі на дослідження цього питання виділяють немалі кошти, фінансуються програми, за допомогою яких можна протидіяти необґрунтованим нападкам на молоко та поширювати знання про його корисність. І якщо у нашій країні є свої специфічні причини скорочення споживання молочних продуктів, то це не означає, що інші, глобальні, нас взагалі не стосуються. Поки що не стосуються, але не зашкодить про них знати.

«Це сільське господарство, а не молочне фермерство»

Чесно кажучи, дуже важко повірити, що антимолочні кампанії можуть мати серйозні наслідки для молочної промисловості. Якщо навіть така галузь, як тютюнова, довгі роки настирливо попереджає споживачів про шкідливість свого продукту і при цьому процвітає, то навряд чи можна припустити, що молочна, ключова серед харчових, може шезнути або серйозно постраждати. Все, про що вже згадувалося в цій статті, дає підстави стверджувати: на молочну галузь впливає дуже багато різних чинників.

Враховуючи глобальну продовольчу кризу, про яку останнім часом теж багато говорять, цікаво було б дізнатися, чи не розглядають сучасні вчені ідею створення штучного (синтетичного) молока, з якими природного та з усіма перевагами, властивими продуктів тваринного походження. Чи це можливо взагалі, хоча б теоретично?

У жовтні 1912 року газета «Нью-Йорк таймс» оприлюднила отриману телеграфом інформацію, що

у Франкфурті-на-Майні трьома німецькими хіміками створено штучне, «безкоров'яче», молоко. Тоді заявили, що це молоко більш поживне, ніж натуральне, легше засвоюється і не містить туберкульозних бактерій. До того ж воно смачне, що теж важливо. Повідомлялося, що технологія його приготування тримається в секреті, але відомо, що інгредієнти — рослинного походження. Заявлено про наміри виготовлення цього молока на заводі в Лондоні.

Нині, через 100 років, уже на іншому рівні розвитку науки, можемо припустити, що основою згаданого «безкоров'ячого» молока, ймовірно за все, була соя. Сучасні вчені-дієтологи можуть пояснити різницю між таким молоком і природним. Крім того, якщо згадати, що нині майже всю сою, вирощувану в світі, можна вважати генетично модифікованою, постає питання: а заради яких переваг для здоров'я треба зраджувати натуральному молоку? (2007 року частка генетично модифікованої сої становила у США 85%, а за деякими даними 91%, в Аргентині — 98%, Бразилії — 64%).

Ті, хто більш-менш розуміється на економіці, знають, що великі ферми економічно вигідніші. Тримати маленькі молочні господарства на тлі розвитку великотоварного виробництва немає сенсу. Це всюди так, Україна не виняток. Чи зникають маленькі ферми? Звичайно, зникають — бізнес є бізнес. Найзавзятіший ентузіаст не буде займатися нелегкою справою виробництва молока, якщо вона приносить збитки. Деякі пробують протистояти законам економіки і знаходять для цього різні форми.

Наприклад, в одному з американських штатів, коли ситуація для дрібних фермерів стала критичною, вони створили організацію Keep Local Farms (www.keeplocalfarms.org). Це своєрідний фонд для підтримки фермерів у ситуаціях, коли закупівельна ціна на їхнє молоко падає. У такому разі вони можуть отримати фінансову підтримку. Яким чином це працює? Keep Local Farms, по-перше, проводить роз'яснювальну роботу про переваги вживання саме їхнього молока, отриманого від корів, яких випасають природним способом на невеликих фермах. Крім того, підписано угоди з мережею супермаркетів і кількома університетами (зокрема Гарвардом), куди вони постачають своє молоко. Відповідно до цих угод, там склянка «фермерського» молока коштує на 10 центів більше, ніж інше. Зібрані за рахунок цієї надбавки гроші надходять до фонду фермерської організації, який, крім того, приймає ще й внески від найрізноманітніших шанувальників «справжнього сільського молока». Згідно з законом, ці добровільні внески на підтримку фермерства не оподатковують. До того ж, на сайті Keep Local Farms можна бачити, хто і скільки пожертвував. Це і поважні організації, і просто місцеві жителі. Останні часом підписуються: «Любитель поїсти», «Шанувальник хорошого молока», «Друг фермерів» і т.п.

Один фермер — член цієї організації, пан Тейлор, називає себе «молочним занудою». Він оцінює ситуацію з виробництва молока так: «Упродовж останніх 30 років наші діти споживають молока все менше й мен-

ше. Будь-яка галузь розцінювала б це як провал, але не молочна. Вона у всьому винуватить кока-колу і пепсі, але не себе!» Тейлор вважає причиною скорочення споживання те, що молоко в країні виробляється на великих фермах і перестало бути цінністю в очах споживачів: «95% молока виробляється на великих індустріалізованих фермах. Ці люди виробляють товар для продажу, «товарне молоко» — так це називають молочники. Але це називається сільським господарством, а не молочним фермерством. На мою думку, молочне фермерство — це дещо інше. Це коли ти вранці йдеш доїти корів, потім випускаєш їх пасти, повертаєшся щось поїсти і випити чашечку кави, милуючися горами й полонинами. Увечері знов доїш корів, вечеряєш та дивишся на вогні внизу в долині, насолоджуючись красою ночі. Оце і є фермерство».

Можливо, тут забагато романтики, до того ж зміцненої допомогою громади, яка підтримує економічну складову такого бізнесу, формуючи певне ставлення до ідеї традиційного дрібного фермерства та підстраховуючи фермерів від коливань цін на молоко. Але в Україні теж є люди, які, віддаючи належне необхідності створення великотоварних ферм, все ж говорять і про можливості інших форм господарювання. Правда, тут більше розмов, ніж діла.

Яким же може бути майбутнє молочної галузі? На жаль, у нашій країні поки що немає науково обґрунтованих прогностичних розробок (ті програми розвитку молочної галузі, що регулярно схвалювалися, не можна сприймати як реальні хоча б тому, що роки, які відтоді проминули, свідчать про їх вельми сумнівну точність).

Розмірковуючи про прогнози, можна згадати приклад Фінляндії, де дослідження перспектив галузі здійснювали з використанням методу Дельфі. Висновки, в цілому, такі: кількість ферм зменшуватиметься, вони будуть укрупнюватися; зростатимуть інвестиції у великі ферми та їх автоматизацію. Незважаючи на зменшення кількості ферм, галузь потребуватиме більше людських ресурсів; господарства молочного скотарства будуть займатися виключно цим видом сільськогосподарської діяльності, а для супутніх робіт найматимуть інші організації (це зветься аутсорсинг); фермери більше уваги приділятимуть розвитку менеджменту; питання захисту навколишнього середовища та утримання худоби набуватиме дедалі більшої ваги; за рахунок підвищення технологічності та рівня менеджменту скоротиться собівартість продукції.

Зменшуватимуться субсидії, в тому числі й ті, що надає ЄС, оскільки бюджет ЄС на агровиробництво загалом скорочуватиметься. Значного підвищення споживання молочних продуктів у країні не прогнозується, але їх високу роль у харчуванні споживачі визнаватимуть.

Прогнозується також і кілька тривожних перспектив. Незважаючи на те, що продуктивність у молочному секторі зростатиме, а собівартість знижуватиметься, фінські експерти вважають, що не варто очікувати значного збільшення прибутковості молочного виробництва, і пояснюють це зростанням цін на сільськогосподарські ресурси, зменшенням як національ-

них субсидій, так і субсидій ЄС, а також постійною невизначеністю політики відносно сільського господарства, що призводить до додаткових витрат.

Щодо тенденцій споживання, то фіни надаватимуть перевагу власним, національним молочним продуктам, хоча це й не позначиться на ціні: додана вартість буде поглинатися учасниками молочного ланцюга. Конкуренція на молочних ринках посилюватиметься, і фінська молочна промисловість не зможе достатньо потужно протидіяти деяким конкурентам.

Серед висновків і прогнозів є й кілька несподіваних. Наприклад, експерти не вважають біоенергетику тим фактором, котрий відіграватиме у майбутньому фінського молочного сектора надто значну роль. Використання біогазу на молочних фермах зростає, але його важливість як фактора, що може вплинути на структуру молочного виробництва, не буде вирішальною.

Поведінка фінських споживачів не матиме вирішального значення, порівняно з іншими складовими впливу на майбутнє молочної галузі. Серед того, що хвилюватиме споживачів і може вплинути на молочну галузь, важливим буде їх ставлення до використання генетично модифікованих кормів, зокрема і до генетично модифікованих продуктів узагалі.

Останнім часом у світі проведено понад півтора десятка широкомасштабних досліджень та розроблено багато сценаріїв розвитку харчової промисловості. Інформацію зібрано та проаналізовано європейськими експертами в рамках проекту CORPUS (Connectivity Between Research and Policy-Making in Sustainable Consumption). Визнано, що у всьому світі галузь зазнає впливу непередбачуваних, невизначених подій, а коло викликів, яким вона мусить протистояти, дуже широке. Це повною мірою стосується і молочної галузі. Будь-які зміни в харчовому секторі впливають на її розвиток на глобальному, національному, регіональному та місцевому рівнях. Ці зміни спрямовані на викорінення голоду, на задоволення зростаючих потреб людства в продуктах харчування, розробку механізмів впливу на коливання цін, подолання проблем, зумовлених кліматичними змінами та їх впливом на довкілля і взагалі — прагненням зробити харчування людей здоровішим.

Хай там як, а українському молочному фермерству доведеться пройти складний шлях до формування сучасної, потужної і водночас різноманітної за формами галузі виробництва шляхетного продукту — молока. Нині стан галузі тривожний, і, мабуть, той, хто тепер цілковито заглиблений у важкі будні молочного скотарства з його зовсім іншими, ніж у фінських чи американських колег, проблемами, подумає: «Про що це взагалі? Яке ще покращення менеджменту? Який аутсорсинг? Які там громадські пожертви на дрібні молочні ферми задля смачного молока? Кого агітувати за молоко? У нас зовсім інший клопіт...». А все ж таки, уявляючи майбутнє українського села, хай поки що і не дуже чітко прогнозоване, хотілось би бачити гармонійне поєднання новітніх технологій і традицій. І без корівки уявити цю гармонію важко.

Витрати на корми та ефективність годівлі на молочних фермах світу

Підготовлено за матеріалами публікації «Global view on feed cost and feed efficiency on dairy farms» (Othman Alqaissi, Asaah Ndambi, Torsten Hemme), Дослідний центр IFCN, університет ім. Крістіана Альбрехта, Кіль, Німеччина

Недавній стрибок цін на зернові перевершив показники 2008-го. Зростання витрат на корми і такі значні цінові коливання позначаються на всьому ланцюгу виробництва молока. Однак, щоб зрозуміти основні складники формування витрат на корми, потрібно порівняти існуючі системи годівлі. Під час дослідження IFCN (International Farm Comparison Network) використали показники ефективності годівлі та витрат на корми, щоб визначити їхню роль у сукупних витратах і проаналізувати витрати на виробництво молока в цілому.

Останні кілька років важко назвати періодом стабільних цін на корми. Для аналізу ситуації на світовому ринку кормів експерти IFCN використали так званий показник вартості корму, що базується на ціні кукурудзи (вміст енергії 70%) і соєвого шроту (вміст білка 30%). Як видно з рис. 1, із 2002-го по 2006-й рік середня ціна корму була приблизно 15 доларів за 100 кг. У 2006-2011 рр. вона стрімко зросла, а коливання були в діапазоні від 20 до 32 доларів. Однак середня ціна за цей період становила 21 долар. Наприкінці 2010-го – на початку 2011 року ціни знову зросли до 31 долара за 100 кг корму. Тепер постає питання, на скільки ще зростуть витрати на корм, коли нині він коштує так дорого?

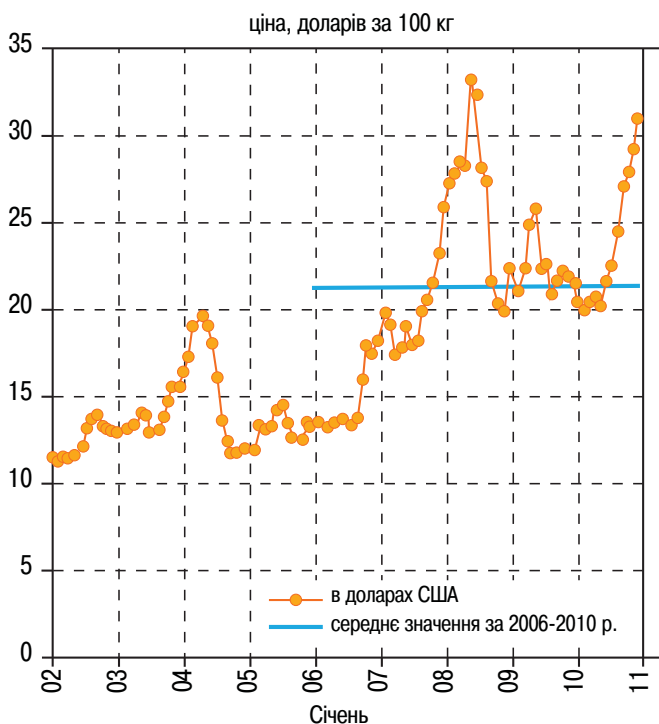

Рис. 1. Ціни на корми (IFCN)

Порівняльний розрахунковий метод

Методологію, що використовувалась для збору інформації, проведення економічного аналізу й перевірки результатів, розробили в IFCN. Зокрема використали модель TIPI-CAL (Technology Impact Policy Impact CALculation model). Повну інформацію про типові молочні ферми було зібрано за допомогою дослідних організацій з різних країн світу. У цьому дослідженні типова ферма становить собою найпоширеніший тип господарства, що виробляє найбільшу частку молока в країні або регіоні. Інформацію про ферми внесли в модель, яка містить кормовий модуль. Цей модуль поєднує як фізичні, так і економічні аспекти різних систем годівлі, що застосовуються у світі. За допомогою цієї моделі проаналізували ефективність годівлі, споживання корму, економіку годівлі, ціни на корми, ефективність використання поживних речовин, а також родючість землі на молочних фермах. У результатах дослідження експерти представили середньостатистичні типові молочні ферми в різних країнах світу в 2009 р.

З економічної точки зору, вартість виробництва молока є найважливішим показником. Він визначає прибутковість молочних ферм. Вартість виробництва – це різниця між доходом та загальними витратами мінус немолочний дохід плюс альтернативні витрати і вартість квоти.

Результати (рис. 2) свідчать, що можна виокремити дві групи регіонів. Перша – регіони з низькою вартістю виробництва молока (Африка, Центральна і Східна Європа, Південна Америка, Азія і Океанія). Друга – група з високою вартістю (Західна Європа, Північна Америка і Близький Схід). У регіонах з низькою вартістю виробництва витрати становлять близько 30 доларів на 100 кг, за винятком Африки, яка має значно нижчий показник –

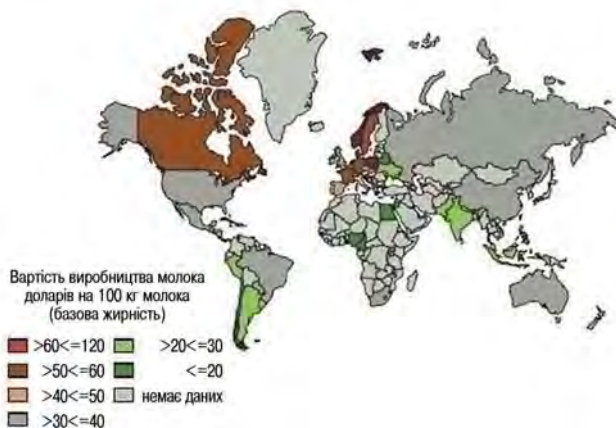

Рис. 2. Вартість виробництва молока на типових молочних фермах в різних країнах 2009 року

Інокулянти ПІОНЕР® — запорука якісних кормів

11 доларів. Що стосується регіонів із високою вартістю виробництва молока, найвищі витрати в Західній Європі — 56 доларів, тоді як у Північній Америці й на Близькому Сході показники однакові — 44 долари на 100 кг. Разом із тим цікаво відзначити, що в регіонах з високою вартістю виробництва молока є господарства, чиї витрати були на рівні 30-34 долари на 100 кг молока.

Частка витрат на корми в сукупних витратах

Витрати на корми — це найбільша стаття з усіх сукупних затрат на виробництво. Тому ретельний аналіз кормових витрат може підвищити прибутковість ферми. Ці витрати (доларів на 100 кг молока базової жирності) підраховували, використовуючи метод Activity Based Costing (підрахунок витрат на виробництво на основі діяльності). Такий метод підрахунку включає змінні витрати на виробництво кормів та їх закупівлю, витрати на оплату праці, землю, яку використовують для виробництва кормів, та інші господарські витрати, які належать до годівлі. Показник витрат на корми коливається від нуля (тобто без застосування машин та обладнання в процесі годівлі) до 100% (тобто закупівля концентратів). Ці витрати потім поділили на сукупні затрати з виробництва молока, щоб одержати частку витрат на корми у відсотковому вигляді.

На основі цих результатів витрати на корми поділили на три категорії: висока, середня і низька частка у сукупних затратах. На фермах у Східній Азії, Латинській Америці й на Близькому Сході частка витрат на корми висока: як правило, понад 70% від сукупних затрат на виробництво молока (рис. 3). Це можна пояснити тим, що вони купують багато грубих і концентрованих кормів, тоді як витрати на працю і на машини дуже малі й не відіграють значної ролі. У більшості молочних господарств Центральної і Південної Америки, Африки, Океанії та півдня Європи частка витрат на корми помірна і становить 50-70% від сукупних витрат. Це пов'язано з тим, що на фермах виробляють свої корми, через що знижують їх собівартість, а частка купованих невелика. Там, де витрати на оплату праці й механізацію виробництва високі, частка витрат на корми не є домінуючою в сукупних затратах.

Рис. 3. Частка витрат на корми в сукупних затратах на виробництво молока (2009)

Корми власного виробництва, особливо силос і сінаж, складають більшу частину добового раціону жуйних тварин і не можуть бути замінені концентрованими кормами. Щоб забезпечити високу поживну цінність, консервовані корми за якісними характеристиками мають наближатися до показників свіжого корму та не повинні втрачати поживних речовин під час заготівлі, тривалого зберігання і використання. Для цього варто взяти в свої руки кермо управління мікробіологічними процесами, що відбуваються в кормах.

Силосні інокулянти (закваски) компанії «Піонер» — це суміш ретельно відібраних штамів молочнокислих бактерій, що призначені для поліпшення консервування, а головне — поживної цінності кормових культур. Силосні інокулянти ПІОНЕР® розроблені з урахуванням специфіки певної кормової культури та мети застосування продукту і мають у своєму складі від 4 до 7 штамів бактерій:

11C33 — для силосування кукурудзи;

11CFT — для силосування кукурудзи;

11G22 — для силосування або сінажу зі злакових трав і зернових;

11H50 — для силосу і сінажу з люцерни;

11B91 — це унікальний продукт, що забезпечує якісне консервування вологого зерна кукурудзи.

Перед консервуванням вологе зерно кукурудзи повинно пройти попереднє плющення. Оскільки плющене зерно має високий вміст сухої речовини та вуглеводів, воно може стати ідеальним субстратом для розвитку дріжджів та цвілі, що можуть викликати псування дорогого зернового корму та стати причиною багатьох захворювань худоби, викликаних мікотоксикозами. Тому консервування вологого зерна варто здійснювати лише з обов'язковим використанням інокулянтів.

Інокулянт 11B91 вирізняється з поміж інших продуктів, що існують на ринку, властивістю зберігати ефективність за мінімальної вологості зерна в 22% та завдяки здатності зупиняти розвиток шкідливої мікрофлори.

Всі інокулянти ПІОНЕР® є зручними у використанні завдяки технології рівномірного внесення, що забезпечується аплікаторами Appli-Pro® SLV.

Більш детально про інокулянти ПІОНЕР® та аплікатори можна ознайомитися на сайті www.pioneer.ua

Це характерно для господарств у Північній Азії, Європі та Північній Америці, де витрати на корми становлять 40-50%. Частка цих витрат там найнижча тому, що значно вищі ціни на засоби виробництва (наприклад, працю найманих робітників), великі капіталовкладення і витрати на придбання квот. Але разом із тим витрати на корми та утилізацію гною також високі.

Результати цього дослідження свідчать, що більші витрати на корми не означають вищу продуктивність тварини і, відповідно, ефективність годівлі. Але вони безпосередньо пов'язані з їх вартістю та системою годівлі на фермі.

Ефективність годівлі і надої

Поняття «ефективність годівлі» використовують на молочних фермах як економічний і виробничий показник. Коли вартість кормів висока і витрати великі, дуже важливо розуміти, що воно таке, ефективність годівлі, тому що саме цей показник дає змогу уявити спроможність корови перетворювати корм на молоко. Отже, ефективність годівлі — це показник, який характеризує, скільки на фермі отримують молока базової жирності з 1 кг сухої речовини корму. Під споживанням сухої речовини (СР) розуміють середнє типове щоденне її споживання дійними коровами. Щоб зрозуміти взаємозв'язок між ефективністю годівлі й надоями, експерти провели регресивний аналіз цих двох змінних (рис. 4).

Різні показники ефективності годівлі, представлені на рис. 4 в лінійній регресії, свідчать про різну якість згодовуваних кормів і різні породи молочної великої рогатої худоби на додачу до інших факторів — як, наприклад, період лактації і кількість отелень. Одним із найважливіших факторів, що впливає на продуктивність, є ефективність годівлі. Лінія регресії показує співвідношення між ефективністю годівлі та надоями і свідчить про тісний позитивний зв'язок між двома змінними ($R^2 = 0,65$). Похила показує, що поліпшення ефективності годівлі на одиницю виміру (0,1) спричиняє зростання річних надоїв молока на 750 кг на світовому рів-

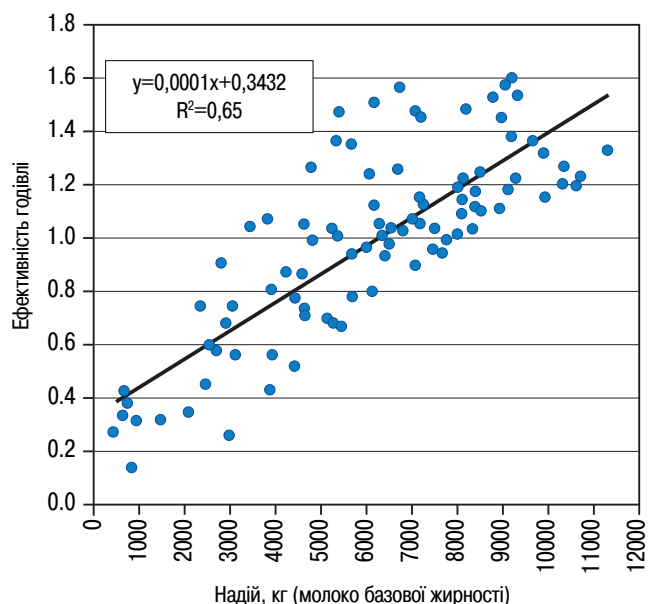

Рис. 4. Пропорція між ефективністю годівлі та продуктивністю корів (102 ферми з 44 країн)

ні. За вищої ефективності годівлі тварини виробляють більше молока, але з якими витратами на виробництво? Щоб відповісти на це запитання, експерти порівняли дві середніх ферми з огляду на ефективність годівлі, витрати на корми, частку цих витрат в сукупних затратах і вартість виробництва молока (табл. 1). Відзначимо, що на фермах, де утримують високопродуктивних корів, ефективність годівлі вища і витрати на корми більші, більші також і сукупні затрати на виробництво молока. Це свідчить про те, що ефективність годівлі є основною рушійною силою для підвищення надоїв, але це також і основний чинник зростання вартості виробництва молока. Як би там не було, малі молочні ферми в країнах Азії менше витрачаються на корми, бо згодовують тваринам корми гіршої якості з пасовищ або сільськогосподарські відходи. Вони виробляють менше молока порівняно з європейськими фермами, які згодовують корми кращої якості і, як результат, досягають вищої ефективності годівлі та більших надоїв.

Таблиця 1. Порівняння ефективності ферм Європи та Азії

Показник	Одиниці виміру	Європа	Азія
Ефективність годівлі	кг молока/кг спожитої СР	1,22	0,38
Надій	кг молока/день	22,5	2,4
Витрати на корми	дол./100 кг молока	26	19
Частка витрат на корми	%	<50	>70
Вартість виробництва молока	дол./100 кг молока	>50	25

Висновок

У сучасному світі молоко та корми — найнестабільніші сільськогосподарські товари з точки зору ціни. Тому будь-яке використання зерна для годівлі тварин має бути ефективним, і не тільки тому, що воно впливає на прибутковість ферм, а й тому, що неефективне використання кормових ресурсів може нашкодити довкіллю. Через великі відмінності у вартості кормів та ефективності годівлі між різними молочними фермами, ми розуміємо, що є країни, де надої дуже малі, але вони виробляють молоко з нижчими затратами. Саме тому постає питання про майбутні конкурентні переваги таких систем порівняно з тими, які вже зараз мають великі затрати на виробництво і високу собівартість виробленої продукції.

Витрати на корми найвищі в європейських країнах. Але й ефективність годівлі там також висока. Разом із тим частка вартості кормів у сукупних затратах є найвищою у країнах, що розвиваються. Саме ці ознаки є відображенням домінуючої системи виробництва в різних країнах. В усьому світі є тісний взаємозв'язок між надоями та ефективністю годівлі. Молочні ферми Африки і Південно-Східної Азії виробляють мало молока, ефективність годівлі низька, але й витрати на корми теж дуже низькі порівняно з європейськими молочними господарствами. Це означає, що поліпшення ефективності годівлі за нинішньої ситуації з ціною кормів залишатиметься вагомим фактором скорочення витрат на них у країнах, де вартість виробництва молока висока.

Дистанційний контроль, аналіз та управління

Сергій Скоромець, консультант АВМ

Зі створенням Асоціації виробників молока України (АВМ) почалися динамічні зміни у виробництві молока, підходах до справи, а також аналізі результатів діяльності господарств — членів об'єднання. Для обліку та управління на фермах, а також порівняння показників, розробили спеціальну форму звітності — Ф-12. Фахівці господарств щомісяця вписували у форму основні виробничі показники, які допомагали оцінити стан справ на фермі. До офісу АВМ інформацію надсилали факсом.

Пригадуємо, як під кінець місяця брали телефон, список контактів, зачинялися в порожньому кабінеті і обдзвонювали всіх, у кого факс «ламався» під час надсилання звітності. Запорукою об'єктивності такої інформації була тільки чесність та порядність спеціалістів господарств, а також розуміння того, що пишемо не для верхівки, а для себе. Консультанти аналізували отримані дані, на основі їх розробляли рекомендації.

Зі встановленням єдиної автоматизованої системи обліку й управління на молочних фермах господарств — членів АВМ дані про результати діяльності стали точними, об'єктивними і вчасними. Консультанти асоціації відвідували молочнотоварні ферми, безпосередньо на місцях вивчали та аналізували показники, внесені в програму. Зважаючи на те, що АВМ стрімко розросталася у різних регіонах України, було нелегко відстежити ситуацію в усіх господарствах вчасно і точно.

Вихід знайшли: об'єднали бази даних підприємств в єдину мережу, доступну для її учасників та консультантів. Звичайно, перегляд інформації на відстані не замінить безпосереднього перебування на виробництві, але дозволить щоразу мати чітке уявлення про те, що відбувається в господарстві, а також значно зекономить час та гроші.

Консультанти АВМ, використовуючи свій логін та пароль, можуть

зайти на сервер і переглянути точно таку саму програму обліку й управління, яка працює на фермі. Відповідно вони бачать усі дані, внесені в програму спеціалістами господарств.

Використання програми обліку та управління он-лайн давалось і дається нелегко. По-перше, не всі господарства мають хоча б мобільний Інтернет. По-друге, неякісний Інтернет-зв'язок та перебої в роботі комп'ютерів на фермах інколи перешкоджають вчасному надсиланню даних.

Все ж мережа працює. Спочатку інформацію, яка надходить від господарств на сервер, оновлювали щотижня. Нині на тих фермах, де автоматизована програма працює безперебійно, налаштувалися на щоденний обмін даними між програмою на фермі та сервером. Консультанти АВМ, відкривши програму он-лайн, отримують найсвіжішу інформацію.

Об'єднання баз даних в єдину мережу дозволило створити спільну порівняльну таблицю молочно-товарних ферм, роботу над якою наразі завершили і налаштували для кожного господарства. У спільній порівняльній таблиці — основні виробничі показники господарств. Керівник підприємства може зайти в систему під власним логіном та паролем і переглянути показники своєї ферми, а також порівняти їх з іншими господарствами.

Дуже приємно і цікаво спостерігати за консультантами АВМ, які збираються разом, відкривають он-лайн програми своїх підопічних господарств та активно обговорюють виробничі показники, аналізують ситуацію.

Одним із першопрохідців і найактивніших учасників дистанційного контролю, аналізу та управління можна вважати Михайла Миколайовича Білоконя, ветлікаря АВМ. Він ділиться враженнями та досвідом роботи із програмним забезпеченням:

На фото Михайло Білоконя, ветлікар АВМ

«Сучасні автоматизовані програми обліку й управління мають багато функцій, які допомагають швидко і без зволікань збирати та порівнювати інформацію, аналізувати і контролювати ситуацію у різних виробничих блоках на фермі, вчасно приймати потрібні рішення.

Для початку я хотів би зупинитися на найцікавіших функціях. Наприклад, те програмне забезпечення, яке ми використовуємо в АВМ, має опцію «Список ветпрепаратів» (рис. 1). За допомогою цієї функції ми можемо контролювати рух ветпрепаратів на фермі — скільки отримали і використали, скільки залишилося на складі, яку дозу ввели кожній окремій тварині і навіть який час треба, щоб вивести ліки з молока і м'яса.

У деяких наших господарствах пішли далі — вводять інформацію про ціну. Таким чином, маємо можливість відстежувати витрати на лікування на фермі загалом і на окремі захворювання.

Дуже сподобалася опція програми «Виведення препарату з молока і м'яса» у ТОВ «Вітчизна» (Конотопський р-н, Сумська обл.). Молочно-товарну ферму господарства час від часу інспектують єврокомісари і російські контролери на предмет якості молока. Маючи програму, можна коли завгодно і будь-якому інспектору продемонструвати, чим лікували тварин, який період часу

[1.8] [Информация о стаде] Список преп.								
Регистрационный номер:	Описание	Единицы	Выведиз молока	Выведиз мяса	Цена/шт.	Не используется	Отчет	
4	Адинил 100 мл	мл	0 дни	4 дни	144,40р.	☒	☒	
14	Норостреп	мл	60 часов	18 дней	82,38 р.	☐	☒	
9	Боваклокс	туба	В запуске дн < 49: 4 дня В запуске дн 49 - 60: 49 дня В запуске дн > 60: 49 дня	28 дней	14,04 р.	☐	☒	
2	Офталмогель	туба	0	0	7,56 р.	☐	☒	
3	Мастивет-плюс	туба	4 дня	14 дней	7,50 р.	☐	☒	
22	Боваклокс	туба	48 дни	0	7,00 р.	☐	☒	
22	Байоклокс	туба	28 дни	28 дней	6,00 р.	☐	☒	
1	Эстрофан	мл	0	0	3,80 р.	☐	☒	
1	Катозал	мл	0	0	1,19 р.	☐	☒	
1	Сурфагон	мл	0	0	0,64 р.	☐	☒	
1802	Норостреп	мл	60 часов	18 дней	0,58 р.	☐	☒	
1	Интравит	мл	0	0	0,57 р.	☐	☒	
2	Е-селен	мл	0	0	0,28 р.	☐	☒	
1	Окситоцин	мл	0	0	0,17 р.	☐	☒	
1	Прогестерон 2,5%	мл	0	0	0,00 р.	☐	☒	
1	Глюкоза 40%	мл	0	0	0,00 р.	☐	☒	
1	Кофеин-бензоат натрия 20%	мл	0	0	0,00 р.	☐	☒	
1	Бутокс	бутылка	0	0	0,00 р.	☐	☒	
1	Йодопен	таблетка	1 дня	0 дней	0,00 р.	☐	☒	
1	Мастивет форте	туба	4 дня	14 дней	0,00 р.	☐	☒	
1	Мастивет-плюс	туба	4 дня	14 дней	0,00 р.	☐	☒	
1	Мастивет-форте	туба	4 дня	14 дней	0,00 р.	☐	☒	
11	Ветримоксин	мл	2 дня	0	0,00 р.	☐	☒	
2	Перекись водорода 35%	мл	0	0	0,00 р.	☐	☒	

Рис. 1. Список ветеринарных препаратов

молоко від пролікованої тварини вилучали (воно не потрапляло в загальний танк). До речі, така функція програми стане у пригоді й тоді, коли виникають суперечки з молокозаводами про наявність інгібіторів у молоці. Також ми маємо розуміти, що хоч нині в Україні від виробників молока не вимагають суворого контролю використання антибіотиків, але скоро це закінчиться. Ми повинні бути готові до змін, адже весь світ живе за такими правилами. Тому перш ніж придбати будь-яку автоматизовану програму обліку й управління, поцікавитесь, чи має вона таку функцію.

Багатьом нашим користувачам сподобалася функція «Планувальник дій». Програмне забезпечення генерує перелік усіх запланованих на фермі технологічних операцій. Але, звичайно, з самого початку ми маємо вибудувати алгоритм роботи – ланцюжок послідовних дій, які потрібно виконати в різних блоках виробництва та різних вікових і технологічних групах. Наприклад, відлучення, синхронізація охоти, запуск, вакцинація і т.п. А вже потім програма сама підказує, через які проміжки часу з якими тваринами і що саме потрібно зробити (рис. 2). Тобто ми максимально усуваємо людський

фактор під час управління тваринами. Розробити алгоритм дій – це ціла наука. Ми з цим справилися, наші «планувальники дій» працюють і допомагають організувати роботу на фермах у тижневому ритмі.

Також дуже корисною можна назвати таблицю «Аналіз вибракування» (рис. 3). За її допомогою ми можемо побачити, коли і з яких причин тварини вибули зі стада (продаж або загибель). Потім можна легко зайти в картку тварини і побачити, чим вона хворіла, чим її лікували, які процедури виконували. Наприклад, теля загинуло на другий день після народження – ми можемо

г. - UNIFORM Global On-line									
[1.3.1] [Информация о стаде] [План работ] План работ									
№	Гр	Лактация			Осм	Инт.	Действие	Дата	Примечания
		Лак	Дн.Лакт.	Осм					
7846	44	2	282	1			Запуск	Понедельник 01.08.11	30.09.2011 Ожид.отел «Консервация вымени» Выведиз молока: 08.08.2011
8003	44	1	346	1			Запуск	Понедельник 01.08.11	30.09.2011 Ожид.отел «Консервация вымени» Выведиз молока: 08.08.2011
8002	44	1	351	1			Запуск	Воскресенье 31.07.11	29.09.2011 Ожид.отел «Консервация вымени» Выведиз молока: 08.08.2011
117	5	2	291	1			Запуск	Пятница 12.08.11	11.10.2011 Ожид.отел «Консервация вымени»
8141	6	1	322	1			Запуск	Пятница 05.08.11	04.10.2011 Ожид.отел «Консервация вымени»
57	5	3	284	1			Запуск	Четверг 04.08.11	03.10.2011 Ожид.отел

Рис. 2. Список корів для запуску

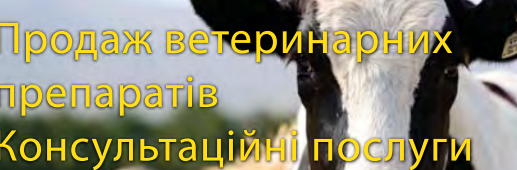
простежити, лікували його чи не лікували, хто його мати, чим хворіла, які вакцинації робили і якої якості молозиво отримали. Завдяки інформації з таблиці ми можемо аналізувати причини вибуття тварин, а знаючи причини, можна їх попередити.

Загалом за короткий час (у вересні виповниться рік, як автоматизована програма працює на молочних фермах) вона стала незамінним помічником, що дозволяє ефективно організувати облік та управління. А завдяки тому, що півроку тому було створено єдину мережу, шотижня консультанти можуть відстежувати, як ідуть справи на фермах. Господарства, якими ми опікуємося, розташовані далеко одне від одного і відвідувати їх частіше, ніж раз на місяць, не вдається.

Наприклад, ветлікарю-консультанту завжди потрібно знати не тільки про здоров'я тварин, а й про ситуацію з відтворенням. Відкриваємо он-лайн таблицю «Аналіз відтворення» (рис. 4) – і цього більш ніж достатньо, аби зрозуміти, що відбувається.

Технологія дистанційної роботи досить проста. Спочатку переглядаємо потрібну інформацію по господарству. Одразу пишемо електронного листа, в якому вказуємо номери проблемних, на наш погляд, тварин і формулюємо запитання, які нас цікавлять: наприклад, чи перебуває певна тварина в господарстві, якщо так, то в якій технологічній групі; чи вона вже розтелилася, чи її запліднили, наскільки вона здорова і т.д. Лист надсилаємо тій людині, яка веде базу даних на фермі. Після отримання нашого листа на фермі відкривають картку тварини й перевіряють достовірність інформації (адже могла трапитися проста механічна помилка при внесенні даних) або саму тварину. Через деякий час ми можемо знову зайти на сервер і перевірити, наскільки змінилася ситуація.

Дистанційне консультування в жодному випадку не може замінити приїзд на ферму, профілактичний огляд і т.п. — це ми робимо один раз на місяць. Однак упродовж місяця ми підтримуємо зв'язок, і ветлікар-консультант

Продаж ветеринарних препаратів

Консультаційні послуги

Комплексне обслуговування

business
contin^{ent}
work for life
www.b-continent.com

(044) 392-77-04
(050) 410-67-25

(099) 097-20-70
(099) 097-20-50

має можливість відстежувати ситуацію, а в разі потреби без зволікань давати поради, що слід змінити або на що варто звернути увагу.

У більшості випадків люди з довірою ставляться до дистанційного консультування. Вони вважають: добре, що є хтось, хто може глянути на ситуацію неупередженим поглядом, щось підказати і вчасно виправити недоліки.

Найбільше труднощів із дистанційним консультуванням та в роботі з програмою викликає невчасне або неточне внесення інформації. Неточні дані навіть про одну дві тварини часто спотворюють загальну картину про все стадо, але як тільки виправляємо помилки, усе стає на свої місця. Нині головне завдання — навчити спеціалістів господарств правильно вносити інформацію. Дуже скоро виробники переконаються в універсальності і поліфункціональності програм автоматизованого обліку й управління.

Перевагою єдиної мережі і спільної порівняльної таблиці показників молочних ферм є також те, що інколи дуже корисно порівняти результати своєї роботи з результатами інших, які мають спільні риси: географію,

4.17 [Лечение/профилактика] Анализ выбраковки

Продажа/Падеж	By Reason	By Days In Milk	By Age	График														
Цель	Август 1	Июль 11	Июнь 11	Май 11	Апрель	Март 11	Февраль	Январь 1	Декабрь	Ноябрь	Октябрь	Сентябрь	Всего	% от итога	Ср. возр.	Ср. надой (кг)		
Продажа																		
			11	2	1								14	3,4	1.09	1758		
Бесплодие			3	12									15	3,6	4.03	1520		
Болезни конечностей		1			1								2	0,5	1.11	2188		
Иные проблемы			1	1									2	0,5	0.07			
Низкая продуктивность					1								1	0,2	3.00			
Ожирение				2									2	0,5	3.00			
Откорм		16		55	16								87	20,9	0.06			
Послерод. осложнения				2									2	0,5	4.10			
Всего	0	17	15	74	19	0	0	0	0	0	0	0	125	30,0	1.03	1317		
Мертвые																		
Иные причины		2		1	1								4	1,0	1.06	1744		
Лептоспироз				1									1	0,2	0.00			
Мертворожд.		1	1	1	1		1	3					8	1,9	0.00			
Пневмония					1								1	0,2	0.03			
Всего	0	3	1	3	3	0	1	3	0	0	0	0	14	3,4	0.05	1744		
Всего	0	20	16	77	22	0	1	3	0	0	0	0	139	33,4	1.02	1340		
Include молодняк																		
													Просмотр	Свойства	Закрыть			

Рис. 3. Аналіз вибракування

Дойное стадо													
Всього коров	147	172	180	221	254	269	279	277	271	274	280	281	242
Всього дойок	147	172	179	219	251	261	251	241	225	246	243	246	223
0 - 60 дн. лакт.	56	35	33	49	73	49	29	33	34	48	57	55	46
61 - 120	23	61	55	35	34	48	74	48	28	31	34	35	42
121 - 200 дн. лакт.	37	34	35	67	66	58	40	68	78	78	45	43	54
201 - 305 дн. лакт.	23	30	41	40	44	61	72	64	64	46	74	79	53
> 305 дн. лакт.	8	12	15	28	34	45	36	28	21	43	33	34	28
Ср. дой за 305 дней	119	137	151	161	161	172	174	181	181	180	177	179	166
Ср. надой за 305 дней	7766	7674	7573	7821	7874	7824	7898	8056	8364	8431	8503	8503	8039
Продуктивность	2 / 1	12 / 0	3 / 0	1 / 0	18 / 1	12 / 0	12 / 0	12 / 0	12 / 0	12 / 0	12 / 0	12 / 0	18 / 1
Молодняк													
Количество рожденных телат	5	11	4	18	33	15	14	19	18	36	25	3	201
Мужской				6 (33%)	25 (76%)	8 (53%)	5 (36%)	9 (47%)	10 (56%)	17 (47%)	13 (52%)	2 (67%)	95 (47%)
Женский	5 (100%)	11 (100%)	4 (100%)	12 (67%)	8 (24%)	7 (47%)	9 (64%)	10 (53%)	8 (44%)	19 (53%)	12 (48%)	1 (33%)	106 (53%)
Двойня										3 (9%)	1 (4%)		4 (2%)
Мертворожденные					3 (9%)	1 (7%)			1 (6%)	1 (3%)	1 (4%)		7 (3%)
Умерло < 14 дн									1 (6%)	1 (4%)			2 (1%)
Молодняк < 12 мес.	109	110	111	114	118	114	101		26	124	129	124	98
Молодняк 12-24 мес.	89	80	85	95	99	104	102		50	95	98	101	82
Кол-во молодняка 1 осем.	5	11	9	11	7	10	7		3	26		1	90
Степеньность 1 осем. Молодняк	100%	73%	89%	82%	43%	70%	57%		33%	62%	0%	66%	66%
Кол-во осем. / телку	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,43		1,60	1,06			1,12
Средний возраст при 1-м осеме	18,2	21,4	22,2	16,1	19,2	18,3	19,2		18,5	17,5		17,1	18,7
Кол-во молодняка не осем. > 16 мес.	7	4	1	7	13	10	5		1	9	4	3	64
Средний возраст при 1-м осеме	29,7	30,9	35,1	33,3	34,3	35,2	36,3	37,9	28,0	27,3	28,6	41,8	32,3
Воспроизводство													
Общее кол-во отелов	10	25	8	41	33	15	14	19	18	33	24	3	343
Коровы / Нетели	4 / 6	10 / 15	3 / 5	21 / 20	13 / 20	9 / 6	13 / 1	18 / 1	13 / 5	27 / 6	17 / 7	2 / 1	150 / 93
Ср. дней до 1-й охоты	105	120	116	127	125	118	117	103	87	86	77	58	107
Эффективность контроля охоты		111		41	100		32	25	55	30	32	95	31
Эффективность контроля охоты	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%

Рис. 4. Аналіз відтворення

кількість поголів'я, способи утримання, методи доїння. Слід лише вибрати потрібні опції, щоб порівняння було рівноцінним, і ви побачите показники інших ферм. Таке порівняння дуже часто є добрим стимулом пра-

цювати краще. Інколи навіть змінюється ставлення до дій чи операцій на фермі, які через певні об'єктивні чи суб'єктивні причини вважалися недоречними або нецільовими».

Як ефективно управляти молочною фермою?

Uniform-Agri

Сучасна програма обліку та управління дійним стадом, яка допомагає щоденно заощаджувати час та гроші.

- Простота у використанні
- Сумісність з усіма доїльними залами
- Робота з усіма групами ВРХ
- Під'єднання до кормового комп'ютера
- Формування оптимального раціону
- Щоденний моніторинг виробництва молока на кожну корову
- Контроль показників відтворення
- Моніторинг стану здоров'я тварин
- Формування власних звітів (продуктивність, здоров'я, відтворення)
- «Щоденник» – нагадування, які дії потрібно виконати і з якими групами тварин
- Кваліфікована та оперативна служба підтримки

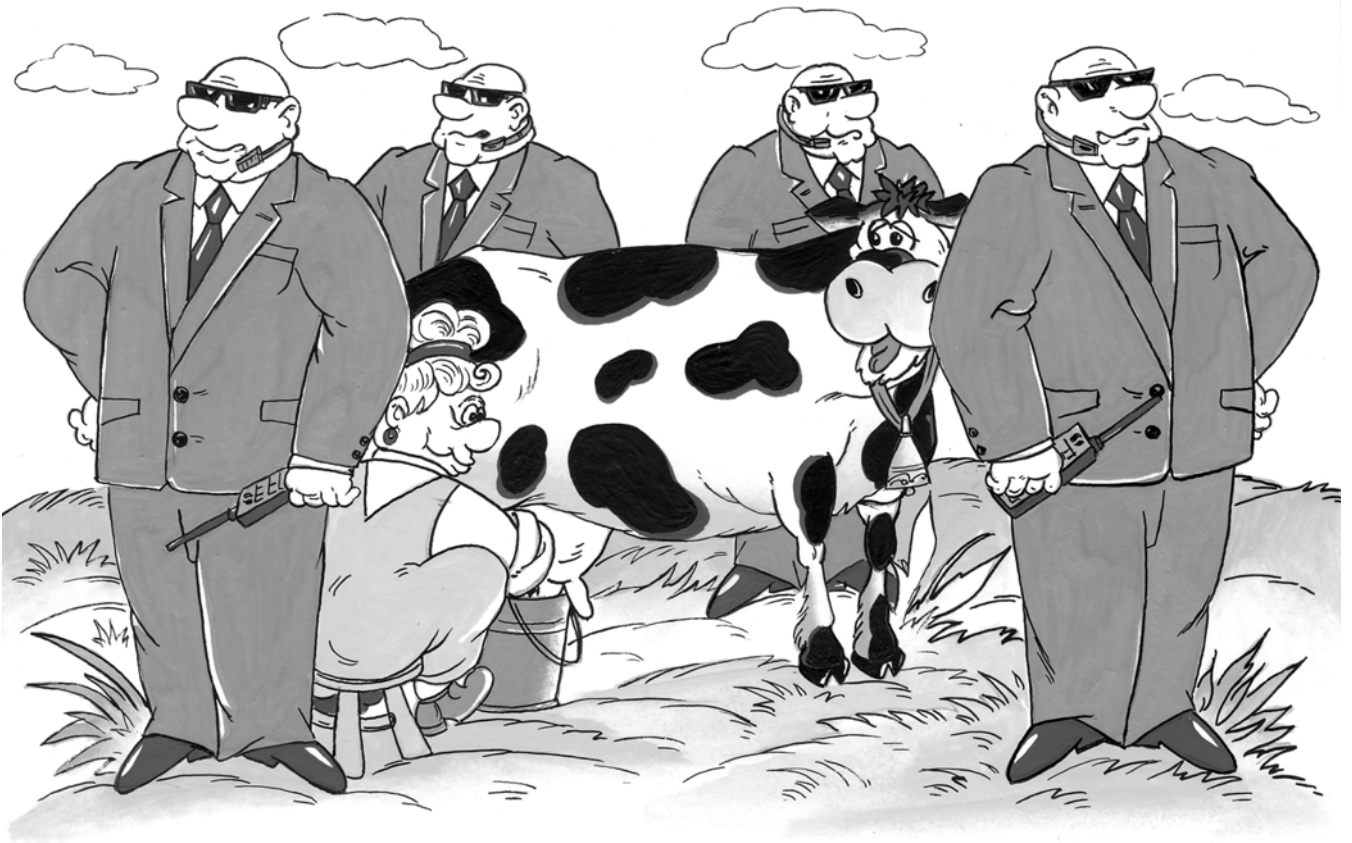

Представництво в Україні:

Моб: 096 5177376

Тел/факс: 04744 36985

Інтернет: www.agro-oblik.com

Служба безпеки в організаційній структурі підприємства

Ірина Панібратець, директор з розвитку рекрутингової компанії «AgriPersonnel»

Одним із найактуальніших питань аграрного ринку є безпека підприємств. Раніше ми вже писали про такі проблеми агроринку, як брак кваліфікованого персоналу, особливості українського менталітету, недотримання технологій, а також про інші фактори, від яких залежить кінцевий результат.

Вивчаючи динаміку розвитку українського сільсько-господарського ринку і постійно спілкуючись із власниками, топ-менеджерами та провідними фахівцями, можна зробити висновок, що чимало компаній уже навчилися ефективно впроваджувати нові технології, досягати високих показників урожайності й вибудовувати результативну роботу своїх агропідприємств. Але, на жаль, не всі підприємства успішні й прибуткові.

Працюючи над проектами оптимізації організаційної структури, нерідко чуємо від керівників щось на кшталт: «Ну що їм ще треба? Створили всі умови, техніку завезли нову, насіння і препарати купуємо оригінальні, а врожайність удвічі нижча, ніж у сусідів».

У таких ситуаціях причина, скоріш за все, у методах запровадження вже згаданих нових технологій, низькій кваліфікації персоналу та недостатньому контролю за діяльністю підприємства.

Саме на останньому варто зупинитися детальніше. Ця стаття з'явилася на основі власного досвіду з пошуку керівника служби безпеки для великого агрохолдингу. В процесі цих пошуків нам вдалося поспілкуватися з

багатьма керівниками служб безпеки провідних агрокомпаній.

Безпека актуальна для кожного підприємства, незалежно від масштабу, діяльності та форми власності. Відрізнятись будуть лише засоби і методи захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз.

Що ж воно таке, безпека підприємства? В чому вона полягає? На що треба звернути увагу передовсім?

Розуміння безпеки як суто фізичної захищеності (що нині побутує) не зовсім правильне, особливо для сільськогосподарства. Сьогодні безпека підприємницької діяльності — це, передусім, виявлення і всебічний аналіз можливих загроз для діяльності підприємства, планування і створення цілої системи заходів із захисту й мінімізація комерційних ризиків. Є такі заходи з убезпечення підприємницької діяльності:

- виявлення, відвернення зовнішніх і внутрішніх загроз;
- аналітична оцінка ризиків для бізнесу (фінансові, юридичні, політичні, інформаційні і т.д.), з наступним визначенням методів і засобів для їх мінімізації;

- оперативний аналіз ситуації, отримання необхідної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень із питань стратегії й тактики економічної діяльності;
- захист матеріальних цінностей та інформації, що становить комерційну таємницю;
- фізична і технічна охорона будівель, споруд, території, транспортних засобів, продукції тощо;
- моніторинг ділової репутації партнерів та персоналу, протидія внутрішньому шахрайству, необґрунтованим претензіям податкових або правоохоронних органів і т.д.

Майже на всіх великих підприємствах створено автономні служби безпеки, а безпека функціонування невеликих фірм або регіональних підрозділів може забезпечуватись територіальними службами, в яких фірма наймає охоронців. Такі служби охорони, як правило, створюються при місцевих органах внутрішніх справ або при державній службі безпеки. Хоча слід зазначити, що дедалі частіше використовують просто комерційну охоронну організацію, з так званим вахтовим методом охорони. Нині це один із найефективніших методів боротьби з дрібним шахрайством. У селі, де в людей багато

родичів і кумів, дуже поширена змова з метою крадіжки. Тому підприємства запрошують працівників з інших регіонів. Причому не лише охоронців, а й головних фахівців (агрономів, інженерів, зоотехніків).

У сучасних умовах ефективно організувати боротьбу зі злочинністю можна лише через поєднання заходів із попередження, а також належних оперативно-розшукових та слідчих дій за фактом розкрадання. Тому більшість служб безпеки очолюють колишні співробітники правоохоронних органів. Кому, як не їм, впроваджувати основи оперативно-розшукової діяльності в сільській місцевості? Які тільки хитрощі вони не вигадують, коли розробляють заходи захисту й оперативні дії з відшкодування завданих збитків! Але, як завжди, найбільш ефективною залишається профілактика, адже економічно вигідніше попередити можливу загрозу. Керівник служби безпеки однієї великої корпорації розповів, як після встановлення муляжів відеокамер спостереження прибуток зріс майже на 20 відсотків. Така хитрість допомогла не лише запобігти крадіжкам, а й зекономити на оригінальних приладах, які коштують значно дорожче. І це лише зовнішнє спостереження. А що казати про навігаційні системи GPS, прилади для вимірювання витрат пального і того, скільки часу працюють двигуни автомобілів, тракторів чи комбайнів! Враховуючи той факт, що саме в сіль-

ському господарстві для шахраїв є безліч можливостей, служба безпеки стає невід'ємним складником організаційної структури підприємства.

Як уже зазначалося, важливо забезпечити не тільки фізичну охорону і захист матеріальних цінностей, а й у ширшому сенсі проаналізувати справи в компанії та оцінити ризики для бізнесу. Якщо говорити про економічну безпеку підприємства, вважається, що вона також є прерогативою служби безпеки. Проте, крім неї, тут залучені й інші учасники, зокрема:

- топ-менеджмент;
- служба внутрішнього аудиту;
- інформаційно-аналітична служба;
- служба персоналу;
- юридична служба.

Головним принципом організації та функціонування системи безпеки підприємства є її комплексність. Тільки злагоджена робота може надійно захистити компанію від можливих загроз і забезпечити її ефективнішу діяльність.

Мастити

Степан Лихошерст,
консультант АВМ з питань ветеринарії

Мастит — запалення вимені, яке майже завжди викликає бактеріальна інфекція. Хвороба має назву «клінічний мастит», якщо ви бачите ознаки хвороби: наприклад, набряки або почервоніння часток вимені або видимі зміни молока (згустки, пластівці, зміна кольору).

Мастит вважається субклінічним, якщо видимих ознак хвороби немає, але під час аналізу молока виявляємо підвищену кількість соматичних клітин. Якщо кількість соматичних клітин (КСК) ≥ 1500 тис./мл, такий субклінічний мастит треба обов'язково лікувати.

У багатьох господарствах часто припускаються помилки і не діагностують субклінічний мастит на ранніх стадіях, а значить, і не лікують. Лікують лише яскраво виражені клінічні форми маститу. Це призводить до того, що частка вимені, яка була уражена маститом, втрачає до 30% продуктивності, а в особливо запущених випадках узагалі атрофується. Ігнорування субклінічних маститів, на перший погляд, — справа дуже вигідна, бо ми зменшуємо витрати на ліки. Але, на жаль, це ілюзія. Спробуємо пояснити, чому:

- 1) близько третини субклінічних маститів переходять у клінічну форму, яку все одно треба лікувати;
- 2) лікування клінічних маститів менш ефективно і часто закінчується атрофією частки вимені;
- 3) лікування клінічних маститів триваліше, а значить, і витрати на ліки більші, і молока вибраковують більше;
- 4) субклінічні мастити самі по собі призводять до зменшення продуктивності. Є пряма залежність між кількістю соматичних клітин у молоці та зменшенням надоїв (табл. 1);
- 5) підвищення КСК в молоці зменшує закупівельну ціну на молоко.

Яскравим прикладом того, як клінічні та субклінічні мастити вчасно виявляють і лікують, може бути досвід АКПП «Золота нива» (с. Балабанівка, Оратівський р-н, Вінницька обл.). Співпраця з господарством почалась у лютому 2011 р. На той час захворюваність на мастити в цьому господарстві була високою і, на жаль, типовою для багатьох молочних ферм України, де хворіють від 35 до 62% корів.

Разом із ветлікарем господарства ми продіагностували все дійне поголів'я за допомогою методики «мілк-

дос'є-підприємство

АКПП «Золота нива»

с. Балабанівка, Оратівський р-н, Вінницька обл.

Чисельність стада, голів	638
Дійне стадо, голів	210
Порода	голштинська
Система утримання	прив'язна, 4 технологічних групи
Молоко та доїння	
Надій на фуражну корову за 7 місяців 2011 р., кг	2700
Відсоток жиру	3,65-3,7
Відсоток білка	3,2
Кількість доїнь на день	3
Доїльне обладнання	молокопровід (від БАТ «Брацлав»)
Відтворення	
Відсоток тільних корів у стаді	30
Вирощування молодняку	
Випоювання телят, вид рідкого корму	незбиране молоко до 42 днів, заміник незбираного молока
Вік при відлученні, місяці	2
Вік телиць при першому осіменінні, місяці	18
Вік первісток, місяці	27
Раціон дійної корови	
Кукурудзяний силос, кг	20
Сінаж люцерновий, кг	20
Концкорми, кг	10

Таблиця 1. Зв'язок між кількістю соматичних клітин у молоці і зменшенням надойв

Вміст соматичних клітин у 1 мл молока, тис.	Зниження молочної продуктивності стада, %	Зниження річного надою молока на корову, кг	
		Продуктивність 6-8 тис./кг	Продуктивність < 3 тис./кг
300	7	490	190
400	8	560	220
500	9	630	250
600	10	700	280
700	11	770	310
1000	12	870	350

тест» (див. ст. 57). Під час дослідження з'ясували, що 49% поголів'я хворі на клінічні (21%) та субклінічні (28 %) мастити.

Молоко від п'яти хворих корів з кожної ураженої ділки надіслали до лабораторії для визначення збудника і його чутливості до антибіотиків. За результатами лабораторних досліджень ми розробили схему лікування, яка для клінічно хворих тварин передбачала внутрішньостернальні уколи антибіотиків у поєднанні з внутрішньом'язовими ін'єкціями.

Щоб зменшити кількість вибракуваного молока, щотижня на схему лікування ставили 25% хворих тва-

рин. Таким чином за один місяць пролікували все поголів'я. Потім щотижня перевіряли на мастити і лікували так само чверть поголів'я. Вибракуване молоко незаражували (кип'ятили) та згодовували телятам.

Отож, станом на 5 липня 2011 р. захворюваність на мастити зменшилась до 18% (6% клінічних та 12% субклінічних). Продуктивність за цей час зросла з 15,1 до 17,6 кг молока на дійну корову. Від 210 корів за місяць змогли отримати додатково 15750 літрів молока. Якщо врахувати собівартість виробництва кілограма молока (2 грн.) і закупівельну ціну (3 грн.), а також витрати на лікування (8760 грн.), то прибуток від реалізації додаткової кількості молока склав 6990 грн. на місяць.

Стор. 57

Когда учет идет до последней копейки, Считается каждая капля качества ...

Так как молочная промышленность сталкивается с новыми вызовами в мировом масштабе, пришло время удостовериться, что Ваше стадо получает максимальную отдачу от корма. Поэтому мы предлагаем решения многих вопросов, которые влияют на производительность Вашего стада.

Кормление Elevate™ от Оллтек показало:

- Повышение качества копыт
- Улучшение здоровья вымени
- Снижение факторов риска инфекционных заболеваний
- Снижение уровня выбраковки
- Повышение надоев молока

Поэтому, когда речь заходит о вашем стаде, помните...

ПРОТОКОЛ ДОЇННЯ (прив'язне утримання)

Мета: Доїти чистих корів спокійно і ефективно, отримуючи максимальну кількість молока.

Крок 1: До доїння

- Процедура доїння повинна виконуватись у групах по три корови.
- Завжди надягайте гумові рукавички та міняйте їх при необхідності.
- Зітріть часточки бруду сухою серветкою. Виконуйте всі дії з тією ж послідовністю в групах по три корови

Крок 2: Обробка дійок перед доїнням

- Повністю занурте всі чотири дійки корови №1 в склянку з розчином до доїння.
- Зробіть те ж саме з коровами № 2 і 3.
- Поверніться до корови №1.

Крок 3: Здоювання перших цівок

- Стимулюйте та масажуйте кінчики дійок для швидкої та повної молоковіддачі.
- Здоїть перші 3-4 цівки молока у переддійну чашку.
- Перевірте здоєне молоко на наявність пластівців/згустків, котрі свідчать про клінічний мастит. Таким же чином перевірте на мастит усі чотири дійки.
- Зробіть те ж саме з коровами № 2 і 3; поверніться до корови №1.

Крок 4: Витирання

- Обертальними рухами витріть дійки насухо одноразовою серветкою. Потім її зворотним боком інтенсивно протріть кінчики дійок.

Крок 5: Підключення доїльного апарата

- Доїльний апарат повинен бути підключеним приблизно через 60-90 сек. після початку стимуляції вимені.
- Мінімізуйте потрапляння повітря в апарат, зігнувши короткий молочний шланг під час надівання його на дійку. Якщо у корови дійних тільки три дійки, використовуйте заглушку для атрофованої. Не загинайте соскову гуму!!!
- Вирівняйте доїльний апарат для рівномірного доїння.

Крок 6: Зняття доїльного апарата

- Підійдіть до корови № 1, перевірте, чи повністю вона видоїлася.
- Якщо молоковіддача завершилась, від'єднайте доїльний апарат.
- Повторіть маніпуляції з коровами № 2 і 3.

Крок 7: Обробка дійок після доїння

- Обробіть дійки відразу після зняття апаратів.
- Обробляйте дійку повністю.

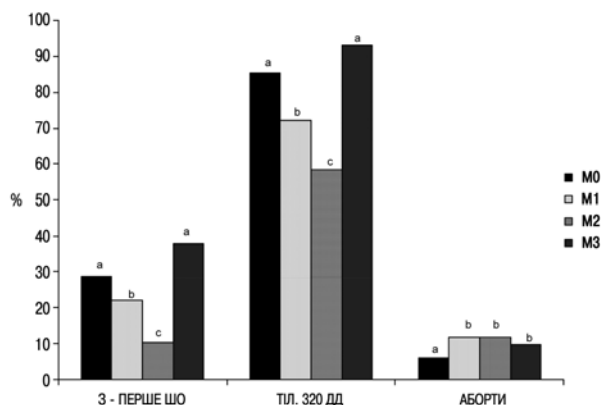

Рис. 1. Співвідношення між захворюванням на мастит та запліднюваністю корів голштинської породи (де 3 - перше ШО – рівень запліднюваності після першого штучного осіменіння, Тіл. 320 ДД – відсоток тільних корів у стаді після 320-го дня доїння, M0 – немає маститу, M1 – захворювання на мастит перед першим штучним осіменінням після отелення, M2 – захворювання на мастит між першим штучним осіменінням після отелення і встановленням тільності, M3 – захворювання на мастит після встановлення тільності).

Джерело: Santos et al. (2004)

Отже, навіть на початковому етапі боротьби з маститами, коли багато корів починають лікувати, вкладати гроші в лікування маститів – справа прибуткова.

Слід пам'ятати про те, що мастити негативно впливають не тільки на продуктивність корів, а й на їхню здатність до запліднення (рис. 1).

Коли вибраковують ялових корів, виявляється, що такі тварини ще й хворі на мастит. Реальна частка корів, вибракуваних через хвороби вимені, сягає 25% від загальної кількості вибракуваних.

І насамкінець про профілактику. Всі ми добре знаємо, що основні причини маститів – це порушення правил доїння (див. «Протокол доїння»), недотримання гігієнічних норм утримання тварин (недостатня кількість підстилки, волога і бруд у стійлах). А через відсутність ранньої діагностики й лікування хвороба швидко поширюється на все стадо.

Тож не варто зациклюватись лише на лікуванні. Без впровадження і суворого дотримання протоколу доїння та забезпечення сухої підстилки боротьба з маститами зведеться до постійного виявлення і лікування все нових і нових корів.

Пам'ятаєте слова одного древньокитайського полководця, що війну не слід сприймати як поодинокі битви, війна – це стиль життя? Було б добре, якби для виробників молока профілактика маститів і боротьба з ними стали стилем життя. Тому що лише здорова корова може дати омріяні 6-8 тис. кг молока за лактацію. І не слід її розглядати як окремі «запчастини»: вим'я, матка, роги. Корова – дуже складна біологічна система і лише підтримання її в балансі дозволить отримати максимальну віддачу.

ТОВ «ЕКБІТ» —

очисні споруди для тваринництва,
які приносять прибуток

Телефон: (044) 502-22-82

info@ttt.net.ua

Факс: (044) 501-53-92

www.ecbit.com.ua

«Мілктест»

Після підготовки вимені до доїння і здоювання перших цівок молока у переддійну чашку відбираємо по 2 мл молока з кожної дійки у планшетку з чотирма окремими луночками для кожної дійки. Планшетку завжди тримаємо ручкою до голови тварини, щоб не переплутати результати дослідження. До молока додаємо 2 мл (або 3 мл – треба читати інструкцію) реагента (найвідоміший – «Мастидин»), помішуємо 30 секунд, після чого повільно перехиляємо планшетку і оцінюємо вміст соматичних клітин відповідно до густини суміші. Показником субклінічного маститу, що потребує лікування, є згусток, який неможливо відливати порціями, це відповідає КСК ≥ 1500 тис./мл.

Плодючість та молочна продуктивність корів – чи можна керувати обома аспектами виробництва одночасно?

Підготовлено за матеріалами «Fertility and milk yields – can we manage both together?»
(Robert Smith, DpECAR, DipECBHM, University of Liverpool, UK)

Загальноприйнятою догмою стало твердження, що, мовляв, через високу молочну продуктивність плодючість корів знижується. Дійсно, під час досліджень, проведених в Америці та Європі, було встановлено, що між збільшенням надоїв упродовж лактації та зменшенням запліднюваності є зв'язок. Однак це не свідчить про причинно-наслідковий зв'язок. Якщо ретельно проаналізувати результати згаданого дослідження, то ми побачимо, що суть не у зв'язку між надоями та плодючістю і що це не є головною проблемою молочної галузі. У табл. 1 наведено дані компанії National Milk Records PLC¹ (Великобританія) про середній індекс отелення у стадах² з різними надоями впродовж лактації.

Таблиця 1. Середній надій по стаду впродовж лактації

Надій упродовж лактації, кг	Середній індекс отелення, дні
4000-6000	407
6000-8000	427
8000-10000	422
10000+	439

Джерело: NMR Herd Companion (31.01.2011)

Таким чином, значної різниці між індексом отелення, допоки надої не перевищують 10 тис. кг молока, нема. Крім того на багатьох фермах із середніми показниками продуктивності плодючість корів погана.

Хоча надої впродовж лактації зростають, насправді реальним показником продуктивності є надій на корову на рік (рис. 1). І цей показник є меншим на фермах, де виникають проблеми з заплідненням

корів, адже тварини з довшим періодом між отеленнями проводять більшу частину свого продуктивного життя, виробляючи менше молока за тривалішу лактацію, і частіше всього мають триваліший період сухостою. Середній індекс отелення груп корів із різними річними надоями (табл. 2) свідчить, що причиною низької річної продуктивності може бути погана плодючість корів. Тож замість того, щоб дискутувати про високі надої, як причину низької плодючості, варто зосередити зусилля на покращенні плодючості, яка є основою ефективного виробництва молока.

Таблиця 2. Середній річний надій по стаду на корову

Річний надій по стаду на корову, кг	Середній індекс отелення, дні
<6000	424
6000-7500	438
7500-9000	422
9000+	420

Джерело: NMR Herd Companion (31.01.2011)

Генетичний потенціал і годівля

На більшості ферм утримують тварин з різним, з точки зору продуктивності, генетичним потенціалом. Корови, в яких цей потенціал вищий, здатні виробляти більше молока і тому потребують більше корму. Зазвичай організація виробництва не може задовольнити потреби високопродуктивних корів. Якщо виробники намагаються задовольнити ці потреби згодовуванням більшої кількості концентратів у доїльній залі, то група високопродуктивних корів більше наражається на небезпеку виникнення ацидозу рубця.

¹ National Milk Records PLC (NMR) – провідна компанія Великобританії із надання послуг щодо обліку інформації у молочній галузі (якість молока, надій і плодючість кожної тварини). Її база даних охоплює корів, які виробляють 60% молока країни. Основні клієнти – фермери. Компанія є лідером на внутрішньому ринку програмного забезпечення та інформаційної підтримки галузі. NMR тісно співпрацює із понад 35 організаціями та установами молочної галузі, включаючи переробників, непродовольчу організацію британських молочарів DairyCo, племоб'єднання, а також низку компаній із роздрібною торгівлі (Tesco, Sainsbury та Marks and Spencer).

² Ферми, залучені до проекту бенчмаркінгу NMR.

Отже, проблема передовсім стосується нашого вміння і здатності контролювати процес годівлі й забезпечувати тварин необхідними поживними речовинами, щоб підтримувати виробництво молока. Вивчення популяцій корів із ще більшим генетичним потенціалом (високопродуктивні стада Північної Іспанії, дослідження проводив Лопес Гатіус (Lopez Gatius) свідчить, що годівля тварин, яка задовольняє їхні потреби та дозволяє реалізувати потенціал продуктивності, також позитивно впливає на плодючість. Малопродуктивні тварини за таких умов можуть бути менш плодючі через інші проблеми зі здоров'ям. Негативний енергетичний баланс є основною проблемою, яка знижує плодючість у пік виробництва молока. Які ж основні чинники негативного енергетичного балансу та втрати ваги? Потреби тварини в енергії залежно від стадії лактації та тільності — це одна сторона рівняння. Інша — це споживання енергії, що залежить від двох аспектів: енергетичної поживності корму та кількості спожитого. Високоякісні грубі корми, заготовлені в господарстві, — це наріжний камінь рентабельного раціону, за допомогою якого ми можемо збільшити енергетичну цінність корму і поліпшити його смакові якості, а відтак і споживання.

Найважливішим фактором, що впливає на втрату ваги після отелення, є вгодованість тварини на час отелення. Жирніші корови споживають менше корму, а тому втрачають більше ваги, ніж худіші. Надлишок жиру накопичується у корів зазвичай наприкінці попередньої лактації, коли тваринам згодують більше корму, ніж їм насправді потрібно для виробництва молока. Чому вони все ще дояються із такою низькою продуктивністю? Найімовірніше причиною є те, що вони занадто довго не могли завагітніти, у результаті чого сформувався цикл (замкнене коло) коливання вгодованості, а низька плодючість стала результатом низької продуктивності. Що можна зробити?

Як розірвати замкнене коло

Замкнене коло можна розірвати двома способами. По-перше, це можна зробити, через спостереження за вгодованістю корів, формування технологічних груп, а також через зміни в раціоні (і в надзвичайних випадках — ранній запуск чи вибракування), щоб запобігти зайвій вазі та подальшим її втратам. По-друге, слід поліпшити плодючість корів, а для цього потрібно точно встановити причини низької запліднюваності (усе це зробити нелегко з огляду на неналежну вгодованість корів). Ці причини можна поділити на чотири основні групи:

- анеструс (відсутність охоти);
- відсутність поведінки з ознаками охоти під час циклу;
- нездатність до запліднення після осіменіння;
- втрата ембріона після запліднення.

Actisaf Sc 47[®]

Актісаф Сц47 - лідер на ринку захищених живих дріжджів.

Унікальний процес виробництва Актісаф Сц47, що є досягненням компанії Лесафр, гарантує високу якість та стабільність продукту, а це означає, що максимально можлива кількість життєздатних дріжджових клітин потрапляє до рубця.

Актісаф Сц 47 -

живі дріжджі, на які можна покластися:

- Підвищують надої та якість молока
- Покращують здоров'я тварин
- Покращують засвоєння кормів
- Зменшують ризик ацидозу, ламініту, кетозу

LFA LESAFFRE
FEED ADDITIVES

ТОВ «Лесафр Україна»

м. Київ, вул. Бориспільська, 9, корпус 91

Тел./факс: (044) 369 51 35/36 - info@lesaffre.ua

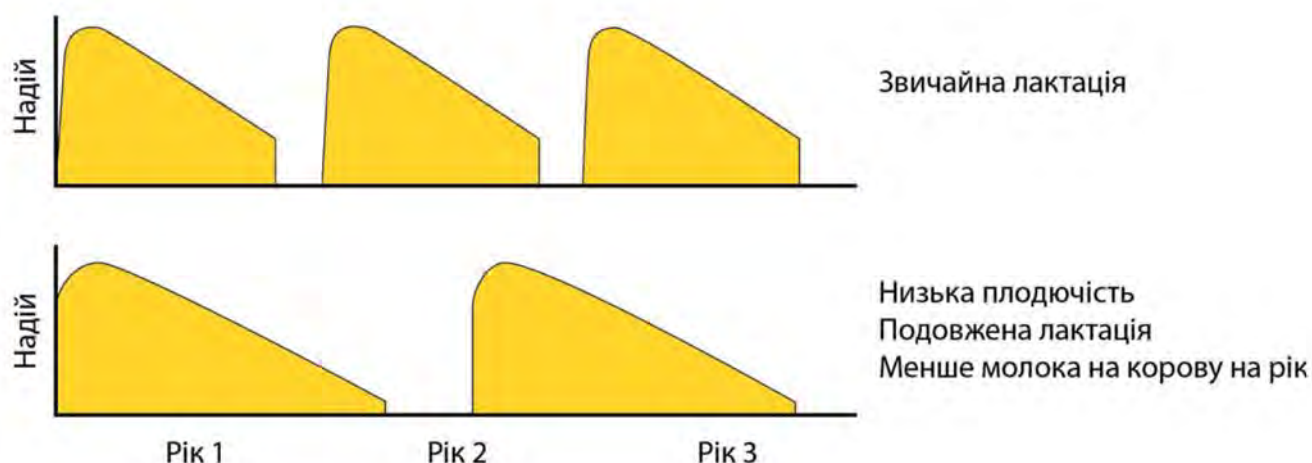

Рис. 1. Надій на корову на рік

Сучасні портативні апарати ультразвукового дослідження дають змогу визначити структуру яєчників і оцінити фізіологічний стан кожної тварини.

Якщо у більшості корів на фермі під час таких досліджень після отелення не виявлено інфекції в матці (прихований ендометрит), рутинні перевірки можна не проводити і робити УЗД лише окремих проблемних тварин. Повторні перевірки роблять тоді, коли перед паруванням у кількох тварин виявлено інфекцію. Під час перевірки у всіх тварин перед паруванням має бути жовте тіло або тічковий слиз та домінантний фолікул на яєчниках. Маленькі яєчники з розміром фолікул менше 5 мм у діаметрі чи наявність жовтого тіла свідчать про відсутність охоти, в такому випадку потрібно оцінити стан здоров'я тварини та її вгодованість. Відкладення спинного та внутрічеревного жиру також можна об'єктивно оцінити за допомогою апарата УЗД.

Повторні огляди тварин перед штучним запліднюванням дозволяють переконатися в тому, що цикл проходить нормально або ж виявити такі патології, як фолікулярна чи лютеальна кіста, гіпофункція яєчників. Дуже допоможуть записи про часові зміни розміру та тканин яєчників. Якщо тварина має нормальний цикл, але ознак охоти не виявлено, перегляд протоколів допоможе встановити охоту. Нещодавні дослідження університету Ліверпуля (дослідник професор Хіларі Добсон (Hilary Dobson)) свідчать, що 40% корів з нормальним циклом можуть не проявляти ознак охоти. Особливо це стосується кульгавих, високопродуктивних (добовий надій понад 55 кг), надмірно вгодованих чи худих корів.

Рання діагностика тільності до часу настання другої охоти після осіменіння (32-38 днів) дозволяє визначити нетільних корів, яких потім можна спостерігати на предмет виявлення охоти або включати в схеми синхронізації. Ультразвукове дослідження дозволяє

визначити життєздатність плоду, його серцебиття та цілісність мембрани. Рання діагностика тільності не гарантує, що плід буде доношено, але дозволить майже на два місяці раніше, порівняно з мануальною діагностикою, розпочати роботу з неплідними тваринами.

Таблиця 3. Коли найкраще проводити УЗД-дослідження

Вид УЗД-дослідження	День
Дослідження після отелення	20-26
Дослідження перед штучним запліднюванням	34-40
Щомісячне дослідження тварин (яких не запліднювали) в період прогнозованої охоти	
Діагностика тільності	32-38 (перед настанням ймовірної повторної охоти після парування)
Підтвердження тільності	87-93
Підтвердження тільності перед запуском	222-228

Повторне дослідження тільності на 87-93 день є слушним. Це дослідження дозволяє виявити тварин, у яких загинув ембріон. У виявлених неплідних тварин ретельно досліджують яєчники і лікують відповідно до поставленого діагнозу. Неплідним тваринам з нормальними яєчниками і кількістю осіменінь три

і більше обов'язково роблять санацію матки з огляду на високу імовірність прихованого метриту.

Підтвердження тільності перед запуском дає можливість не допустити запуску нетільних корів.

Дослідження, проведені в університеті Нотінгема, Великобританія (дослідник професор Філ Гарнсуозі (Phil Garnsworthy)), показали, що згодовування раціону з високим вмістом крохмалю та низьким вмістом жиру покращує повернення яєчників до циклічності, але ембріони будуть поганої якості. На противагу цьому, раціон із низьким вмістом крохмалю та високим вмістом жирів позитивно впливає

на якість ембріонів, але сповільнює повернення до циклічності. Визначення проблем із плодючістю корів на фермі допоможе з'ясувати, чи потрібно робити зміни в раціоні.

Висновки

Високі надії упродовж лактації допоможуть досягти високого річного показника на корову та високої ефективності виробництва лише за умови підтримання високої плодючості корів. Чим вища плодючість, тим коротший період між отеленнями. Для того, щоб цього досягти, потрібна командна робота, постійний моніторинг та сучасна техніка для діагностики.

УЛЬТРАЗВУКОВИЙ СКАНЕР ДЛЯ ТВАРИННИЦТВА

Tringa VET

- Сучасний
- Ергономічний
- Надійний
- Універсальний
- 15 років на ринку України
- Портативний

TringaWorld

Враховуючи, що один день неплідності корови – це недоотримання прибутку для господарства і в залежності від продуктивності тварини це складає від 15 до 25 грн. за 1 день, то прискорення роботи з неплідними тваринами, завдяки застосуванню ультразвукового сканера Tringa Vet, дає можливість значно зменшити економічні збитки від неплідності тварин та збільшити прибутковість молочної ферми.

За допомогою сканера Tringa Vet можливо визначити вагітність у всіх видів сільськогосподарських тварин на ранніх стадіях: супоросність – на 18 добу, тільність – на 30 добу, жеребність – на 11 добу, суягність – на 26 добу, сукулність – на 9 добу.

Дякуючи програмному забезпеченню найбільш широке використання сканер Tringa Vet отримав для ранньої діагностики вагітності та визначення життєздатності плоду у самок всіх видів сільськогосподарських та домашніх тварин, визначення оптимального часу для осіменіння, а також обстеження статевих систем самців та самок, діагностики акушерських та гінекологічних патологій.

**ПОСТАЧАННЯ ТА СЕРВІС ПРИЛАДІВ ДЛЯ
ВЕТЕРИНАРНОЇ УЛЬТРАЗВУКОВОЇ ДІАГНОСТИКИ**

тел.: +38 050 443-54-54, факс: +38 044 234-95-15

ІнтерМед

www.intermed.ua

Відновлення підстилки з гною

Ефективне використання гною в Україні було і залишається актуальним для багатьох молочних господарств передовсім через шкоду довкіллю: забруднення повітря випарами аміаку та неоднозначну «користь» для ґрунту. Частіше всього на фермах гній накопичують на купі чи в ямі, а через деякий час вивозять на поля. Відомо, щоб перегній був якісним та кориснішим, він має відстоятись мінімум рік. Однак гній накопичується щодня. Наприклад, 1000 голів великої рогатої худоби за день продукують у середньому 35 тонн гною. А за рік? Звісно, легше позбутися його, вивізни на поле. Місця для відстійників, як правило, нема, бо зайву ділянку краще використати під будівництво нових корівників для збільшення поголів'я.

У господарствах США та ЄС кожен літр гною суворо контролюється. Для них довкілля — це найголовніше, це те, що ти п'єш і їси. Тому фермери купують біогазові установки або переробляють гній на добриво чи підстилку.

Чимало фірм пропонують установки для виготовлення підстилки з гною. У світі таких установок вже використовують більше 60-ти — переважно у США та Західній Європі. Навіть на території Росії таких установок шість.

Нині є дві різні технології виготовлення підстилки з гною. Перша — «green bedding», суть якої в тому, що під час сепарації гною

тверда фракція відокремлюється від рідкої і використовується як підстилка. Нині у світі є сім компаній, що пропонують обладнання для сепарації гною.

Друга технологія — це свого роду продовження першої: після сепарації гною тверду фракцію термічно обробляють в сушильному барабані, де вона пастеризується (знезаражується). Такі установки виробляють лише три компанії. Причому, хоч технологія одна, самі установки різні — відкритого та закритого типу. В установці закритого типу сушильний барабан міститься не просто неба. Це забезпечує безперебійну роботу обладнання за будь-яких температурних коливань. З установками відкритого типу можуть виникати проблеми, оскільки сушильні барабани реагують на температуру довкілля, тож гарантувати їх безперебійну роботу неможливо.

Важливим аспектом ефективності установок є те, що вона дає змогу отримати 38% вмісту сухої речовини вже на першому етапі відновлення підстилки, що на наступній технологічній стадії забезпечує високу температуру в барабані та сприяє пастеризації матеріалу.

Отож виробництво підстилки відбувається у два етапи: відокремлення твердої фракції гною методом сепарації та висушування (пастеризація).

На першому етапі великі тверді волокна (неперетравлені залиш-

ки корму, такі як кукурудзяний силос або солома) обробляють у спеціальному пресовому шнековому сепараторі. Він вичавлює вологу з твердих волокон, знижуючи її вміст до мінімуму. Сепаровану тверду фракцію постійно подають у сушильний барабан шнековим транспортером. Рідка фракція гною перекачується до відстійника.

Другий етап відбувається в ізолюваному сушильному барабані. Тверду фракцію висушують інтенсивною аеробією (пастеризують). Така обробка гарантує вихід однорідного продукту. На відміну від звичайної сепарації, в ньому практично відсутні збудники маститу. Комплексний процес обробки контролюється датчиком температури. Незалежні лабораторні тести свідчать про відсутність у новому підстилочному матеріалі патогенних бактерій.

Така технологія робить непотрібним будівництво закритих приміщень для зберігання соломи, тирси, піску, які зазвичай використовуються для підстилки. Тирсу потрібно транспортувати до ферми і до того ж забезпечувати викачування рідких фракцій до відстійників. Коли гній разом із такою підстилкою вивозять на поля, він створює додатковий фенольний фон, що негативно позначається на якості кормів. До речі, під час переробки деревини у тирсу потрапляє пісок, який псує насоси. Крім того, свіжа тирса, так само як і та, що зберігається про-

сто неба, сира, а тому не є якісною підстилкою.

Рідка фракція гною, відокремлена за допомогою сепаратора, містить тільки дрібнодисперсні тверді частинки, тому її легко очистити біологічними методами. До того ж у ній високий вміст позитивних біогенних елементів і сприятливе співвідношення фосфору, азоту й калію (1,4:1,0:1,6). Її використовують при повторному гідрозмиві або ж як органічне добриво для внесення в ґрунт.

Як результат, ми отримуємо підстилку, що має низку переваг:

- рідна мікрофлора, що покращує комфорт та здоров'я тварин;
- постійна наявність та стабільна якість;
- економічність, екологічна нешкідливість та безпека для тварин;
- її легко використовувати та утилізувати;
- дає змогу економити на придбанні підстилочного матеріалу та його зберіганні.

Із роботою установки та її перевагами добре знайомі працівники агрофірми «Тріо» (Ліпецька обл., Росія).

ДОСЬЄ-ПІДПРИЄМСТВО

ТОВ Агрофірма «Тріо», Ліпецька обл., Росія
Молочний комплекс у с. Покровське, Тербунський р-н

Загальне поголів'я великої рогатої худоби – 2000 голів

Дійне стадо – 1270 корів

Порода – голштинська

Надій за I півріччя 2011 р. на фуражну корову – 4125 кг

Вміст білку – 3,6-3,8 %

Вміст жиру – 3,2-3,4 %

КСК, тис./см³ – <200

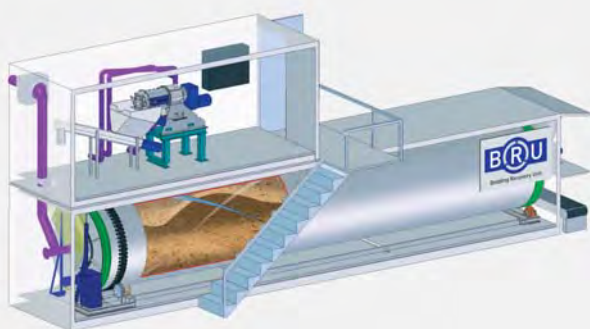
Захворюваність на мастит – ≈ 3%

Кульгавість – <3%

На молочному комплексі функціонує установка «BRU» виробництва компанії «FAN Separator GmbH» (BAUER Group). В середньому за добу через установку проходить 60-65 м³ гною, вихід підстилки – 20-22 м³. Використання електроенергії – 17,8 кВт/год. для установки і 5,5 кВт/год. для нагнітаючої помпи.

Установка «BRU» от BAUER Group

Bedding Recovery Unit
(Восстановление подстилки из навоза)

Комфорт и здоровье ваших коров!

Преимущества для Вашей фермы:

- Непрерывная переработка навоза на свежий, экологически безвредный подстильный материал стабильно высокого качества;
- Экономичность, эффективность и безопасность ("0" патогенных бактерий) в производстве подстилки с минимальным расходом энергии;
- Многолетний опыт реализации проектов по установке и введению в эксплуатацию системы «BRU» по всему миру.

Представительство BAUER Group

ул. М. Расковой, 2а,
6-й этаж, оф. 607
02002, Киев, Украина
Тел.: +38 044 377 71 80
Факс: +38 044 377 73 06
Моб.: +38 067 232 64 41
v.lisovska@bauer-at.com
www.bauer-at.com

Володимир Вікторович Колтаков,
головний інженер:

«У нашому господарстві установка для відновлення підстилки працює з 2008 р. Спочатку були певні труднощі, бо ми не вміли працювати з новим, невідомим обладнанням. Однак через певний час навчилися визначати оптимальний режим роботи (62-64°C на виході з барабану) і знайшли золоту середину.

Скоро буде вже три роки, як вона працює безперервно 24 години на

добу. Зупиняємо установку лише для огляду чи заміни деяких деталей. Якщо регулярно стежити за її технічним станом, проблем не буде. Ми вже виробили власний «сервісний протокол», тобто вивчили, які деталі та через який час потрібно замінювати. Наприклад, знаємо: щопівроку потрібно міняти шланг відвантаження гною, а тому за місяць уже маємо 15 м шланга. Зрозуміло, що легше попередити неполадку, ніж потім її виправляти.

Для установки спорудили ангар, утеплили труби й підлогу, а тому навіть взимку у сильний мороз не маємо жодних проблем.

Установка дає великі економічні переваги. Нам не потрібно закуповувати пісок чи заготовляти солому. Підстилка, яку виготовляє установка, м'яка та гігроскопічна. Вона швидко поглинає вологу і скотарю легко її прибрати та замінити, тому в корівнику менша

вологість. Підстилка завжди свіжа і тепленька, корови дуже люблять на ній спочивати.

Ще одна перевага — робота насосів. Коли гній змішується з соломою, піском чи тирсою, він стає досить важким, а це додаткове навантаження на насоси. Гнойові канали забиваються, система перекачування не працює належним чином, замулюються відстійники, виходить із ладу вся каналізація.

А коли використовується установка, зовсім інша ситуація: насоси не забиваються, канал промивається тим гноем, який іде на повторну переробку. Маємо повний кругообіг гною — гній прибирає гній, він же йде на підстилку.

На цій установці ми виробляємо підстилку, якою забезпечуємо лише один комплекс. Плануємо придбати таке обладнання і для іншого комплексу. Звісно, воно недешево, але швидко окуповується».

Олександр Миколайович Богдан,
керуючий молочним комплексом:

«У нас на агрофірмі два молочних комплекси, але лише на одному використовуємо підстилку з гною. Різниця помітна. Передовсім це позначається на комфорті та здоров'ї

тварин. На традиційній лежанці з гумовим матрацом корови часто ушкоджують суглоби, виникають проблеми з ратицями. Практично стовідсотково причиною вибравки корів є гнійні артрити та інші захворювання ніг. Відновлена із гною підстилка усуває цю проблему, бо вона м'яка і пухка. На ній корови почуваються, як на подушці. А найголовніше — це завжди сухе і чисте стійло. Коли корови йдуть на доїння, робітники зачищають мокрі місця і присипають їх сухою підстилкою. Таким чином корови повертаються на чисте і сухе місце.

До того ж підстилка із гною абсолютно безпечна: корови чисті, а вплив бактерій, які є у підстилці, мінімальний, тож тварини менше хворіють на мастит. Це відчули на власному досвіді. Якось установка

не працювала близько двох тижнів. Ми вимушено використовували для підстилки солому і захворюваність на мастит зросла вдвічі. Через два тижні після того, як установка знову запрацювала, захворюваність зменшилася вдвічі. І це зрозуміло, адже під час переробки гною на суху підстилку його термічно обробляють (+70°C), тому матеріал частково стерилізується. Для остаточного просушування та дезінфекції ми додатково вручну додаємо хлорне вапно.

А от для телят молочного періоду та під час їх дрібногрупового утримання підстилку з гною ми не використовуємо. Справа в тому, що ми утримуємо телят на відкритому повітрі, а підстилка досить гігроскопічна. Тож використовуємо глибоку підстилку із соломи».

ПРОГРАММЫ КОРМЛЕНИЯ ДЛЯ КРС

от крупнейшего производителя комбикормов из Германии

ООО «Агравиа АГ» (Украина)

03022 г. Киев, ул. Ломоносова, 83а

Тел./факс: + 38 044 250 9335, + 38 044 250 9336

Моб.: +38 067 405 7080

E-mail: info.ukraine@agravis.ru

ЗАМЕНИТЕЛИ МОЛОКА ■ ЛИЗУНЦЫ ■ БВМД
БИОКОНСЕРВАНТЫ ■ ДЕЗИНФЕКТАНТЫ

ДОВЕРИЕ, ЗАСЛУЖЕННОЕ ДЕЛОМ!

www.agravis.ru

Альтернатива антибіотичним стимуляторам росту

Віталій Лохов, генеральний директор ТОВ «БІОМІН Україна»

Ахмед Ауфі, Тобіас Штайнер і Майк Воткінс, науковці компанії «БІОМІН»

Вступ

Телиці — це майбутні корови. Отже, вони — це інвестиції в майбутню продуктивність і прибутковість молочних ферм. Особливу увагу слід приділяти захистові цих молодих тварин від кишкових та респіраторних захворювань, щоб забезпечити їх відповідний розвиток, починаючи з періоду розвитку рубця в теляти і до лактуючої молочної корови з повністю функціональним рубцем.

У перші тижні життя телята зазнають численних стресів. За звітом міністерства сільського господарства США 2007 року, від 7 до 10 відсотків новонароджених телят гине ще під час годування молоком, до відлучення. Впродовж цього періоду, тривалістю від 6 до 8 тижнів, раціон телят змінюється кілька разів. У перші 24 години їхня їжа — молозиво, яке є первинним джерелом не тільки поживних речовин, а й захисних антитіл. Потім телят годують молоком (найчастіше проблемним) або його заміником. Навіть молоко чи заміник можуть бути стресовим фактором, тому що в деяких ситуаціях вони містять недостатньо поживних речовин, необхідних, щоб задовольнити потреби телят для підтримання процесів життєдіяльності, не кажучи вже про ріст. У міру того, як теля росте, воно починає одержувати стартерні корми (на основі зернових) у дедалі більших кількостях. У деяких програмах годування телят, поряд зі стартерами, вводяться також і грубі корми, щоб стимулювати розвиток рубця. Після відлучення молоко повністю виключається, і телята отримують тільки стартер або стартер у поєднанні з грубими кормами.

При всіх цих змінах у годуванні чекають, що телята швидко ростимуть, ефективно споживатимуть корми і залишатимуться здоровими. Не дивно, що їхню травну систему можна легко перевантажити. Як наслідок, має місце негативний вплив на ріст, оскільки при недостатньому годуванні, в цей стресовий період більшу частину одержаних поживних речовин телята витрачають на виживання, підтримуючи найважливіші біологічні процеси. Згідно з даними звіту, причиною більш як половини (56%) випадків загибелі до відлучення є діарея чи інші проблеми травлення. Раніше ці проблеми контролювалися, переважно, через використання антибіотичних стимуляторів росту (АСР) в субтерапевтичних дозах. Однак слід відзначити, що нині низка країн відмовилась від використання антибіотичних стимуляторів росту у тваринництві, зокрема під час вирощування телят, переважно з огляду на занепокоє-

Фото 1. Загін для теляти в експериментальному центрі університету штату Міннесота (2010)

ність споживачів. Як одне з останніх підтверджень цієї тенденції можна згадати приклад США, де в 2010 році було заборонено використання препарату нео-терра (неоміцин та тераміцин) у субтерапевтичних концентраціях — практика, яку широко застосовували впродовж кількох десятиліть. Такі зміни зумовили потребу в альтернативах, здатних допомогти телятам підтримувати хороше здоров'я і досягти свого потенціалу росту.

Чи здатні фітогенні добавки ефективно замінити антибіотичні стимулятори росту?

Фітогенні препарати — це, простіше кажучи, відносно нова група натуральних кормових добавок, одержаних із рослин, переважно прянощів, і лікарських трав. Хоча фітогенні препарати з давніх-давен використовувались як природні кормові добавки, день за днем ми отримуємо нові знання про їхню біологічну значущість і спосіб дії, які допомагають підтримати здоров'я і продуктивність тварин. У минулому десятилітті фітогенні добавки давали неоднозначні результати. Нині, коли є вже більше результатів досліджень, особливо щодо їх використання для тварин із однокамерним шлунком, — в основному свиней і птиці, але також і для маленьких телят, — вдається дати відповідь на більшість запитань. Біоактивні речовини, виявлені у фітогенних добавках, позитивно впливають на споживання кормів, стимулюють травлення й використання поживних речовин. Більше того, результати досліджень свідчать, що різні фітогенні речовини мають антиоксидантні, антимікробні та фунгіцидні властивості.

Використання фітогенних препаратів для телят

Новонароджені телята, з точки зору травної функції, не відрізняються від поросят у сенсі їжі, яку їм дають,

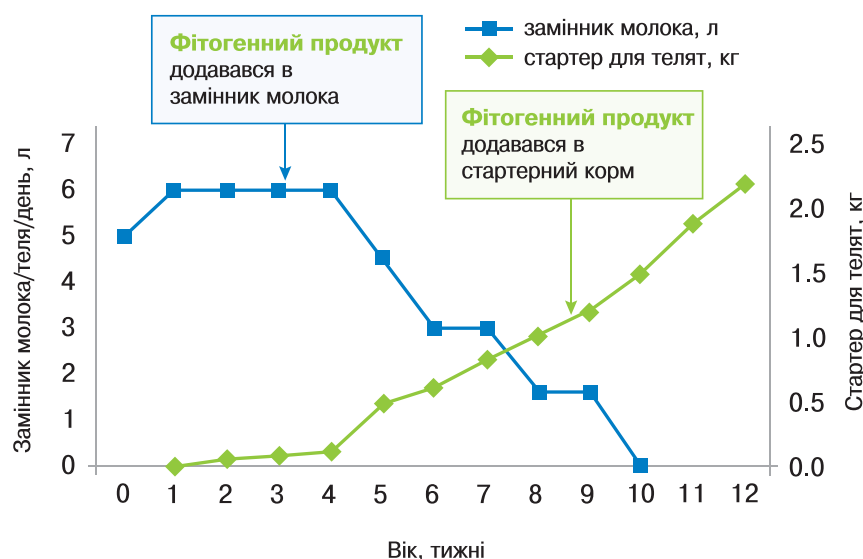

Рис. 1. Способи використання фітогенних препаратів для телят

способу її перетравлення та одержання з неї поживних речовин. Новонародженим телятам фітогенні препарати можна давати двома способами: (1) з молоком і/або (2) зі стартерними кормами на основі зернових (рис. 1).

Повертаючись до основного питання про ефективність фітогенних препаратів, як альтернативи антибіотиків у годуванні тварин, відзначимо, що в центрі досліджень телят і нетелей при університеті штату Міннесота (США) було проведено експерименти з метою оцінити вплив замінника молока, куди додавався фітогенний препарат, на теличок голштинської породи (Chester-Jones et al., 2010), в результаті якого було зроблено деякі цікаві висновки, представлені в цій статті. Продуктивність телят, яким давали фітогенний продукт (розчинний порошок) із замінником молока, але не одержували його зі стартерним кормом, була такою ж, як і телят, які отримували замінник молока (субтерапевтична доза нео-терра) і стартер із антибіотиком (моненсин), або телят, які одержували замінник молока і стартерний корм без антибіотиків. Під час дослідження

телят утримували в індивідуальних загонах у корівнику з природною вентиляцією (фото 1).

Фітогенні препарати та інтенсивність росту

Підтвердженням фактом є те, що фітогенні препарати мають множинний вплив на травну систему. Один із найважливіших факторів — у телят покращується вироблення слини, жовчі та слизу, а також травних ферментів, через що максимально покращується перетравлювання й засвоєння поживних елементів. Більше того, було виявлено, що фітогенні препарати мають антимикробні властивості, тому що біологічно активні сполуки здатні проникати через кліткові мембрани бактерій, що призводить до втрати вмісту клітини та її загибелі. Внаслідок цього знижується конкуренція за поживні речовини між твариною та її кишковою мікрофлорою, а значить, підвищується потенціал усмоктування поживних речовин. Під час цього дослідження було виявлено, що додавання фітогенних препаратів у замінник молока сприяло збільшенню ваги телят (рис. 2). При відлученні (42 дні) вага телят, які одержували фітогенні

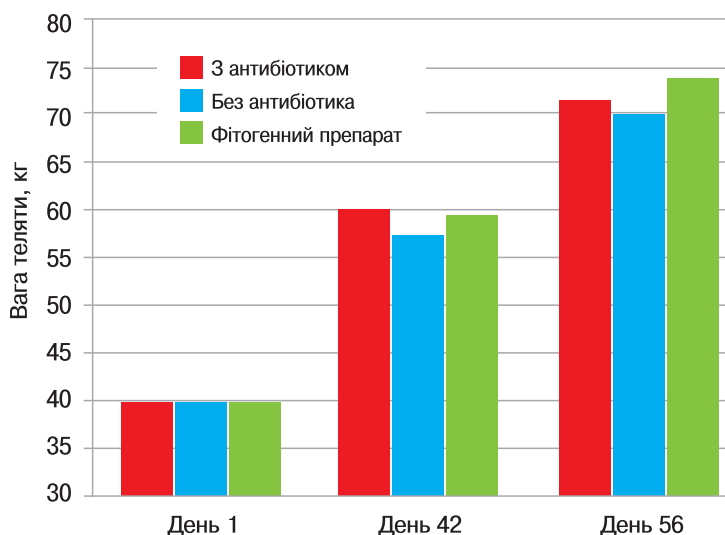

Рис. 2. Вплив додавання фітогенного препарату в замінник молока на вагу телят (університет штату Міннесота, 2010)

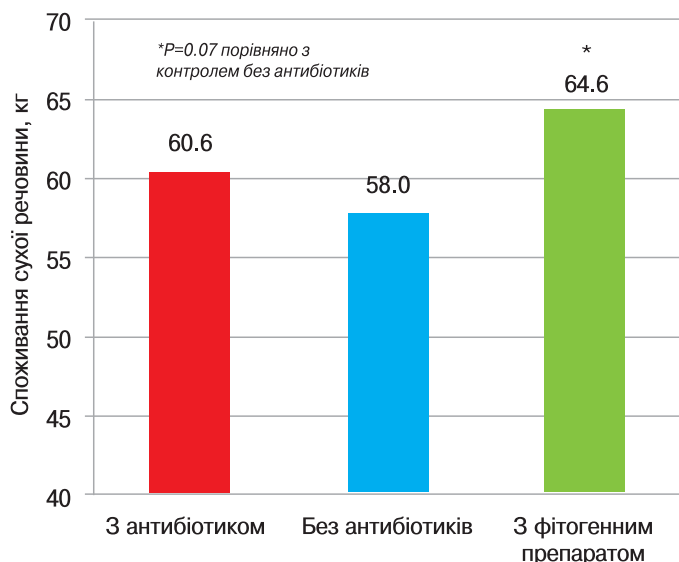

Рис. 3. Вплив додавання фітогенного препарату в замінник молока на споживання телятами сухої речовини (університет штату Міннесота, 2010)

речовини з замінником молока, була такою ж, як і в телят із групи позитивного контролю (замінник молока і стартер, що містять антибіотики). До 56 дня телята, які отримували фітогенні препарати з замінником молока, набрали більшу вагу, ніж телята в інших двох групах:

- +3,9 кг порівняно з групою, яка не одержувала антибіотики;
- +1,9 кг порівняно з групою, яка їх одержувала.

Фітогенні препарати і конверсія корму

Не секрет, що найважливіший критерій в управлінні телятами і перший параметр, який контролюється, — це добове споживання кормів. Крім того, споживання корму в цей період життя теляти значною мірою залежить від різних змінних: наприклад, значне зниження споживання корму може бути спричинене невідповідною вентиляцією, хворобою чи непостійним режимом годування. Період до відлучення і безпосередньо після нього пов'язаний зі значним стресом для молодих тварин.

Є кілька фактів щодо споживання кормів, які можна резюмувати так:

1. Відмінний ріст спостерігається при високому рівні споживання замінника молока і стартера.
2. Споживання кормів телятами має велике значення для їх росту і майбутньої продуктивності.
3. Споживання стартерного раціону в ранньому віці важливе для розвитку функціонуючого рубця, що також необхідно для досягнення оптимального росту.

Хімічні властивості і приємний аромат фітогенних продуктів, як правило, підвищують смакову привабливість раціону, а отже, споживання кормів. Фітогенні продукти також впливають на травну систему, стимулюючи перетравлювання і всмоктування поживних речовин, а

це, у свою чергу, призводить до покращення використання поживних речовин і зниження коефіцієнту конверсії корму. Результати цього дослідження свідчать, що замінник молока з фітогенною добавкою (розчинний порошок) сприяв підвищенню споживання кормів. У телят, які одержували фітогенний препарат, загальне споживання сухої речовини було на 6,6 кг вище порівняно з групою, яка не одержувала антибіотики, і на 4 кг вище, ніж у телят, які отримували раціон з антибіотичними стимуляторами росту (рис. 3). Крім того, коефіцієнт конверсії корму дорівнював аналогічному показникові в групі, яка одержувала антибіотики, і покращився порівняно з групою негативного контролю.

Фітогенні препарати і затрати на виробництво

Виробник витрачає багато коштів на усунення проблем з розладом травлення у телят. Результати цього дослідження свідчать, що в групі телят, яка одержувала фітогенний препарат, загальні затрати на лікування були найнижчі (витрати на кормову добавку в цьому разі не враховуються), що говорить про значне покращення стану здоров'я.

Висновки

Телички — це майбутні корови дійного стада, а тому їм необхідно приділяти особливу увагу, щоб забезпечити відповідний розвиток та здоров'я. Головне для досягнення цієї мети — допомогти телятам уникнути найпідступнішого вбивці: діареї та інших шлунково-кишкових розладів. Результати дослідження ще раз підтверджують потенційну можливість використання фітогенних препаратів як альтернативи антибіотичним стимуляторам росту, які є складником програми годування телят. Додавання фітогенних препаратів у замінник молока є рентабельною альтернативою АСР для підтримання здоров'я і продуктивності телят, будь то програма раннього відлучення чи традиційна програма годування молоком упродовж 8-10 тижнів.

Naturally ahead

≡ **Biomin** [®] ≡

Для здорового апетиту!

Ефективні фітогенні речовини в дії!

**Здоровий
кишечник для
максимальної
продуктивності!**

БІОМІН[®] П.Е.П.

продукт виготовлений із використанням унікальної суміші ефірних масел та пребіотиків для забезпечення їх синергічної дії;
розроблений спеціально для підтримки травлення та покращення конверсії корму.

ТОВ БІОМІН УКРАЇНА

м. Київ, вул. Щекавицька, 30/39, оф.167
тел.: +380 44 360 18 81, +380 44 496 17 63, факс: +380 44 207 12 10
e-mail: office.ukraine@biomin.net, www.biomin.net

Результати дослідів та іншу корисну інформацію
Ви знайдете на сайті:

www.pep.biomin.net

Вентиляція в корівниках із безприв'язним утриманням

Підготовлено за матеріалами публікації «*Dairy Freestall Barn Design — A Northeast Perspective*» (Curt Gooch), Корнельський університет

Коли виробники молока будують нові або реконструюють старі корівники, вони мусять приймати безліч рішень. Незалежно від географічного розташування ферми, ці рішення мають стосуватися таких ключових аспектів: максимальний комфорт корів, якість молока, продуктивність праці, потенціал для розширення виробництва, гноєвидалення, довкілля, а також рентабельність (прибутковість) ферми.

На більшості молочних ферм Північного Сходу та на півночі Середнього Заходу США найчастіше виробництво розширюють: споруджують нові корівники та доїльні зали на тих майданчиках, де вже є корівники та будівлі, які, зазвичай, обмежують будівництво нових об'єктів. На відміну від них молочарі у центральній частині Середнього Заходу і на Заході, де молочне скотарство є відносно новою галуззю, споруджують молочні комплекси на нових майданчиках.

Здебільшого головними аргументами для прийняття рішення чи вибору варіантів утримання дійного стада стають уже наявні споруди, топографія місцевості (+спекотна і волога погода) і, звичайно, економіка виробництва.

Мета статті — оглянути вище згадані аспекти, оскільки вони безпосередньо стосуються конструкції корівників і комфорту корів.

Розташування корівника

Найчастіше корівники розташовують із півночі на південь чи з заходу на схід, однак це не є обов'язковою умовою. Коли вирішують, як поставити корівник із безприв'язним утриманням, ураховують такі фактори, як наявні й майбутні будівлі, кормосховища, топографія, панівний напрям вітру влітку, гноєвидалення та утилізація гною, комунікації, групування і рух корів.

Якщо йдеться про корівники з природною вентиляцією (особливо із пропорцією довжини до ширини 2:1 або більше), найкраще проектувати споруду таким чином, щоб панівні влітку вітри віяли перпендикулярно до верхівки (гребеня) даху. Завдяки цьому корівники краще провітрюються. Тому на Північному Сході їх варто будувати з півночі на південь — звичайно, з урахуванням особливостей місцевості. У три- і шестирядних та дво- і чотирирядних корівниках, де тварини стоять хвостом до хвоста, влітку денного сонячного світла проникає забагато. А от у дво- та чотирирядних корівниках зі стійлами голова до голови, зовнішніми алеями в 3 м і карнизами, що виступають горизонтально з бокової стіни на 1,6 м або більше, тваринам, що відпочивають у стійлах, сонце пече значно менше.

Вибір розташування корівника для більшості молочних ферм Північного Сходу — це компроміс із метою досягти найважливіших цілей виробництва.

Вентиляція

Одне з найважливіших рішень, яке виробникам доводиться приймати під час проектування корівника, — тип вентиляції. Більшості з нас відомі два види вентиляції — природна і примусова. «Будувати корівник із примусовою вентиляцією чи природною із вентиляторами для охолодження?» — це запитання мучить багатьох молочарів Північного Сходу. Відповідь залежить від того, що вже є на виробничому майданчику чи що на ньому буде в майбутньому, а також від інших специфічних умов. Нема значення, яку систему вентиляції обрати, головне — забезпечити достатній повітрообмін у корівнику.

Основи вентиляції

Вентиляція забезпечує обмін і рівномірний розподіл повітря, що є в корівнику і свіжого зовнішнього, по всій споруді. Повітря знадвору змішується із забрудненим повітрям корівника (волога, пил, хвороботворні мікроорганізми, гази і тепло) та виводиться назовні (рис. 1). Вентилятори над стійлами чи алеями, хоча і є важливими для охолодження корів, проте не забезпечують достатнього повітрообміну й не можуть замінити відкритих бокових і торцевих стін чи примусових систем вентиляції.

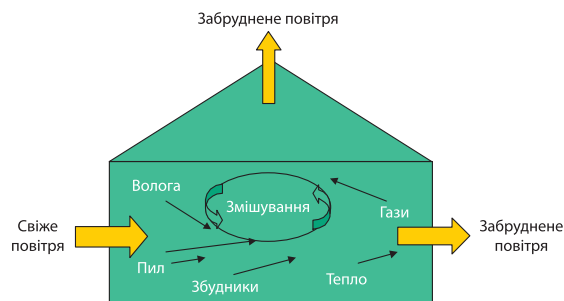

Рис. 1. Основний принцип вентиляції: свіже повітря змішується із забрудненим і виводиться назовні.

Бажана швидкість обміну повітря залежить від низки змінних, включаючи температуру й вологість повітря зовні, а також кількість і щільність скупчення тварин. Вимоги до швидкості обміну повітря для молочної великої рогатої худоби наведено в табл. 1. Їх використовують під час проектування корівників із механічними

системами вентиляції. Вірно спроектована і використовується система вентиляції упродовж року забезпечить у корівнику таку ж якість повітря, як і надворі. Концентрація газів, пилу і збудників у корівнику повинна бути низькою, а відносна вологість — приблизно такою, як і зовнішнє повітря.

Таблиця 1. Вимоги до швидкості повітрообміну в корівниках при різній температурі довкілля.

Група тварин	Вага, кг	Швидкість обміну повітря, м³/хв. на голову (об'ємів/год.)			
		Холодна погода	Помірна м'яка погода	Тепла погода	Літо
Корови	568-817	2,83 (6)	8,49 (12)	14,15 (30)	28,3 (60)

Природна вентиляція з вентиляторами для охолодження

Природна система вентиляції ґрунтується на природному русі повітря (влітку і взимку) і тепла (в основному взимку) для провітрювання корівника. Теоретична швидкість вітру, необхідна для досягнення достатньої вентиляції влітку (швидкість обміну повітря 28,3 м³/хв. на голову), з урахуванням конфігурації приміщення, висоти штор і скупчення тварин показана в табл. 2. Таблицю можна використати для того, щоб визначити, чи достатньо буде природної вентиляції для максимального комфорту корів для певної місцевості. Місця, де є перешкоди для вітру, не дуже добре підходять для корівників із природною вентиляцією, якщо відстань до них менша, ніж їх висота, помножена на чотири. Наприклад, якщо висота наповненої силосної ями 4,6 м, то корівник має бути від неї щонайменше за 18,4 м, щоб яма не стала перешкодою.

Коментарі до табл. 2:

1. Теоретично швидкість вітру має бути в діапазоні

від 15 до 34 м/хв. Швидкість вітру слід розглядати як з точки зору постійності, так і як абсолютну величину. Влітку в багатьох місцях швидкість вітру буде перевищувати вказані значення, але потім кілька безвітряних днів чи тижнів можуть негативно позначитися на вентиляванні корівників, що призведе до втрат молока, погіршення запліднюваності та інших негативних наслідків теплового стресу корів.

2. Швидкість притоку повітря рівномірно розподіляється по всій висоті бокових стін та інколи не забезпечує достатнього обміну повітря на рівні корови. Тому для забезпечення належного вентилявання швидкість руху повітря на рівні корови має перевищувати вказані в таблиці значення.

3. Значення швидкості руху повітря, що наведені в таблиці, не відповідають меті — 152,4-182,9 м/хв., що свідчить про необхідність установлення вентиляторів у стратегічно важливих місцях по всьому корівнику.

Також у табл. 2 вказана кількість вентиляторів на кожні 36,6 м довжини корівника, вони необхідні для забезпечення швидкості руху повітря 152,4-182,9 м/хв. у стратегічно важливих місцях споруди — над кормовим столом, де корови споживають корм, та над стійлами, де корови відпочивають і продукують молоко. Пізніше ми порівняємо кількість вентиляторів для корівників різних конструкцій та сукупні витрати на їх експлуатацію із системою тунельної вентиляції.

Примусова вентиляція у поєднанні з охолодженням корів

Тунельна вентиляція (рис. 2) і поперечна (рис. 3) — це ті вентиляційні системи, за допомогою яких можна не тільки забезпечити обмін повітря у корівнику, а й досягти бажаної швидкості його руху на тій висоті, на якій корова лежить і відпочиває (при безприв'язному утриманні).

Швидкість руху повітря на рівні лежачої корови є ключовим аспектом, який допоможе звести до мінімуму відхилення в бажаній тривалості відпочинку тварини впродовж теплового і жаркого сезону. Дослідження за-

Таблиця 2. Теоретична швидкість вітру, необхідна для системи природної вентиляції, і рекомендована кількість вентиляторів для охолодження тварин у корівниках різних конфігурацій.

Конфігурація корівника	Висота бокових стін, м	Кількість стійл на кожні 30 м довжини корівника ¹	Кількість корів ³	Швидкість вітру, потрібна для швидкості обміну повітря 28,3 м³/хв. на корову, м/хв.	Кількість вентиляторів для охолодження ⁴
2-рядний	3,65	50	58	14,94	12
3-рядний	3,65	80	92	23,77	16
3-рядний	4,25	80	92	19,81	16
4-рядний ²	3,65	100	115	29,56	24
4-рядний ²	4,25	100	115	24,69	24
6-рядний	4,25	160	184	39,62	32
6-рядний	4,88	160	184	33,83	32

¹ Сійла шириною 1,22 м і один прохід шириною 3,65 м (4,8 м в 6-рядних приміщеннях) через кожні 30 м і проходами в обох кінцях корівника

² Розташування у стійлах голова до голови

³ Допускається на 15% більше перевантаження груп тварин (не для усіх рівнів виробництва прийнятне)

⁴ Вентилятори діаметром 0,914 м розташовані на відстані 9,14 м один від одного над кожним рядом стійл і над кормовим столом

свідчили, що швидкість руху повітря 152,4-182,9 м/хв. зменшує тепловий стрес (Shearer et al., 1991). Обидві системи вентиляції — тунельна і поперечна — у поєднанні з вентиляторами належної потужності та іншими атрибутами конструкції корівника можуть забезпечити бажану швидкість руху повітря на рівні лежачих корів. Крім того, можна розрахувати таку потужність тунельних вентиляторів, якої достатньо для забезпечення простого провітрювання (28,3 м³/хв. на голову для Північного Сходу), а вентилятори для охолодження потім розмістити над стійлами, щоб досягти бажаної швидкості руху повітря на рівні лежачих тварин.

Відомо також, що в корівниках із природною вентиляцією правильно встановлені над стійлами та кормовим столом вентилятори можуть забезпечити необхідну швидкість повітря.

Щоб визначити економічний ефект від системи вентиляції, потрібно вирахувати річну вартість витрат на систему і порівняти її з доходом від рівномірного виробництва молока впродовж року, яке ми маємо завдяки провітрюванню. Грант (2008) показав, що кожна година відпочинку корови — це 1,14-1,73 кг молока на корову на день.

Природна чи примусова вентиляція?

Природна вентиляція залежить від основних характеристик конструкції корівника (й уміння ними управляти), поєднаних із природним рухом повітря, що забезпечує його циркуляцію. Раніше ми вже згадували, що корівники потрібно правильно розташовувати для максимальної природної вентиляції — в ідеалі бокова стіна має бути перпендикулярна до напрямку руху панівних літніх вітрів. Бокові й торцеві стіни та повітровід на даху (гребінь) мають бути правильної конструкції, щоб повітря без перешкод потрапляло в корівник і виходило з нього. Також слід тримати дистанцію між корівником і будь-яким об'єктом, що блокуватиме вітер. Мінімальна відстань між боковими стінками найближчих суміжних споруд має бути 24,4 м — чим більше, тим краще.

У корівниках, недостатньо відкритих або неправильно розташованих відносно панівних вітрів, буде поганий повітрообмін. Під невдалим місцем розташування розуміють спорудження корівників занадто близько один до одного, неправильний напрямок, наявність поруч вітрових бар'єрів: сезонних (кукурудза, листяні дерева) або постійних (пагорби, силосні траншеї чи башти). За таких обставин корівники стають потенційними «кандидатами» для встановлення примусової вентиляції. Однак не на всіх організувати механічну вентиляцію легко.

Майже в усіх корівниках з примусовою вентиляцією використовують принцип низького тиску. Такі вентиляційні системи створюють у будівлі менший тиск (12,7-31,7 мм водяного стовпця), ніж зовні. Вентилятори, розташовані переважно на боковій стіні (поперечна вентиляція), торцевій стіні (тунельна вентиляція) або в найвищій точці корівника — усе це приклади систем вентиляції з низьким тиском.

Спостереження свідчать, що в центральній частині штату Нью-Йорк влітку механічна вентиляція на мо-

лочних фермах працює в середньому 150 днів на рік. Порівняйте це з природною вентиляцією з охолоджувальними вентиляторами і майже в усіх випадках ви побачите, що витрати на останню будуть меншими. Якщо всі інші витрати у корівниках із цими двома видами вентиляції однакові, то лише за рахунок менших витрат на провітрювання корівники з природною вентиляцією є прибутковішими. Однак в деяких випадках без механічної вентиляції забезпечити корів свіжим повітрям важко. Таким чином, постають запитання:

1) яка система забезпечує кращу якість повітря та разом із тим не потребує великих капіталовкладень і експлуатаційних витрат?

2) яка система забезпечує на рівні лежачої корови найкращу швидкість руху повітря при найнижчих витратах?

Давайте обговоримо переваги та недоліки кожної із трьох схем вентиляції низького тиску.

Тунельна вентиляція

Тунельна вентиляція — це спеціальна і проста літня вентиляція, покликана забезпечити одночасно рух і обмін повітря у корівнику. Так звані тунельні вентилятори розміщують на одній із торцевих стін. Вони створюють негативний тиск у приміщенні, завдяки чому повітря прибуває через відкриті отвори торцевої стіни на протилежному боці будівлі (рис. 2). Потрапляючи до корівника, свіже повітря рухається вздовж будівлі та виводиться назовні тунельними вентиляторами. Для того, щоб повністю використати потенціал тунельної вентиляції, дуже важливо, щоб усі бокові стіни, стеля та підлога були закритими (чи не мали отворів), утворюючи таким чином тунель.

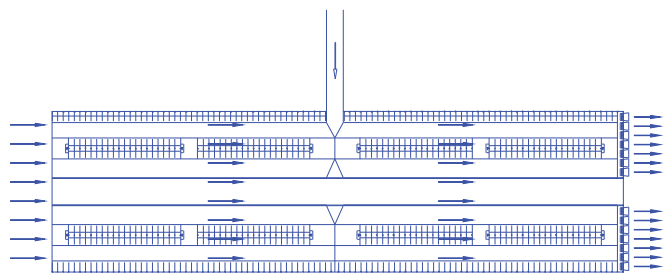

Рис. 2. План типового корівника з безприв'язним утриманням з тунельною вентиляцією.

Тунельну вентиляцію можна використовувати в корівниках із безприв'язним утриманням у таких випадках:

- 1) коли влітку недостатньо природної вентиляції;
- 2) приміщення із низькою стелею, що сприяє кращій швидкості руху повітря на рівні лежачої корови;
- 3) коли немає стелі, але є охолоджувальні вентилятори над стійлами.

Допустимі розміри корівника і кількість корів подано в табл. 3, за умови, що швидкість руху повітря буде 183 м/хв., а швидкість повітрообміну — 28,2 м³/хв. на голову. Незважаючи на вказану допустиму кількість тварин для кожного типу корівника, він може вмістити їх більше і, щоб забезпечити їм належний комфорт, слід

Таблиця 3. Бажаний рівень обміну повітря, допустима кількість корів та кількість тунельних вентиляторів залежно від конструкції корівника.

Конфігурація корівника	Висота бокових стін, м	х	Ширина корівника, м	Потужність вентиляторів ¹ , м³/хв.	Кількість корів	Кількість вентиляторів ²
2-рядний	3,65	х	15,5	10392	367	13
3-рядний	3,65	х	18,9	12633	446	16
3-рядний	4,25	х	18,9	14738	521	18
4-рядний	3,65	х	29,3	19560	691	24
4-рядний	4,25	х	29,3	22821	806	28
6-рядний	4,25	х	35,4	27575	974	34
6-рядний	4,88	х	35,4	31514	1114	39

¹ Середня швидкість руху повітря 183 м/хв.² Потужність одного вентилятора 8 м³/хв.

керуватися таким критерієм, як інтенсивність повітрообміну, а не швидкість руху повітря.

Поперечна вентиляція

Концепція поперечної вентиляції корівників по суті така ж, як і тунельної, за винятком того, що вентилятори розташовують на одній боковій стіні, а протилежна бокова стіна відкрита для притоку повітря і тому повітря рухається впоперек.

Як і в корівниках із тунельною вентиляцією, потужність вентиляторів визначають з огляду на швидкість обміну повітря і швидкість його руху на рівні лежачих корів. Оскільки потреби корів у швидкості обміну повітря однакові, незалежно від типу вентиляції (природна, тунельна чи поперечна), кількість вентиляторів залишається сталою.

Так само, як і при тунельній вентиляції, щоб збільшити швидкість повітряного потоку на рівні корів, у корівниках із поперечним провітрюванням можна збільшити потужність вентиляторів. У широких корівниках (шість і більше рядів) з поперечною вентиляцією використовують повітронаправляючі заслінки, щоб збільшити швидкість повітряного потоку на рівні лежання корів, як показано на рис. 3. У такому випадку потрібну кількість вентиляторів розраховують з огляду на розміри отвору під заслінкою (1,83-2,13 м), наявність випарної охолоджувальної пластили на боковій стіні, де відбувається приплив повітря, а також технічні характеристики вентиляторів.

У багатьох недавно збудованих широких поперечно вентиляльованих корівниках увесь рік використовують механічне провітрювання. Вентилятори розташовують

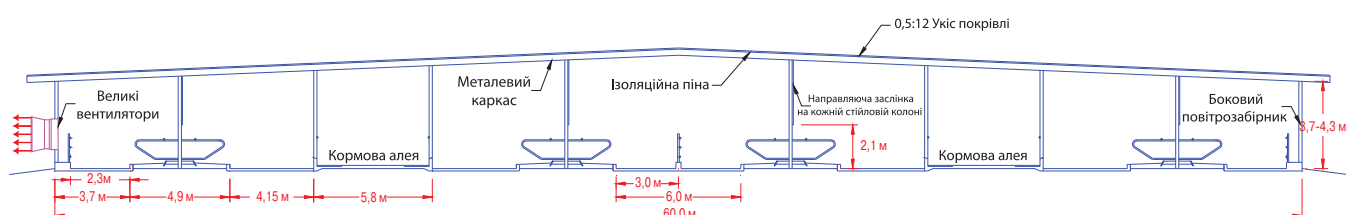
групами і використовують залежно від потреб. З підвищенням температури вмикають додаткові вентилятори у кожній групі. Під час проектування системи вентиляції і підбору вентиляторів дуже важливо врахувати статичні перепади тиску в корівнику.

Щоб до кінця зрозуміти ефективність вентиляції у широких поперечно провітрюваних корівниках Північного Сходу в нелітній період (осінь-зима-весна), потрібно мати досвід роботи та вдосталь інформації. Восени, взимку і навесні рекомендовані показники швидкості обміну повітря значно менші (табл. 1), порівняно з літніми, і тому проблематичним є питання максимальної ширини корівника і відстані, яку має здолати повітря від входу до виходу. Для того, щоб підтримувати у корівнику з механічною вентиляцією належну якість повітря в нелітній період, максимальна відстань між місцем припливу повітря та витяжним вентилятором має бути 22,86 м. Відстань від повітряозабірника до витяжки у 8-рядному корівнику може перевищувати максимальну рекомендовану величину майже втричі.

Примусове провітрювання з вентиляторам, встановленими під дахом

Така система найкраще підходить для корівників, коли, по-перше, їх використовують як теплі; по-друге, примусова вентиляція використовується впродовж року і, по-третє, тунельну вентиляцію використовують влітку, але вона не дуже підходить для іншої пори року.

Вентилятори можуть бути встановлені у вертикальних вентиляційних шахтах, які виводять повітря на верхівку даху чи біля неї (рис. 4). Найкраще розташовувати вентилятори внизу шахти, це полегшить

Рис. 3. Корівник з поперечною вентиляцією в розрізі.

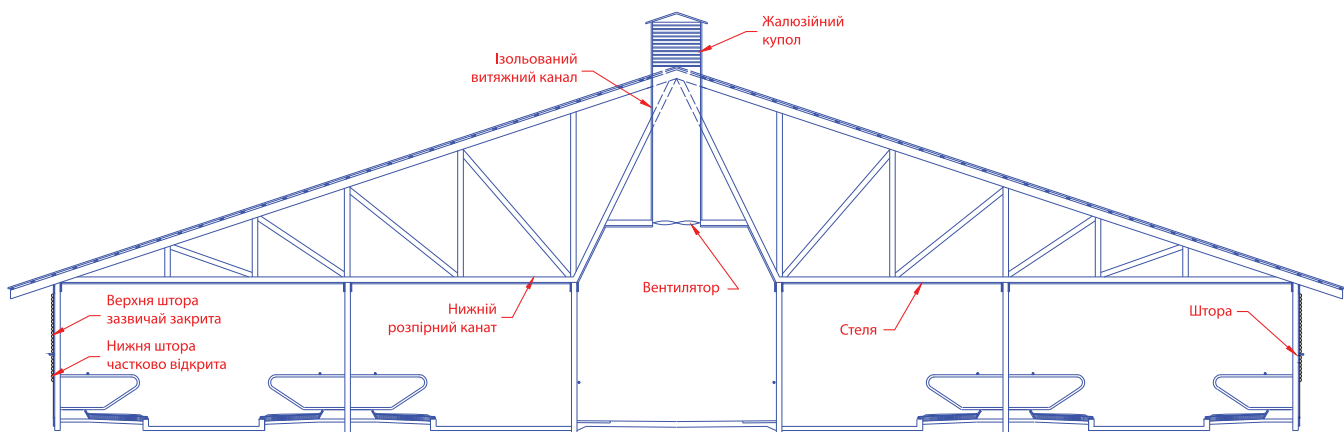

Рис. 4. Корівник з вентиляторами, які розташовані під дахом.

обслуговування обладнання. Потужність вентилятора залежить від необхідної швидкості обміну повітря, як показано в табл. 1.

Відстань між вентиляторами залежить від розміру корівника, вентиляційних потреб і потужності вентиляторів і може бути приблизно 6 м. Пізньої осені, взимку та ранньої весни деякі вентилятори вимикають. Для неробочих вентиляторів потрібно встановлювати автоматичні жалюзі або тимчасову заслінку, яка б блокувала небажаний потік повітря через них.

Купол зменшує або захищає вентиляційну шахту від дошової води, яка негативно впливає на роботу вентиляторів. Куполи проектують таким чином, щоб повітря проходило через них із мінімальним опором. На кожні $28,3 \text{ м}^3/\text{хв.}$ потужності вентилятора потрібно забезпечити щонайменше $0,76 \text{ м}$ відкритого простору. Вентилятор добирають з огляду на ефективність його роботи при тискові $2,5 \text{ мм}$ водяного стовпця.

Порівняння систем

Можна зробити кілька порівнянь систем вентиляції та охолодження, про які ми розповідали.

Системи примусової вентиляції

Кожна з трьох примусових систем вентиляції і охолодження, про які вже йшлося, має свої переваги і недоліки. Порівняння систем може бути корисним, коли вирішують, яка з них найкраще підходить для конкретного корівника. У табл. 4 представлені характеристики кожної з систем для корівників із безприв'язним утриманням.

Тунельна вентиляція у порівнянні з природною вентиляцією з охолоджувальними вентиляторами: ефективність функціонування

Якщо обидві системи вибрано з урахуванням специфічних характеристик ферми, то обидві можуть працювати дуже добре.

Найбільша перевага природної вентиляції в поєднанні з охолоджувальними вентиляторами в тому, що вона краще забезпечує потрібну швидкість руху повітря на рівні корів. Вентилятори, розташовані в стратегіч-

но значимих місцях, як зазначено вище, сприятимуть тому, що корови достатньо відпочиватимуть у стійлах і споживатимуть достатньо корму, бо в них на фізіологічному рівні закладено шукати місця з більшою швидкістю руху повітря в стресових умовах. Основним недоліком цієї системи є низька якість повітря (вища температура в корівнику, вологість, газів) у тих випадках, коли вітер слабкий або його зовсім немає.

Тунельна вентиляція, з другого боку, забезпечує бажану швидкість повітрообміну впродовж усього літа, доки працює система і немає перебоїв із електропостачанням. Найперші тунельні вентиляційні системи показали, що повітря рухається корівником із різною швидкістю: вона менша на рівні корови і ближче до штор на бокових стінах і вища у кормових проходах та ближче до стелі. Ці особливості руху повітря впливають на поведінку корів: тварини стоятимуть у стійлах і біля кормового столу, підставляючи своє тіло під потоки повітря, що рухається швидше, особливо в стресових умовах. Зміни в проектуванні тунельної системи вентиляції і їх використання допомогли досягти більшої проектної швидкості руху повітря, що певною мірою посприяло збільшенню швидкості повітря на рівні корови. Поєднання тунельної вентиляції, що забезпечує швидкість обміну повітря $28,3 \text{ м}^3/\text{хв.}$ на корову, з охолоджувальними вентиляторами над стійлами значною мірою відповідає вимогам вентиляції у корівнику й охолоджує тварин.

Тунельна вентиляція у порівнянні з природною вентиляцією з охолоджувальними вентиляторами: економічний аспект

Розуміння економіки будь-якого великого капіталовкладення, включаючи придбання, установку, експлуатацію та обслуговування тунельної вентиляції й охолоджувальних вентиляторів, також має велике значення. На жаль, нині найважливіший економічний показник — повернення інвестицій, який вираховують на основі реакції корови на систему, ще не встановлено, оскільки бракує інформації. Однак деякі значущі економічні, а також фізичні порівняльні характеристики різних систем вентиляції ми можемо розглянути з розрахунку загальної суми щорічних витрат для кожної системи.

Таблиця 4. Порівняльні характеристики трьох примусових систем вентиляції і охолодження корів.

Параметри	Вентилятори під дахом	Тунельна вентиляція	Тунельна вентиляція з охолоджувальними вентиляторами	Поперечна вентиляція
Новобудова	✓	✓	✓	✓
Реконструкція	✓	✓	✓	✓
Початкові витрати	Більші	Помірні	Високі	Високі
Операційні і експлуатаційні витрати	Більші	Більші	Високі	Високі
Наявність стелі	Ні	Так	Ні	Так (низький дах)
Наявність направляючих заслінок	Ні	Ні	Ні	Так — вертикальні
Використання зрошення	✓	✓	✓	✓
Швидкість руху повітря на рівні відпочинку корови	Мала	Більша	Найбільша	Більша
Розміри корівника, обмеження	Немає	Довжина ≈ 305 м	Довжина ≈ 305 м	?
Цілорічне використання	✓	Залежно від розмірів корівника	Залежно від розмірів корівника	Залежно від розмірів корівника
Система для знезараження (нейтралізації) викидів	Практично ні	Менш імовірно	Ймовірно	Менш імовірно

Охолоджувальний вентилятор діаметром 91,4 см, який ми враховували під час розрахунків у табл. 2, коштує 575 доларів (у роздріб), тоді як тунельний вентилятор діаметром 129,5 см, згаданий у табл. 3, — 1715 доларів. Під час нашого порівняння ми використовуємо не роздрібну ціну, а гуртову, тому зменшимо згадані ціни на 25% і отримаємо 430 і 1286 доларів. Установка кожного тунельного вентилятора коштує 600, охолоджувального — 250 доларів. Таким чином, сукупні витрати на придбання й установку кожного вентилятора будуть 1886 і 680 доларів. Єдина відмінність у вартості, яка може бути, це вартість матеріалу, з якого виготовляють стелю в корівниках із тунельною вентиляцією.

Суми витрат на кожну з систем для корівників різної конфігурації представлено в табл. 5. Показники розраховано з огляду на те, що вентилятори працюють 150 днів на рік, термін використання вентиляції сім років, залишкова вартість 5% від початкових інвестицій, вартість електроенергії 0,10 дол. за кВт-год., і 5% — втрачений прибуток. До порівняльної таблиці не включено витрати на виплату боргу, тому ми не можемо претендувати на істинність щорічних витрат на систему.

Таблиця 5. Сукупні річні витрати на провітрювання в корівниках із тунельною вентиляцією і природною вентиляцією з охолоджувальними вентиляторами.

Конфігурація корівника	Тунельна вентиляція, долари (А)	Природна вентиляція з охолоджувальними вентиляторами ¹ , долари (В)	(А) / (В)
2-рядний	11564	3929	2,94
3-рядний	14230	5234	2,72
3-рядний	16007	5234	3,06
4-рядний	21337	7845	2,72
4-рядний	24891	7845	3,17
6-рядний	30222	10455	2,89
6-рядний	34664	10455	3,32

¹ На 36,6 м довжини корівника

Редакція висловлює вдячність Едуарду Зігерту за допомогу в підготовці матеріалу до друку.

Едуард Зігерт, ДП «Делаваль Україна»
Коментар

«У теплу пору року корови найбільше потерпають від підвищення температури в накопичувачах перед доїльним залом, тому особливо важливо попіклуватися про охолодження тварин у місцях їх скупчення. У накопичувачах потрібно організувати поливання (зрошення) корів водою і обдування вентиляторами. Також позитивний ефект дає зрошення корів після доїння в алях, якими тварини повертаються в корівник. Як варіант можна застосовувати примусове охолодження: після доїння корів фіксують біля кормового столу і зрошують та обдувають вентиляторами впродовж 20-30 хв.

Крім того, доїння потрібно організувати таким чином, щоб корови якнайменше часу витрачали на переходи, чекання в накопичувачі, доїння та зворотну дорогу до секції. Наприклад, при триразовому доїнні витрати часу на одне доїння не повинні перевищувати 45 хв.

Також у статті було згадано основні принципи планування молочної ферми, але до них слід додати ще й таке:

- молочний блок, корми та відстійники для гною слід розташовувати в різних зонах ферми;
- шляхи транспортування молока, кормів та гною не повинні перетинатися».

Великий міф про мотивацію

Антон Рязузов

Якщо вірити статистиці, американські роботодавці тратять до 100 млрд. доларів за рік на такі подарунки своїм працівникам, як, приміром, футболки, квитки на змагання з гольфу, путівки на курорти. При цьому вони твердо переконані, що цими широкими жестами мотивують і надихають персонал. Та водночас вони випускають з уваги те, що купити залученість у бізнес подарунками неможливо. Для цього в першу чергу потрібна справедлива система оплати праці, перспективи кар'єрного росту та професійного розвитку і, найголовніше, шана.

Припущення про те, що рівень мотивації більшості працівників слід постійно підвищувати, - не більше ніж міф, який набув статусу імперативу не без допомоги менеджерів періоду індустріальної революції.

Проблема насправді в іншому. Багатьом керівникам не вдається виявити справжні причини труднощів у компанії, і вони шукають винуватих, а саме — ледачих та безініціативних працівників. Однак на ділі в сучасному світі доволі складно знайти когось, хто не був би мотивований. Спитайте

про мотивацію в будь-якого працівника і ви одержите відповідь, що в нього є чітка зацікавленість у роботі — матеріальна чи нематеріальна. У той само час прийнято вважати, що мотивація безлічі людей довкола нас недосить сильна, щоб упливати на ефективність праці. Тільки при цьому ніхто не зізнається, що він — один з них.

Ця хибна думка призводить до того, що керівництво компанії, яка переживає спад продажів, у першу чергу починає шукати програми підвищення мотивації сейлз-менеджерів. Коли ж падають кількісні чи якісні виробничі показники, топ-менеджери починають нарікати на непродуктивну діяльність незацікавлених робітників. Спираючись на той же міф, керівник театральної трупи після невдалого сезону думає про те, що його підопічним треба новий тренер, який зуміє нарешті надихнути їх на блискучу гру.

Керівництво компаній різного типу, і з різних галузей, упевнене, що корінь зла — у відсутності мотивації. Це змушує американських роботодавців витрачати на заохочення працівни-

ків до 100 млрд. доларів щороку. Сума величезна, особливо з огляду на те, що проблеми, на думку самих працівників, не існує взагалі. Чи помиляємося ми, вважаючи, що наша мотивація достатньо сильна? Що, коли в нас нема зацікавленості, але ми не знаємо про це, так ніби хвороба проходила безсимптомно?

Наприклад, спортивні тренери вважаються майстрами мотивації і тому їх дуже люблять представники бізнесу. Іноді за єдиний виступ вони одержують до 50 тис. доларів, розповідаючи директорам компаній про побудову системи мотивації гравців команди. Та чи чули ви коли-небудь, щоб спортсмен казав, ніби йому потрібна мотивація? Уявіть собі — після поразки у відповідальному матчі футболісти заявляють: «Ми вчора програли, бо нам не вистачило зацікавленості».

Може, це прозвучить абсурдно, але вартість продукції компанії не в останню чергу підвищується через витрати на «мотивацію»: грошові премії, вартість кубків, кухлів, футболок, поїздок та пікніків. Усі ці та інші речі збільшу-

ють вартість товарів, які ми продаємо й купуємо.

Отже, менеджери витрачають мільярди на програми з підвищення мотивації персоналу. Тим часом самі працівники, якщо в них спитати, упевнені, що їм ці програми ні до чого. Низька мотивація, таким чином, виступає в ролі універсального виправдання безлічі проблем у компанії. За цією помилкою приховано справжні причини низької ефективності бізнесу.

Якщо ми не в змозі чітко визначити причину проблеми, то вирішити її не зможемо тим більше. Медицина зробила значний ривок у розвитку тільки після того, як лікарі навчилися точно ставити діагноз. Пару тисячоліть тому, приміром, усі хвороби пояснювалися прокляттям з неба. Пізніше — дисбалансом «рідин тіла». У першому випадку найкращими ліками вважалася ревна молитва, а в другому — кровопускання.

Теорія менеджменту і принципи сучасної організації існують не так давно. Але навряд чи це виправдовує те, що керівники в разі зниження ефективності роботи звинувачують у всьому «слабку мотивацію». Мотивація ідеально підходить для цієї ролі: вона нематеріальна, її не можна порахувати чи бодай намалювати.

На вирішення проблеми мотивації було витрачено більше часу і коштів, ніж на будь-яке інше питання бізнесу. При цьому не варто забувати, що в індустрії заохочень задіяно тисячі людей, а обсяги продажів становлять мільярди доларів. Приділяючи всю увагу «великій кризі мотивації», керівники забувають безліч інших проблем, пов'язаних, приміром, з недоробками у бізнес-процесах, системі посадових функцій, а також стилі управління. Всупереч поширеній думці, ситуація, коли невеликі заохочення приводять до підвищення ефективності бізнесу, не є свідченням правильного управлінського рішення. Швидше це ознака серйозних порушень у роботі всієї системи. При цьому чим серйозніше недоліки організаційної системи в компанії, тим кращих короточасних результатів удасться досягти з допомогою нових пільг. Йдеться саме про короточасний ефект, бо стратегія управління з використанням великої кількості матеріальних та умовноматеріальних заохочень у довготривалій перспективі може призвести до сер-

йозного зниження конкурентоспроможності компанії. Чим же загрожує надмірно активне використання системи короточасних заохочень?

Заохочення стають частиною винагороди

Менеджери та рядові працівники ризикують стати залежними від постійних нагород і заохочень, а витрати на мотиваційні програми — перетворитися на постійну частину компенсаційного бюджету. Врешті-решт скоротити витрати на ці програми стане неможливо, оскільки працівники ставитимуться до них як до обов'язкової частини компенсаційного пакету.

Заохочення ослаблюють навички менеджерів

Навіщо менеджерам утруднювати себе підтриманням ефективності роботи персоналу, якщо це завдання, на їхню думку, чудово виконують короточасні заохочення? Таким чином керівники знімають із себе відповідальність за розвиток працівників, залишаючи все на відкуп системі мотивації. Однак суть роботи менеджера полягає у підтриманні робочого настрою та обговоренні з працівниками їхньої роботи. На жаль, більшість сучасних керівників переконана в тому, що мотиваційні програми виключають необхідність побудови скільки-небудь значущого спілкування з рядовим персоналом.

Заохочення знецінюють клієнтів, продукти і роботу

Постійні заохочення за виконання професійних обов'язків дають зрозуміти, що сама по собі якісна робота не

має достатньої цінності. Працівники можуть почати думати, що добре працювати і розвиватися треба тільки за додаткову винагороду. Отож справа сама по собі їм стає нецікава. Навщо їм захоплюватися участю в бізнесі? Адже спільна мета компанії втрачає всякий сенс, якщо міра оцінки роботи — футболка або безплатний обід.

Заохочення вбивають у працівниках творче начало

Інтерес більшості людей до роботи зазвичай пояснюється усвідомленням цінності того, що вони роблять. Заохочення накладають на працівника зобов'язання трудитися наполегливіше. Існує небезпека, що незабаром почуття особистих досягнень витісниться прагненням до одержання чергового заохочення. Працівник почне керуватися не своєю творчою інтуїцією, а виключно тим, що потрібно менеджерам, у розрахунок на заохочення.

Заохочення негативно позначаються на командній роботі

У ході реалізації програм підвищення мотивації працівники починають конкурувати одне з одним за похвалу, схвалення й матеріальні цінності. Менш досвідчені працівники позбавляються підтримки з боку досвідченіших колег. Розподіл додаткових премій призводить до системи переможців і тих, хто програв.

Заохочення руйнують стосунки між працівниками та менеджерами

Менеджери перестають налагоджувати з підлеглими стосунки, сприймаючи їх як шестірню в механізмі

постійно діючих програм мотивації. У цьому разі з'являється спокуса звести всі функції керівника до контролю над розподілом матеріальних цінностей, а зворотний зв'язок підмінюється виплатою чи не виплатою премії.

На відміну від короткочасних заохочень, які мають постійно змінюватися, щоб не втрачати привабливості й новизни, довгострокові програми справді здатні підвищити ефективність роботи персоналу і конкурентоспроможність організації. Дослідження показують, що компанії, де протягом останніх років запроваджувалися програми спільного управління і вирішення проблем з залученням рядових працівників, зуміли відчутно збільшити продуктивність праці персоналу.

У кінцевому підсумку доля будь-якого бізнесу в глобальному конкурентному середовищі залежатиме від цінностей, пропагованих його керівниками. Тому слід робити наголос саме на прагненні працівників виконувати

свою роботу добре і правильно. Для цього не треба покладатися на короткочасні заохочення як на ліки від усіх хвороб, а в першу чергу — займатися розвитком самих керівників та їхніх управлінських навичок.

На щастя, в деяких організаціях прагнення до «швидких рішень», яке підживлює індустрію заохочень, поступово зникає. Це відбувається, якщо компанія націлена на створення культури, орієнтованої на ідеї, а не матеріальні цінності. Як показує практика, більшість працівників куди більше цінує шанобливе ставлення і похвалу за свої старання.

Які кроки належить зробити організації, щоб повернутися до традиційних заохочень: просування по службі, заслужених премій, справедливої зарплати і нагород за видатні успіхи?

Надайте значущості

У документах компанії, у рекламній маркетингових програмах слід чітко

прописувати корпоративні цінності, які стосуються як продуктів і послуг, так і стосунків з клієнтами. Номером один у темах бесід між менеджерами та персоналом мають бути досвід спілкування з клієнтами, якість продуктів і послуг, а також роботи. Коли розмова з працівниками будується виключно на продажах і прибутках, вони починають розуміти, що якість роботи і самі люди для керівника вторинні. Тому в ході бесід під час процедури оцінки фінансове питання має компенсуватися обговоренням якості роботи, ступеня задоволення клієнтів, нових ідей, командної взаємодії і т.д.

Побудуйте довірливі стосунки

Якщо менеджери займаються виключно розподілом матеріальних цінностей та адмініструванням «програм мотивації», то відносини між керівником і працівником набувають механістичного характеру. В них нема місця почуттям, вільним міркуванням — тобто всьому тому, що породжує взаємну довіру. Без довір'я, у свою чергу, зацікавленість у загальному результаті команди чи компанії практично неможлива. Тому конструктивні взаємини між працівником і менеджером завжди ведуть до тривалих позитивних результатів для бізнесу.

Дозвольте працівникам брати участь у прийнятті рішень

Поділіться своїм баченням майбутнього бізнесу і намірами з групою працівників, які показують найкращі результати. Допоможіть їм зрозуміти, що ваші дії спрямовані не на те, щоб зекономити на матеріальних заохоченнях, а на підтримання культури традиційних цінностей, що дають змогу змінити погляд на вироблювану продукцію та послуги, стосунки з клієнтами, свою роль у компанії. Мова в даному разі не про те, щоб «продати» працівникам чергову ідею чи переконати їх у чомусь, а про те, щоб дотримуватися одного разу обраної стратегії й надалі. Не бійтеся поділитися з підлеглими побоюваннями щодо підводного каміння системи «швидких заохочень» і їх впливу на майбутнє компанії. Якщо персонал зможе зрозуміти вас, вважайте, що півсправи зроблено і ви на правильному шляху. Важливо, щоб працівники відчували: їх гідно цінують, тоді й робота їхня набуває цінності для компанії.

II МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА З ТВАРИННИЦТВА ТА ПТАХІВНИЦТВА

www.animalfarming.com.ua

4–6 ЖОВТНЯ 2011

МВЦ, Київ, Броварський пр-т, 15

**«Animal Farming Ukraine –
розвиток Вашого бізнесу»**

Виставка підтримується провідними компаніями:

Розділи виставки:

Розведення та утримання тварин та птиці
Обладнання та технології
для тваринництва та птахівництва
Кормовиробництво
Ветеринарія

За підтримки:

Міністерство
аграрної політики та
продовольства України

Генеральний
медіа-партнер:

Спільно з:

VICTAM
Павільйон Victam Україна 2011

Офіційні
медіа-партнери:

Організатори виставки:

Прем'єр Експо, офіс 4А/21, вул. Пимоненка, 13, 04050, Київ
Тел.: +380 44 4968645, Факс: +380 44 4968646, e-mail: at@pe.com.ua, www.pe.com.ua

BTO Exhibitions BV, Europaweg 187, 7336 AL, Apeldoorn, The Netherlands
Tel: +31 55 534 11 40, Fax: +31 55 534 01 68, e-mail: info@bto-exhibitions.nl

Бідні люди

*Розповів Вадим Андрущак,
директор ТОВ «Пьотінгер Україна»
(POETTINGER)*

Якось узяв батько свого сина в село, щоб показати йому, як живуть бідні люди. На одній фермі батько з сином провели день і ніч. Після повернення додому батько запитав сина:

- Ну, як тобі ця подорож?
- Дуже цікаво! — відповів син.
- Ти побачив, наскільки бідними можуть бути люди?
- Авжеж, тату, побачив.
- То чому ж ти навчився? — запитав батько.

І син відповів:

- Я побачив, що ми маємо одного собаку, а сім'я на фермі — чотирьох. У нас є басейн, який дістає до середини саду, а в них — безкрає озеро. В нас у саду висять ліхтарі, а їм світять зорі. Наша тераса простягається аж до саду, а в них є цілий горизонт.

Батько від подиву не міг сказати ні слова.

А син додав:

- Дякую, тату, що ти мені показав, які ми бідні.

Щоквартальний журнал «Молоко і ферма»
Свідоцтво про реєстрацію KB 16660-5232P від 25.05.2010

ЖУРНАЛ ДЛЯ ТИХ, ХТО ПРАЦЮЄ В МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ

Журнал «Молоко і ферма» виходить 6 разів на рік.

Ціна становить 345 грн./рік (57,5 грн./квартал). У вартість підписки входить доставка журналу.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС В КАТАЛОЗІ «УКРПОШТИ» 49565

Ф. СП-1

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ

АБОНЕМЕНТ
Молоко і ферма

на ~~газету~~
журнал

49565

(індекс видання)

(найменування видання)

Кількість
комплектів

на 201__ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куди

(поштовий індекс)

(адреса)

Кому

(прізвище, ініціали)

ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ

ПВ місце літер

на ~~газету~~
журнал

49565

(індекс видання)

Молоко і ферма

(найменування видання)

Вартість

передплати

грн.

коп.

Кількість

переадресування

грн.

коп.

комплектів

на 201__ рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

поштовий
індекс

місто
село

область

код вулиці

район

вулиця

буд.

корп.

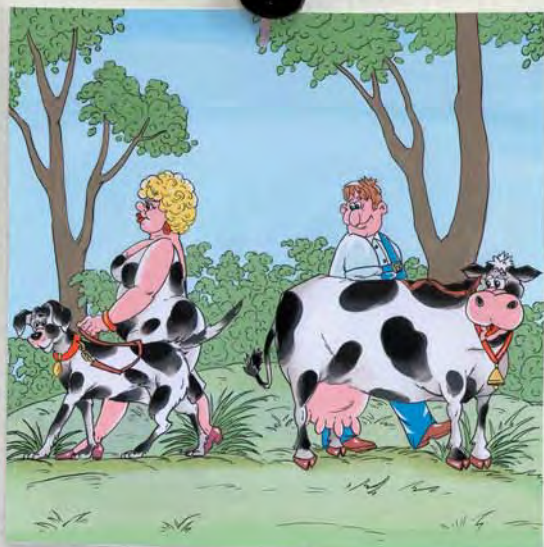
кв.

прізвище, ініціали

РЕДАКЦІЙНУ ПІДПИСКУ можна оформити надіславши заповнену анкету
по факсу (04744) 3-06-61 або на e-mail milk.and.farm@gmail.com

ПІБ _____
Назва підприємства _____
Посада _____
Контактна особа _____
Телефон _____
e-mail або факс _____
Адреса доставки _____
Період передплати (квартали) _____
Кількість екземплярів _____
Дата _____

Підпис _____

П'ЯТИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ
МОЛОЧНИЙ
КОНГРЕС

Лютий 2012, м. Київ, ДП «Український дім»

www.dairycongress.org

+38 067 470 1939

Д Y K U N

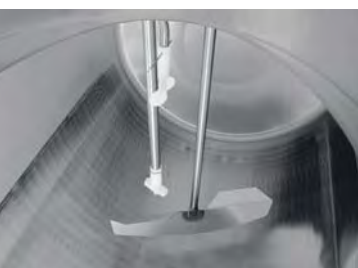

Ваш правильний вибір

TCool — серія танків-охолоджувачів молока

Той, хто вибирає розумне охолодження

GEA Farm Technologies
Westfalia**Surge**

ТОВ «ГЕА Фарм Технолоджиз Україна»

09107, Україна, Київська область, м. Біла Церква, вул. Пролетарська, 17
тел./факс: +38 (04563) 9-21-07, 5-23-33
info-wsua@geagroup.com, www.westfalia.com, www.gea-farmtechnologies.com